

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษรี ตรีโลจน์วงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วารีสอาด

รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณุไกร

พฤษภาคม 2555

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2554

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชรี ตริโลจน์วงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรทัย วารีสอาด

รองศาสตราจารย์ สมชาย วรรณญาณไกร

พฤศจิกายน 2555

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2554

**Information Literacy Behaviors
of Srinakharinwirot University Students**

By

Assist. Prof. Dr. Aree Cheunwattana

Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard

Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai

This research was funded by Srinakharinwirot University.

November 2012

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชื่อผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตริโลจน์วงศ์ ผู้ร่วมวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วารีสอาด ผู้ร่วมวิจัย
รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณุไกร ผู้ร่วมวิจัย
หน่วยงาน: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแปลจากแบบสอบถามที่มหาวิทยาลัยยวซิงตันสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย (PIL Survey Instrument) ในโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยมี 2 หัวข้อ คือ พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า
  - 1.1 ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบด้วย รายงาน นำเสนอผลงานด้วยวาจา รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปแบบลิตมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า
  - 1.2 ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้งที่ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย คือ โปรแกรมค้นหา และบรรณารักษ์
  - 1.3 นิสิตใช้เกณฑ์ความทันสมัยของสารสนเทศเป็นหลักในการประเมินสารสนเทศทั้งจากแหล่งข้อมูลของห้องสมุด และจากแหล่งสารสนเทศในเว็ลด์ไวด์เว็บ
  - 1.4 บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน
  - 1.5 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง 5 อันดับแรก ได้แก่ นิสิตวางโครงร่างว่าจะทำงานอย่างไร นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้นก่อน นิสิตเริ่มต้นด้วย

การกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า

1.6 การใช้โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในรายวิชาต่าง ๆ นิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)

1.7 นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมากในขณะที่ยังศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ และทำรายงานเสร็จ

1.8 นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด คือ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง ยากที่การกำหนดหัวข้อ และยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ข้อมูลการเดินทาง ประเด็นสุขภาพ และชื่อของ

2.2 ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้งที่ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)

2.3 เกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ที่นิสิตใช้มากเป็นอันดับแรก คือ ความทันสมัยของเว็บไซต์

2.4 บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน อยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

2.5 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่ มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ อย่างไรก็ตามสิ่งที่นิสิตบางส่วนระบุว่ายากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ยากที่การระบุว่าต้องการอะไรจากการค้นคว้า ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้น มีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ ยากที่การค้นหาคำถามในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด ยากที่การกำหนดคำค้น และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้

Abstract

Title: Information Literacy Behaviors of Srinakharinwirot University Students

Researchers: Assist. Prof. Dr. Aree Cheunwattana

Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard

Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai

**Department: The Library and Information Science Department,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University**

The purpose of this research was to study information literacy behaviors of undergraduate students of Srinakharinwirot University. A sample group of 375 students was drawn from the second-year, third-year, and fourth-year students who enrolled in the first semester of academic year 2010. The research tool used was the questionnaire developed by the Project Information Literacy, University of Washington, USA. Statistics used for data analysis was percentages.

Research findings were presented on two topics: information literacy behaviors for course-related research assignments, and information literacy behaviors for everyday life research.

1. Information literacy behaviors for course-related research assignments, findings showed that

1.1 The five main types of assignments that were given to students included oral presentation and an accompanying paper, oral presentation, papers that present a proposed study, papers that present an argument about an issue, and multimedia product that requires research;

1.2 The resources that most students almost always consulted during their course-related research process included search engines and librarians;

1.3 When students found a source through the library or the World Wide Web, they often considered how current the source was;

1.4 The majority of students often asked their instructors and classmates for assistance with evaluating course-related sources.

1.5 The top five research practices used often by students included to develop an outline for how to proceed with the assignments, to develop an overall research plan to guide research, to figure out search terms to use, to come up with a thesis statement early on, and to use a system for organizing the research sources found along the way;

1.6 The productivity tools used by the majority of students for course-related research task were voice over internet protocol (e.g., Skype), and document sharing programs (e.g., Google Documents);

1.7 What students considered the most important when they were working on a course-related research paper were passing the course, and getting the paper finished;

1.8 What students considered difficult about the entire research process included narrowing down the research topic, defining a topic for the assignment, and getting started on the assignment.

2. Information literacy behaviors for everyday life research, findings showed that

2.1 The top five topics students had carried out for everyday life research included news/current events, something related to jobs, travel information, health/wellness issue, and purchasing something;

2.2 The resource that most students almost always consulted during their everyday life research process was search engines;

2.3 When students found a source for everyday life research, they often considered how current the source was;

2.4 The majority of students often asked their instructors and classmates for assistance with evaluating sources for everyday life research; and

2.5 Most students neither agree nor disagree with all statements about what is difficult about everyday life research. However, what some students found most difficult included defining what they need, figuring out where to find sources, finding sources to use "out on the web", finding articles in the research databases on the library's website, coming up with search terms, and reading through materials.

กิติกรรมประกาศ

การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณณภาพรรณ จวงส์ ที่กรุณาแปลแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ขอขอบคุณบรรณารักษ์ บุคลากร และนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ช่วยแจก ติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

ขอขอบคุณนิตกลุ่มตัวอย่างที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และท้ายสุด ขอขอบคุณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การรู้สารสนเทศ.....	6
พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ.....	14
การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา.....	19
การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	60
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย	114
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	134
ประวัติย่อคณะผู้วิจัย	153

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและคณะวิชา.....	60
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี.....	61
3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
4 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย.....	68
5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมาย.....	69
6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมาย.....	70
7 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	71
8 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	72
9 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	73
10 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับ มอบหมาย.....	74
11 ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย.....	75
12 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด.....	78
13 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลต์ไวด์เว็บ.....	80
14 บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน.....	83
15 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา.....	84
16 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....	87
17 สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....	90
18 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด.....	93
19 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า.....	96
20 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้า.....	97
21 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้า.....	98
22 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้า.....	99
23 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้า.....	100
24 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้า.....	101
25 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้า.....	102
26 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน.....	103
27 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน.....	106
28 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน.....	109
29 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน.....	110

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy-IL) หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง รู้จักใช้เครื่องมือและกระบวนการค้นหาเพื่อระบุ แหล่งสารสนเทศ สามารถประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (American Library Association. 2000: Online) นอกจากนี้ มีการใช้ศัพท์อื่น ๆ ที่มีความหมาย เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น ทักษะสารสนเทศ (Information skills) พลังสารสนเทศ (Information Power) ความสามารถทางสารสนเทศ (Information Competency) และความสามารถ ที่เกี่ยวกับสารสนเทศ (Information-Related Competencies—IRC) เป็นต้น

ดอยล์ (Doyle. 1992: 4) ได้ระบุคุณสมบัติของผู้รู้สารสนเทศจากผลการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) รู้ว่าสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ชาญฉลาด
- 2) รู้ความต้องการ สารสนเทศของตนเอง
- 3) สามารถตั้งคำถามจากความต้องการสารสนเทศนั้นได้
- 4) สามารถระบุ แหล่งสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์
- 5) พัฒนากลยุทธ์การค้นหาที่ประสบความสำเร็จ
- 6) เข้าถึงแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งจากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ
- 7) ประเมินสารสนเทศ
- 8) จัดระบบสารสนเทศเพื่อนำไปใช้
- 9) บูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิม
- และ 10) ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และการแก้ปัญหา

ความข้างต้นมีนัยเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับความสามารถและทักษะอื่น ๆ ที่นับเป็นทักษะ การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การรู้หนังสือ (Print literacy) ทักษะการใช้ห้องสมุด (Library skill) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ (Computer literacy) ทักษะเครือข่ายสารสนเทศ (Network literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) การรู้สื่อประเภทภาพ (Visual literacy) การรู้วัฒนธรรม (Cultural literacy) ทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking skill) และทักษะ การแก้ปัญหา (Problem-solving skill) และมีการใช้ศัพท์อื่น ๆ ที่มีความหมายเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน เช่น ทักษะสารสนเทศ (Information skills) พลังสารสนเทศ (Information power) ความสามารถทางสารสนเทศ (Information competency) และความสามารถที่เกี่ยวกับสารสนเทศ เป็นต้น

การรู้สารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเชื่อว่าการ ศึกษาไม่มีจุดสิ้นสุด การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสและประสบการณ์การเรียนรู้ ทุกช่วงของชีวิตในหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน ชุมชน หรือสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีโอกาสพัฒนาตนในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าปราศจากการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศจึงเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในปัจจุบัน องค์การสากล เช่น ยูเนสโก ได้เน้นบทบาทสำคัญของการรู้สารสนเทศควบคู่ไปกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา การให้บริการทางสุขภาพและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาธุรกิจและเศรษฐกิจโดยเน้นทรัพยากรมนุษย์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองและการปกครอง (Horton, Jr. 2008: 15-30)

นอกจากนี้ การรู้สารสนเทศยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสังคมสารสนเทศ ซึ่งหมายถึง สังคมที่มีสารสนเทศเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในสังคมสารสนเทศ จะมีการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวันของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล สังคม การศึกษา ธุรกิจ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้าง จัดการ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ แนวคิดเรื่อง การสร้างสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ เป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่แพร่กระจายไปทั่วโลก เทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรู้สารสนเทศถือเป็นทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของประชาชน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน สังคมโลกให้ดำรงอยู่และพัฒนาไปได้ด้วยดี

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา การรู้สารสนเทศเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับทั้งในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และวงการศึกษาโดยทั่วไป แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจฐานความรู้ที่แพร่หลายไปทั่วโลกเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการ ประชากรผู้มีความรู้ความสามารถ รู้วิธีเรียน และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ในขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารมีผลกระทบต่อการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศและความรู้ การเข้าถึง สารสนเทศจำนวนมากเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ สามารถทำได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ก่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการปลูกฝังทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา พนักงาน และประชาชนทั่วไป

การสอนการรู้สารสนเทศเป็นเรื่องสำคัญที่บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และนักการศึกษา ให้ความสนใจกันมาก รายงานการศึกษาวิจัยหลายเรื่องทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปชี้ให้เห็นว่า แม้การรู้สารสนเทศจะเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา แต่นักเรียน นักศึกษาจำนวนมากยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศ (Wired Campus. 2006: Online) ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งหลายจึงได้พยายามแสวงหาแนวทางที่ปลูกฝังทักษะการรู้สารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ ที่สุด

องค์การยูเนสโก เป็นองค์กรหนึ่งที่พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เมื่อวันที่ 4-7 พฤศจิกายน 2553 องค์การยูเนสโก สำนักงานกรุงเทพ ฯ ได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 30 คน จากประเทศต่าง ๆ ในหัวข้อ “การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สื่อและการรู้สารสนเทศ” (The Development of Media and Information Literacy Indicators—MIL) (UNESCO, 2010: Online) ข้อสรุปประการหนึ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้คือ ในปัจจุบัน มีข้อมูลเบื้องต้นที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศน้อยมาก จนกระทั่งนักการศึกษาและนักวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศได้ ข้อสรุปดังกล่าวก่อให้เกิดโครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย (Asian Survey of Information Behaviors of College Students) ขึ้น โดยมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วม เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และจีน เป็นต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการนี้ จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อมหาวิทยาลัย ประเทศไทย และภูมิภาคเอเชีย จึงมีความประสงค์จะทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาว่าในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันนั้น นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใด ในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปรวมกับผลการวิจัยเรื่องเดียวกันที่ได้จากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน
2. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการแก้ปัญหาค้นคว้าต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการวิจัยเรื่องนี้จะให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน รายวิชา มคอ. 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดฝึกอบรมผู้ใช้สำนักหอสมุดกลาง เพื่อให้ผู้ใช้เกิดทักษะ

ในการศึกษาค้นคว้าแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะนำไปรวมกับผลการวิจัยในหัวข้อเดียวกันของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ กลายเป็นผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนิสิต และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย จากนั้นจะมีการแปลผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปรวมกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ซึ่งมีคณะกรรมการระดับภูมิภาคดำเนินการจัดทำรายงานการวิจัย เพื่อเผยแพร่ต่อไป การทำวิจัยครั้งนี้จึงทำให้ประเทศไทยมีส่วนร่วมในงานวิจัยระดับภูมิภาค

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. มหาวิทยาลัยในประเทศไทยและระดับภูมิภาค

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น
  - 1.1 เพศ จำแนกเป็น
    - 1.1.1 ชาย
    - 1.1.2 หญิง
  - 1.2 กลุ่มสาขาวิชา แบ่งเป็น
    - 1.2.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
    - 1.2.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ
    - 1.2.3 กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
    - 1.2.4 กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
    - 1.2.5 กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
    - 1.2.6 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้สารสนเทศ หมายถึง สภาพความเป็นจริง หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถและทักษะของบุคคลในการเข้าถึงสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ ผู้รู้สารสนเทศจะต้องมีทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ และ/หรือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการใช้ห้องสมุด ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น วัดได้ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการค้นคว้าอย่างไร การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาที่ประสบในกระบวนการศึกษาค้นคว้า และให้ผู้ตอบตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า

2. พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ หมายถึง แนวทาง วิธีการ รูปแบบ แหล่งสารสนเทศ และวิธีประเมินสารสนเทศที่นิสิตระดับปริญญาตรีใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

3. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

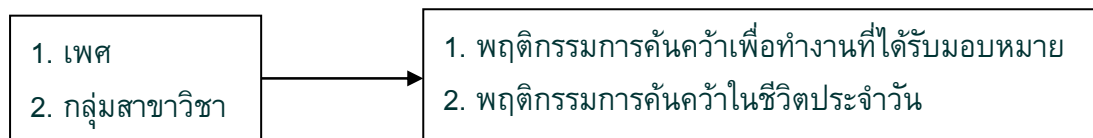
4. ระดับชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2553 ในหลักสูตรไม่น้อยกว่า 4 ปี

5. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง คณะและวิทยาลัยที่เปิดสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 คณะ คือ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม และวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รวบรวมในประเด็นที่สำคัญอันเป็นประโยชน์กับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. การรู้สารสนเทศ
  - 1.1 ความหมายของการรู้สารสนเทศ
  - 1.2 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ
  - 1.3 มาตรฐานและตัวแบบเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ
2. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
  - 2.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
  - 2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ
  - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาสารสนเทศกับกระบวนการเรียนรู้
  - 2.4 ปัจจัยในการแสวงหาสารสนเทศ
  - 2.5 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์
3. การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา
4. การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ เป็นพัฒนาการมาจากการรู้หนังสือ (Literacy) การรู้หนังสือเป็นเรื่องที่ทางองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO) ได้ให้ความสำคัญมาแต่ดั้งเดิม เนื่องด้วยการรู้หนังสือก็คือการอ่านออกเขียนได้ ผู้อ่านหนังสือออกเขียนหนังสือได้ก็เป็นผู้ที่มีความเข้าใจภาษาในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร สามารถดำเนินชีวิตตามระดับสังคมต่าง ๆ ได้อย่างไม่มีปัญหา เป็นผู้รู้จักหน้าที่ มีวุฒิภาวะ มีศักยภาพและเป็นตัวของตัวเอง แต่ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ปริมาณสารสนเทศท่วมท้น การอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอกับการเข้าถึงเรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) จึงเป็นอีกก้าวหนึ่งของการรับรู้เข้าใจและนำไปปฏิบัติอย่างรู้เท่าทัน การรู้สารสนเทศจึงมีความลึกซึ้งมากกว่าการอ่านออกเขียนได้ และมีองค์ประกอบมากขึ้น เช่น การเข้าถึงสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

1. ความหมายของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่ พอล ซูร์โควสกี (Paul Zurkowsky) นายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ (Information Industry Association--IIA) เป็นผู้คิดค้นขึ้นใช้เมื่อ ค.ศ.1974 เพื่อให้ตระหนักถึงความจำเป็นของทักษะการรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เพิ่งเริ่มก่อตัวขึ้น โดยเน้นถึงความสามารถในการใช้สารสนเทศในการทำงาน ประกอบธุรกิจการพาณิชย์ และแก้ปัญหาต่าง ๆ (Doyle. 1994: Online) อย่างไรก็ตามแนวคิดการรู้สารสนเทศเพิ่งได้รับความสนใจอย่างจริงจังและแพร่หลายอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษ 1990 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้โดยมีสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ การส่งเสริมแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต การนำสารสนเทศมาใช้ในชีวิตประจำวัน และสังคมสารสนเทศ หลังจากนั้น การรู้สารสนเทศก็ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง และมีผู้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศไว้หลากหลายในเวลาต่อเนื่องกันมา ที่สำคัญมีดังนี้

บรีวิก และจี (Breivik; & Gee. 1989; Breivik. 1991) อธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่บุคคล ช่วยให้คนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เป็นประชากรที่มีคุณภาพที่มีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย และช่วยเตรียมบุคคลสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คัลธา (Kahlthau. 1989) อธิบายว่า การรู้สารสนเทศพัฒนามาจากการรู้หนังสือซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านและการใช้สารสนเทศที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ และความสามารถในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความซับซ้อน โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่ออื่น ๆ เพื่อที่จะเรียนรู้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วยทักษะและความรู้ใหม่ ๆ

ดอยล์ (Doyle. 1992: Online) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า คือความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน และใช้สารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และมีความเข้าใจว่าสารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ การตระหนักว่าตนเองมีความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการตั้งคำถามเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ สามารถกำหนดแหล่งที่คาดว่าจะมีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รวมถึงความสามารถในการประเมินคุณค่าสารสนเทศ และการประยุกต์ใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เมนดรินอส (Mendrinós. 1994) ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า คือกระบวนการทางปัญญาในการค้นหา รวบรวมสารสนเทศที่ค้นคืนได้ การตัดสินใจด้วยปัญญา การวิเคราะห์ การประเมิน และประยุกต์ใช้สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

ฮูมส์ (Humes. 1998: Online) ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน จัดระบบ และใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และผู้รู้สารสนเทศ คือผู้ที่รู้ถึงความต้องการสารสนเทศ สามารถกำหนดหัวข้อเรื่องที่ตนต้องการได้อย่างชัดเจน คัดเลือกศัพท์ที่เหมาะสม เพื่อแสดงแนวคิดหรือหัวข้อที่จะค้นหา กำหนดกลยุทธ์การค้นหา ที่จะนำไปสู่การพิจารณาถึงความแตกต่างของแหล่งสารสนเทศ และวิธีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดระบบสารสนเทศที่ค้นหาได้ วิเคราะห์สารสนเทศที่รวบรวมมาได้ โดยพิจารณาถึงคุณค่า ความเกี่ยวข้อง คุณภาพและความเหมาะสม ตลอดจนสามารถพัฒนาสารสนเทศให้อยู่ในรูปขององค์ความรู้ได้

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association. 2000: Online) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการค้นหา วิเคราะห์ ประเมิน และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือเพื่อการตัดสินใจ อาจกล่าวได้ว่าทักษะการรู้สารสนเทศอาจรวมถึงทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะทางเทคโนโลยี ทักษะทางด้านปัญญา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแก้ปัญหา

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College & Research Libraries. 2000: Online) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า การรู้สารสนเทศเป็นทักษะพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต บุคคลที่รู้สารสนเทศคือบุคคลที่มีความสามารถในการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้วิจารณ์งานในการประเมินสารสนเทศ เชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้กับความรู้ที่มีอยู่เดิม ใช้สารสนเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม กฎหมายและการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศที่ใช้

สภาบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งออสเตรเลีย (Council of Australian University Librarian. 2001) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรู้สารสนเทศหมายถึง ความเข้าใจและความสามารถซึ่งจะช่วยให้บุคคลรู้ได้ว่าเมื่อใดต้องการสารสนเทศ รวมถึงความสามารถในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ประเมินและใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากคำจำกัดความของการรู้สารสนเทศตามพัฒนาการข้างต้น สรุปได้ว่า การรู้สารสนเทศ เป็นความรู้ความสามารถและทักษะของบุคคลในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศของตน สามารถกำหนดขอบเขตสารสนเทศ รู้วิธีการเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศโดยอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ สามารถประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดการสารสนเทศที่มีความซับซ้อน จนนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งในการศึกษา การประกอบอาชีพ และในชีวิตประจำวัน

2. ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ มีความสำคัญต่อความสำเร็จของบุคคลในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลกระทบกับผู้คนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโลกไร้พรมแดน และการเพิ่มขึ้นของสารสนเทศอย่างรวดเร็วจนมีปริมาณท่วมทับ ประกอบกับการแข่งขันอย่างรุนแรงในองค์กรทุกภาคส่วน ในสภาวะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังถูกทำลาย แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญ ไม่เฉพาะแต่ในสถาบันการศึกษาเท่านั้น การรู้สารสนเทศจะช่วยให้ประชาชนและนักศึกษาเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เนื่องจากผู้รู้สารสนเทศจะเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ ประเมิน และใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการตัดสินใจ การประกอบอาชีพ การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างรู้เท่าทันเหตุการณ์และมีความสุข จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ส่งผลให้มีการผลิตสารสนเทศจำนวนมาก โดยเฉพาะสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล ถึงแม้ว่านักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป จะสามารถเข้าถึงสารสนเทศเหล่านี้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาภาวะสารสนเทศท่วมทับ เพราะมีสารสนเทศจำนวนมากที่เผยแพร่โดยปราศจากการตรวจสอบและกลั่นกรอง อีกทั้งยังมีรูปแบบต่าง ๆ ทั้งข้อความ ภาพ เสียง และสื่อประสม การคัดเลือกสารสนเทศที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการ จึงกลายเป็นความยากลำบาก

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแนวคิดที่มีตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ถือเป็นปรัชญาการศึกษาแนวหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าการศึกษาไม่มีจุดสิ้นสุด การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสและประสบการณ์การเรียนรู้ทุกช่วงชีวิตในหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน ชุมชน หรือสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีโอกาสพัฒนาตนในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าปราศจากการรู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศจึงเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Bundy. 2004)

สังคมสารสนเทศ หมายถึงสังคมที่มีสารสนเทศเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวันของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล สังคม การศึกษา ธุรกิจ ทั้งนี้โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างจัดการ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ แนวคิดเรื่องการสร้างสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ เป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่แพร่กระจายไปทั่วโลก เทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคน

ในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน การใช้เวลาว่าง ในสังคมที่ว่าการรู้สารสนเทศถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างสันติสุขของประชาชน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมโลก

การรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาของบุคคลทุกระดับ ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น บทบาทของผู้สอนจึงเปลี่ยนเป็นผู้ให้คำชี้แนะ โดยอาศัยทักษะการรู้สารสนเทศเป็นพื้นฐาน ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการศึกษาแบบเดิมที่อาศัยผู้สอนเป็นหลัก การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2.2 การประกอบอาชีพ การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากบุคคลในอาชีพต่าง ๆ สามารถแสวงหาสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพของตนเองได้ เช่น อาชีพการเกษตร เมื่อประสบปัญหาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ก็สามารถค้นหาสาเหตุและพัฒนากระบวนการเพาะปลูกพืชผลนั้น ๆ ได้จากแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่มากมาย โดยใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ ที่จะได้สารสนเทศที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการ

2.3 การดำรงชีวิตประจำวัน การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือทางด้านสุขภาพ การบริโภคผลิตภัณฑ์และการเลือกใช้บริการ เพราะผู้รู้สารสนเทศสามารถเลือก วิเคราะห์ และนำมาประมวลผล เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหา หรือแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

2.4 ด้านสังคม การรู้สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะในสังคมยุคสารสนเทศ บุคคลจำเป็นต้องเข้าถึงสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ทั้งในเรื่อง ระเบียบข้อบังคับ วิธีปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ เพื่อการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและสามารถเตรียมรับกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้

2.5 ด้านเศรษฐกิจ การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อความสำเร็จทางธุรกิจ หรือไม่ให้ฐานะทางเศรษฐกิจต้องตกอยู่ในความเสี่ยง ทั้งนี้สารสนเทศทางด้านเศรษฐกิจ จะมีความเป็นปัจจุบัน ต้องสามารถนำมาใช้ให้ทันเวลา และต้องเป็นสารสนเทศที่มีความถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ ดังนั้น ทักษะการรู้สารสนเทศด้วยการประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงมีความจำเป็นสำหรับสารสนเทศทางเศรษฐกิจ

2.6 ด้านการเมืองการปกครอง สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง มีอยู่มากมาย ผู้รู้สารสนเทศจะสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะได้อย่างถูกต้อง และจะเกิดการตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย การสร้างเครือข่าย เพื่อเป็นปราการในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมให้เกิดหลักธรรมาภิบาลในการเมือง การปกครอง ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ หรือในระดับโลก (Doyle. 1994: Online; Horton. 2008)

จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศดังกล่าว หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลในประเทศเป็นผู้รู้สารสนเทศ รู้วิธีการเรียนรู้ วิธีการจัดการความรู้ วิธีการค้นหาสารสนเทศ และรู้ถึงวิธีการใช้สารสนเทศ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป

3. มาตรฐานและตัวแบบเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีขอบเขตที่กว้างขวาง จำเป็นต้องกำหนดนิยามและบ่งบอกลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ เพื่อมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่าการรู้สารสนเทศประกอบด้วยอะไรบ้าง อยู่ในระดับใด ซึ่งจะทำให้กรอบในการปฏิบัติมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กรอบการปฏิบัตินี้จะกำหนดเป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ซึ่งแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของสังคม และระดับของผู้เรียน มาตรฐานและตัวแบบเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นมาตรฐานและตัวแบบที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในระดับอุดมศึกษา

3.1 มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษา

(Information Literacy Competency Standards for Higher Education) มาตรฐานนี้กำหนดขึ้นโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of College and Research Library--ACRL) เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2000 กรอบมาตรฐานนี้ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจรณ์ญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารสนเทศที่เลือกแล้วให้เข้ากับฐานความรู้ และค่านิยมของตนเองได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนในฐานะที่เป็นบุคคลหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนสามารถเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศได้ รวมทั้งเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

3.2 ตัวแบบทักษะสารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย (SCONUL Information Skills Model) (Society of College, National and University Libraries. 2011: Online) ตัวแบบนี้พัฒนาขึ้นโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดมหาวิทยาลัย เมื่อ ค.ศ. 1998 เพื่อให้เป็นตัวอย่างของการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะการรู้สารสนเทศ 7 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศของตนเอง
2. ความสามารถในการระบุสารสนเทศที่จะนำมาใช้สนองความต้องการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการสร้างกลยุทธ์ในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ
4. ความสามารถในการกำหนดแหล่งและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ
5. ความสามารถในการเปรียบเทียบและประเมินสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ
6. ความสามารถในการจัดการ ประยุกต์ และสื่อสารสารสนเทศไปยังบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม
7. ความสามารถในการสังเคราะห์และสร้างสารสนเทศใหม่จากสารสนเทศที่มีอยู่ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่

3.3 กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (The Australian and New Zealand Information Literacy Framework) เป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่สภาบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งออสเตรเลีย (Council of Australian University Librarians) พัฒนาขึ้นใน ค.ศ. 2001 จากมาตรฐานการรู้สารสนเทศอเมริกัน โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน จากนั้น จึงได้เผยแพร่มาตรฐานที่จัดทำขึ้นแก่คณาจารย์และนักสารสนเทศทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและนำมาแก้ไขปรับปรุงเมื่อ ค.ศ. 2004 เป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy--ANZIL) 6 มาตรฐาน ดังนี้ (Bundy. 2004)

1. ผู้รู้สารสนเทศรู้ความต้องการสารสนเทศของตน และสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้
2. ผู้รู้สารสนเทศสามารถหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

3. ผู้รู้สารสนเทศประเมินสารสนเทศและกระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. ผู้รู้สารสนเทศจัดการสารสนเทศที่รวบรวมมาหรือสร้างขึ้น
5. ผู้รู้สารสนเทศประยุกต์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือความเข้าใจใหม่
6. ผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็นทางวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ

3.4 ตัวแบบบิกซิกส์ (The Big 6: Information Problem-Solving Approach Model) เป็นตัวแบบกระบวนการแก้ไขปัญหาสารสนเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย พัฒนาโดย ไอเซนเบิร์ก (Eisenberg) และ เบอริคowitz (Berkowitz) ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการสอนทักษะทางสารสนเทศในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตัวแบบนี้ประกอบด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอน ดังนี้ (Eisenberg, 2006: Online)

ขั้นตอนที่ 1 นิยามปัญหา (Task definition) ได้แก่ การนิยามปัญหาสารสนเทศ และการระบุความต้องการสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 2 กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ (Information seeking strategies) ได้แก่ การกำหนดแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง และการเลือกแหล่งที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดแหล่งและการเข้าถึงสารสนเทศ (Location and access) ได้แก่ การระบุแหล่งที่มีสารสนเทศ และการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 การใช้สารสนเทศ (Use of information) ได้แก่ การใช้สารสนเทศในการทำงาน และการเลือกสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) ได้แก่ การจัดระบบสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งที่หลากหลาย และการนำเสนอสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) ได้แก่ การพิจารณาผลงานที่จัดทำขึ้นในด้านประสิทธิผล และการพิจารณากระบวนการจัดทำผลงานในด้านประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่ามาตรฐานและตัวแบบเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศที่สถาบันอุดมศึกษาได้นำมาพัฒนาประยุกต์ใช้ มีประเด็นที่สำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. การตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ และการเข้าใจถึงความสำคัญของความต้องการสารสนเทศ
2. การกำหนดประเภทและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนต้องการ ก่อนที่จะดำเนินการค้นหาสารสนเทศในขั้นต่อไป
3. การค้นหาสารสนเทศ เป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนจากนักวิชาชีพ

สารสนเทศในการให้เกิดการเรียนรู้ในการสร้างและการออกแบบกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ ตลอดจนการปรับปรุงเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

4. การระบุแหล่งที่อยู่ของสารสนเทศ ความสามารถในการระบุแหล่งที่อยู่ และการเข้าถึงสารสนเทศ

5. การประเมินสารสนเทศที่ค้นคว้ามาได้ เป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพื่อการตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบถึงความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของสารสนเทศที่ค้นหามา

6. การใช้สารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้และประยุกต์ใช้ ด้วยวิธีการนำเสนอ การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

7. การจัดการกับสารสนเทศที่ค้นหามาได้ ด้วยการบันทึก การอ้างอิง แหล่งสารสนเทศ เพื่อการใช้สารสนเทศในอนาคต

8. การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเข้าใจ ในความแตกต่างในประเด็นด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมในการใช้และเข้าถึง สารสนเทศ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

พฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศเป็นแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหา สารสนเทศ ความเข้าใจถึงแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศจึงมีความสำคัญ แนวคิด เหล่านี้ ได้แก่ ความหมายของพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหา สารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาสารสนเทศกับกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยในการ แสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา

1. ความหมายของพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลกระทำ เพื่อแสวงหาสารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้เพื่อจะสนองความต้องการบางประการ ของผู้แสวงหา ในขณะที่ พฤติกรรมกรรมการค้นหาสารสนเทศ คือ รูปแบบหนึ่งของการแสวงหา สารสนเทศ ซึ่งผู้ค้นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับระบบค้นคืนสารสนเทศ ในสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดทั้งสองมักจะปรากฏควบคู่กันหรือใช้แทนกัน

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศและพฤติกรรมกรรมการค้นหาสารสนเทศเป็นกิจกรรม สำคัญของพฤติกรรมสารสนเทศที่ครอบคลุมความต้องการสารสนเทศ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์ กระทำเพื่อที่จะได้รับสารสนเทศจากแหล่งและช่องทางสารสนเทศ รวมไปถึงการใช้สารสนเทศด้วย (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2554: 13-27)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาสารสนเทศดำเนินไปตาม**หลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Principle of Least Effort)** กล่าวคือ เมื่อบุคคลเกิดความต้องการสารสนเทศ มักจะถามสมาชิกครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือ เพื่อนร่วมงาน ก่อนที่จะดำเนินการค้นหาเป็นทางการ โดยใช้เอกสาร โทรศัพท์ หรือแหล่งสารสนเทศ คนส่วนใหญ่มักจะเริ่มค้นหาสารสนเทศจากแหล่งใกล้ตัว เช่น บนโต๊ะ ชั้นหนังสือ คอมพิวเตอร์ในห้องทำงาน ห้องทำงานของเพื่อนร่วมงาน หรือแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงง่าย สะดวกสบาย แม้ว่าสารสนเทศที่ได้รับจะมีคุณภาพด้อยก็ตาม (Mann. 1993: 91-101; Borgman. 2000: 110; Bates. 2002)

ทฤษฎีเซ็นส์เมกกิง (Sense-making) ของเดอร์วิน (Dervin; & et al. 1976) ซึ่งพัฒนาขึ้นในสาขาพฤติกรรมศาสตร์ นับเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ทฤษฎีนี้กล่าวว่าการแสวงหาสารสนเทศภายใต้สถานการณ์ หรือบริบทเฉพาะของบุคคลที่ประสบปัญหาต่าง ๆ หรือช่องว่างที่ต้องใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาหรือปิดช่องว่างนั้น อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทฤษฎีของเดอร์วินมีประโยชน์ต่อการฝึกผู้ให้บริการสารสนเทศตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนการออกแบบระบบสารสนเทศที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

แนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศ จากสาขาจิตวิทยา เช่น มอร์แกนและคิง (Morgan; & King. 1971; citing Wilson. 1997. Information Behaviour: An Interdisciplinary Perspective. *Information Processing & Management*. p. 553) เสนอว่า ความต้องการเกิดจากแรงกระตุ้นทางกาย (ความหิว และกระหาย) แรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นเอง (ความอยากรู้ อยากรู้อเห็น การกระตุ้นทางประสาท) และแรงกระตุ้นทางสังคม (ความปรารถนาที่จะเข้าพวกเข้าหมู่ การเป็นที่ยอมรับ ความก้าวร้าว) จะเห็นได้ว่า แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของวิลสัน ที่กล่าวว่า ความต้องการพื้นฐานทางกาย สติปัญญา และอารมณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความต้องการสารสนเทศ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ นอกจากนี้ ยังมี**ทฤษฎีสหองความพอใจ (Gratification theory)** จากสาขานิเทศศาสตร์ ที่กล่าวว่า มนุษย์มุ่งแสวงหาสารสนเทศเพื่อสนองความต้องการอันซับซ้อน และแนวคิดจากสาขาจิตวิทยาที่กล่าวถึงความต้องการที่จะรู้หรือเข้าใจ หรือความต้องการจัดระเบียบและเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเรา (Wilson. 1997: 552-553)

แนวคิดจากการศึกษาเหล่านี้ ล้วนมีส่วนในการช่วยพัฒนารอบทฤษฎีและชี้้นำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศในสาขาสารสนเทศศาสตร์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาสารสนเทศกับกระบวนการเรียนรู้

การวิจัยในสาขาจิตวิทยาพุทธิพิสัยแสดงให้เห็นว่า บุคคลมีระดับความสามารถในการเรียนรู้และจดจำแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

3.1 บุคคลมีขอบเขตและระดับความรู้ต่างกัน ผู้มีความรู้สูงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถเรียนรู้และจดจำความรู้ใหม่ ๆ และข้อมูลสำคัญ ๆ ในเรื่องนั้นได้ดีกว่าผู้มีความรู้ด้อยกว่า นอกจากนี้ เนื้อหาความรู้ที่แต่ละบุคคลมียังต่างกันด้วย ทั้งยังมีการจัดระบบความรู้ภายในสมองต่างกัน อันจะมีผลต่อเรียกใช้ความรู้ที่ต่างกัน

3.2 บุคคลมีความสามารถในการจดจำต่างกัน การศึกษาเกี่ยวกับความทรงจำระยะสั้น พบว่า มนุษย์เรามีขีดจำกัดในการจดจำ และผู้ที่มีความสามารถในการจดจำสูงจะมีความสามารถในการอ่านที่ดีกว่าผู้มีความสามารถด้อยกว่า

3.3 บุคคลมีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น บางคนถนัดการเรียนรู้แบบองค์รวม ในขณะที่บางคนก็มีความโน้มเอียงในการเรียนรู้แบบแยกส่วน ผู้ที่มีวิธีเรียนรู้แบบองค์รวมจะมีความสามารถในการจัดโครงสร้างและการวิเคราะห์ที่สูงกว่าผู้ที่มีวิธีเรียนรู้แบบแยกส่วน แบบการเรียนรู้ที่ต่างกันยังหมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลในการใช้ภาษา หรือใช้ภาพในการเรียนรู้และจดจำ

3.4 บุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ต่างกัน ได้แก่ แนวลึก แนวตื้น และแนวกลยุทธ์ ผู้ถนัดการเรียนรู้ในแนวลึกมุ่งสร้างความเข้าใจมากกว่าที่จะจดจำหรือลอกเลียน สนใจใคร่รู้ อย่างจริงจัง เชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกันเป็นภาพรวม และตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ โดยละเอียด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ผู้ถนัดการเรียนรู้ในแนวตื้นมีลักษณะตรงกันข้าม กล่าวคือ มักโน้มเอียงที่จะลอกเลียน เรียนด้วยความเฉื่อยชา จดจำข้อเท็จจริง รายละเอียดต่าง ๆ โดยขาดการเชื่อมโยงแนวคิดเข้าด้วยกัน และกลัวความล้มเหลว ส่วนผู้ถนัดการเรียนรู้แนวกลยุทธ์ มุ่งมั่นในความเป็นเลิศ และสามารถจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ford; Miller; & Moss. 2001: 1049-1050; MacLeod. 1992: 268-270)

4. ปัจจัยในการแสวงหาสารสนเทศ

การแสวงหาสารสนเทศขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ผู้แสวงหาสารสนเทศ (Information seeker) ภาระงานในการแสวงหาสารสนเทศ (Task) ระบบค้นหา (Search system) โดเมนความรู้ (Domain) และผลการค้นหา (Search outcomes) การแสวงหาสารสนเทศเกิดขึ้นภายใต้บริบทของสถานการณ์เฉพาะ (Setting) (Marchionini. 1995: 32-48) โดยกรอบแนวคิดดังกล่าวยึดผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

4.1 ผู้แสวงหาสารสนเทศหรือผู้ใช้ระบบค้นหา เป็นผู้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งหลายในการแสวงหาสารสนเทศ กล่าวคือ เป็นผู้ระบุความต้องการ หรือปัญหาสารสนเทศ กำหนดภาระงานที่จะต้องค้นหา ควบคุมปฏิสัมพันธ์กับระบบค้นหา ตรวจสอบและดึงเอาเฉพาะสารสนเทศที่เข้าเรื่อง ตลอดจนกำหนดว่ากระบวนการแสวงหาสารสนเทศจะสิ้นสุดเมื่อไร

4.2 ภาระงานในการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การระบุความต้องการ หรือ ปัญหาสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ ในการระบุปัญหา ผู้แสวงหาจะระบุแนวคิด (Concepts) หรือความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดที่เป็นตัวแทนปัญหา และหาคำ (Terms) มาแทน

แนวคิด แนวคิดและคำที่เป็นตัวแทนปัญหาสารสนเทศหนึ่ง ๆ มีความหลากหลาย จึงเป็นเหตุให้ ภาระงานมีระดับความซับซ้อนต่างกัน นอกจากนี้ ภาระงานยังขึ้นอยู่กับเป้าหมายหรือคำตอบ ที่คาดหวัง เป้าหมายจากแง่มุมของระบบคือการค้นหาเอกสาร ในขณะที่เป้าหมายจากแง่มุม ของผู้แสวงหาคือ ความเฉพาะเจาะจง ความเที่ยงตรงของผลการค้นหา ปริมาณภาระงาน เวลาที่ใช้ไปค้นหาคำตอบ และความทันท่วงที เป้าหมายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย โดยตรง เช่น การใช้ระบบ และค่าใช้จ่ายโดยอ้อม เช่น การสูญเสียเวลา กำลังสติปัญญา และอารมณ์ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

4.3 ระบบค้นหา ประกอบด้วยฐานข้อมูลของความรู้ พร้อมทั้งเครื่องมือ กฎเกณฑ์ และกลไกต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้ค้นหาได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล โดยมีส่วนต่อประสาน เป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับฐานข้อมูล ระบบค้นหาสนับสนุนการแสวงหาสารสนเทศด้วยการจัด โครงสร้างความรู้และกำหนดช่องทางการเข้าถึง วิธีการจัดระบบความรู้นี้จึงมีผลต่อวิธีที่ผู้ใช้ จะสามารถเข้าถึงความรู้และการแสวงหาสารสนเทศ

4.4 โดเมน คือ กลุ่มวิทยาการหรือองค์ความรู้ในสาขาวิชาหนึ่ง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ หรือเคมี โดเมนมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น โดเมนส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้ประเภทข้อความ บางโดเมนเป็นองค์ความรู้ประเภทกราฟิก เช่น สาขาศิลปะ สถาปัตยกรรม หรือ เสียง เช่น สาขาดนตรี หรือ ความเคลื่อนไหว เช่น สาขาลีลาศ กีฬา หรือ เป็นสารสนเทศมัลติมีเดีย เช่น สาขาภาพยนตร์ จำนวนสารสนเทศและระดับของการจัดระบบความรู้ของโดเมนแตกต่างกันไป บางสาขามีสารสนเทศหลายแขนงที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดโดเมนย่อย ๆ มากมาย เช่น การแพทย์ ในขณะที่บางสาขาค่อนข้างอึดตัวและขยายตัวค่อนข้างช้า เช่น วรรณคดีคลาสสิก บางสาขามีโครงสร้างองค์ความรู้ย่อยที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบโดยธรรมชาติของวิชา ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการแสวงหาสารสนเทศ เพราะให้ช่องทางสำคัญในการเข้าถึง สารสนเทศ เช่น การลำดับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ตามวันเวลา การจัดระบบย่อยของร่างกาย ในสรีรวิทยา โดเมนต่าง ๆ ใช้ระบบค้นหาและกลยุทธ์ในการค้นหาต่างกัน ตัวอย่างเช่น สาขาโลหิตวิทยา จะประกอบด้วยสารสนเทศออนไลน์จำนวนมากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่ สารสังเขปไปจนถึงเอกสารฉบับเต็ม ในขณะที่สาขาดนตรีร่วมสมัยมีสารสนเทศออนไลน์น้อยมาก ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศโดยหัวเรื่องก็มีความจำกัด ลักษณะอันหลากหลายของโดเมน เช่น ความซับซ้อน จำนวนและความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ย่อย ความเฉพาะเจาะจง ความคล้ายคลึง สภาพวิวัฒนาการ อัตราการขยายตัวหรือเปลี่ยนแปลงของโดเมน นอกจากจะเป็นตัวกำหนด ประเภท จำนวนสารสนเทศ และระดับของการจัดระบบความรู้ในโดเมนหนึ่ง ๆ แล้ว ยังมีผลต่อ การจัดระบบการค้นหาและการแสวงหาสารสนเทศด้วย

4.5 บริบท หมายถึงสภาพแวดล้อมเฉพาะสถานการณ์ของการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งอาจจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ จิตวิทยา และสังคม

4.5.1 บริบททางกายภาพ ได้แก่ ความสะดวกสบายในการเข้าใช้ระบบ

ปัจจัยที่ส่งเสริมหรือรบกวนสมาธิ แสงสว่าง ไฟฟ้า ระยะใกล้ไกลของแหล่งสารสนเทศ เช่น
แตกต่างระหว่างการแสวงหาสารสนเทศในห้องทำงานส่วนตัว กับที่สาธารณะซึ่งมีคนเข้าคิวคอยใช้

4.5.2 บริบททางเศรษฐกิจ เช่น เวลา และ ค่าใช้จ่าย เป็นตัวกำหนดการเริ่มต้น
การปฏิบัติงาน และการสิ้นสุดของงานที่ก่อให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ

4.5.3 บริบททางจิตวิทยา ได้แก่ สภาพความทรงจำระยะสั้น ความมั่นใจในตัวเอง
ของผู้แสวงหา

4.5.4 บริบททางสังคม ได้แก่ บทบาท และสถานะของบุคคลในองค์กรการ
โครงสร้าง ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานภายในองค์กร ความร่วมมือของสมาชิกองค์กร
บริบทเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบกับการแสวงหาสารสนเทศทั้งสิ้น

4.6 ผลการค้นหามาหมายถึง ผลลัพธ์ที่ผู้แสวงหาได้รับจากการใช้ระบบสารสนเทศ
ซึ่งอาจจะเป็นคำ วลี ภาพ ตัวแทนเอกสาร หรือตัวเอกสาร ผลการค้นหาล้วนใหญ่จะให้สารสนเทศ
ที่นำไปสู่การค้นหาต่อไปอีก จึงกล่าวได้ว่า ผลการค้นหามีผลต่อการปรับแก้ภาระงานและ
วิธีดำเนินการแสวงหาสารสนเทศ ในขณะที่เดียวกันผลการค้นหาให้สารสนเทศที่ไปเปลี่ยนแปลง
สภาพความรู้ของผู้ค้นหาด้วย ผลการค้นหายังนำไปใช้ประเมินประสิทธิภาพในการค้นหาหรือ
ประสิทธิภาพของระบบด้วย เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลการค้นหา ได้แก่ ความเข้าใจ และการใช้
ประโยชน์ทั้งในระหว่างและหลังการค้นหา นอกจากนี้ ผลการค้นหายังสะท้อนให้ผู้ใช่มองเห็น
กระบวนการค้นหาของตนเองว่า การที่จะได้ผลลัพธ์เช่นนี้ ตนมีวิธีคิดและวิธีค้นหาอย่างไร
ประสบการณ์นี้จะกลายเป็นความรู้ที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาสารสนเทศ
ในอนาคต

5. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์

งานวิจัยของโอซีแอลซี สารสนเทศ (OCLC Online Computer Library Center.
2005: Online) ได้ชี้ให้เห็นว่าพัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นไป
อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็น
รูปแบบของสารสนเทศ หรือระบบสารสนเทศ ผู้ใช้สารสนเทศ และกระบวนการแสวงหา ดังนี้

5.1 รูปแบบสารสนเทศ เทคโนโลยีมีผลต่อการสร้างและผลิตสารสนเทศ
ในรูปแบบที่หลากหลาย นอกจากสารสนเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์แล้ว ยังมีสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
และสื่อประสมอีกด้วย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การผลิตหนังสือและวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์
ยังดำเนินอยู่ แต่ลดปริมาณลง ในขณะที่มีการผลิตหนังสือและวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์นั้นเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัล
และเว็ลด์ไวด์เว็บยังกระตุ้นให้เกิดการสร้างสารสนเทศดิจิทัลจำนวนมาก ซึ่งสามารถเผยแพร่
และเข้าถึงทางออนไลน์ นอกจากนี้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า รูปแบบนั้น
ไม่สำคัญเท่ากับเนื้อหาสารสนเทศ กล่าวคือทำอย่างไรผู้ใช้จึงจะสามารถเข้าถึงและได้รับสารสนเทศ
ที่ต้องการอย่างทันการณ์โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบ

5.2 ระบบสารสนเทศ เทคโนโลยีได้พลิกโฉมหน้าการสร้าง จัดเก็บ จัดระบบ และเผยแพร่สารสนเทศไปโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านของสถาปัตยกรรมระบบและบริการสารสนเทศจากระบบ การเน้นเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศ ยิ่งชี้ถึงแนวโน้มที่ว่า ระบบสารสนเทศต่าง ๆ จะเชื่อมโยงกันในสภาพที่ซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความหลากหลายและปริมาณที่เพิ่มขึ้นของระบบสารสนเทศ และการจัดให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันในระดับต่าง ๆ รวมถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศอื่น ๆ และโปรแกรมการใช้งานของห้องสมุดต่าง ๆ ที่ต้องเสนอบริการพื้นฐานที่เหมือนกันและเชื่อมโยงกันได้

5.3 ผู้ใช้สารสนเทศ ผู้ใช้ได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กล่าวคือ การเกิดขึ้นและแพร่หลายของคอมพิวเตอร์นับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ สภาพแวดล้อมทางสารสนเทศดังกล่าว ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศโดยผ่านเครือข่ายระดับต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ใช้มีความคาดหวังในระดับสูงต่อบริการที่จะได้รับจากระบบสารสนเทศ นอกจากนี้พัฒนาการของอินเทอร์เน็ต เวิลด์ไวด์เว็บ และเทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศทำให้ผู้ใช้ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศมีความพึงพอใจอย่างสูงกับการเข้าถึงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทางออนไลน์ เพราะสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ใช้จำนวนมากที่พบว่า การเปลี่ยนอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้สภาพแวดล้อมทางสารสนเทศมีความซับซ้อนและเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสารสนเทศ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้สลายขอบเขตระหว่างการเรียน การงาน การเล่น และการพักผ่อนหย่อนใจลง รวมทั้งมีผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ ซึ่งใช้เวลาวันละหลายชั่วโมงในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ให้บริการเบ็ดเสร็จ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร การศึกษา การติดต่อสื่อสาร และความบันเทิง และยังสามารถต่อฟ่วงกับนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ และกล้องถ่ายภาพดิจิทัล เป็นต้น

จากสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศที่ซับซ้อนและเป็นพลวัตดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้เปลี่ยนไปเพื่อสนองต่อความต้องการสารสนเทศ

การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา

การรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝน มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองในตัวบุคคล การให้การศึกษาอบรม ฝึกฝนจนเกิดทักษะ เป็นเรื่องสำคัญเพื่อการเข้าถึงและได้รับสารสนเทศที่มีคุณภาพ เป้าหมายการสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา มีสาระสำคัญมุ่งสู่การค้นหาสารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการค้นหาสารสนเทศในชีวิตประจำวัน การสอนการรู้สารสนเทศเป็นเรื่องสำคัญที่นักสารสนเทศและนักการศึกษาให้ความสนใจกันมาก

รายงานผลการวิจัยหลายเรื่องทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปชี้ให้เห็นว่า แม้การรัฐสภาระสนเทศจะเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา แต่นักศึกษาจำนวนมากยังขาดทักษะการรัฐสภาระสนเทศ (Wired Campus. 2006: Online) การวิจัยของอีทีเอส (ETS-Educational Testing Service) ซึ่งทำหน้าที่บริการการทดสอบทางการศึกษาพบว่า ในจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัย 3,000 คน และนักเรียนระดับมัธยมปลาย 800 คน ที่เข้าสอบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของอีทีเอส มีเพียงร้อยละ 13 ที่มีทักษะในระดับที่เรียกได้ว่าเป็นผู้รัฐสภาระสนเทศ (Foster. 2006: Online) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงได้พยายามหาทางปลูกฝังการรัฐสภาระสนเทศให้มีประสิทธิภาพที่สุด หัวข้อสำคัญที่อภิปรายและศึกษาวิจัยกันมาก ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาการรัฐสภาระสนเทศ เนื้อหา และกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรการศึกษาการรัฐสภาระสนเทศ ในประเทศพัฒนา การสอนการรัฐสภาระสนเทศ เริ่มขึ้นในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ “วิธีเรียน” กล่าวคือ รู้ว่าความรู้ จิตระบบอย่างไร จะค้นหาสารสนเทศได้อย่างไร และจะใช้สารสนเทศอย่างไรเพื่อเผยแพร่ความรู้ ไปสู่บุคคลอื่น ตลอดจนพัฒนาตนให้เป็นผู้เรียนที่สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การสอนการรัฐสภาระเทศที่มีประสิทธิภาพจึงต้องสอดคล้องไปกับหลักสูตรการเรียน การสอนในทุกวิชาทุกระดับ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้สอน บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ ผู้วางแผนและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหาร และนักการศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาการรัฐสภาระเทศมี 4 ประเภท สถาบันการศึกษาที่มุ่งสร้างผู้ รัฐสภาระเทศมักจะผสมผสานหลักสูตรเหล่านี้ไว้ด้วยกัน แทนการเลือกใช้ประเภทใดประเภทหนึ่ง (Bundy. 2004: 6)

1. หลักสูตรทั่วไป (Generic) อาจใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเป็นหลักสูตร การสอนพร้อมด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น หลักสูตรการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่ห้องสมุด จัดขึ้น
  2. หลักสูตรขนาน (Parallel) เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนหลักสูตรทั่วไป แต่เป็นส่วนเสริมหลักสูตรวิชาอื่น ๆ เช่น หลักสูตรทักษะการวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ เป็นส่วนหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น
  3. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated) เป็นหลักสูตรที่จัดให้การรัฐสภาระเทศเป็นรายวิชา หนึ่ง โดยมีชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบและเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา
  4. หลักสูตรที่ปลูกฝังการรัฐสภาระเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษา (Embedded) เป็นหลักสูตรที่แทรกทักษะการรัฐสภาระเทศไว้ในการเรียนการสอนทุกวิชา ทุกชั้น และทุกระดับ
- หลักสูตรที่มีประสิทธิผลมากที่สุดคือ หลักสูตรที่ปลูกฝังการรัฐสภาระเทศไว้ในหลักสูตร การศึกษา เพราะผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการใช้แหล่งสารสนเทศอันหลากหลายในการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ สร้างความรู้ ใต้อาาม และฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีโอกาสพิจารณาได้ตรง และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในบริบทใหม่ ๆ การปลูกฝังการรัฐสภาระเทศ

ตามหลักสูตรนี้ยังเป็นไปตามลำดับ จากง่ายไปยาก เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาวิชา (Australian School Library Association, Australian Library and Information Association. 2001: 3-4; Cardiff University Information Services. 2009: Online)

เนื้อหาการรู้สารสนเทศ การกำหนดเนื้อหาการรู้สารสนเทศ อาจพิจารณาได้จากมิติ การเรียนรู้ใน 3 มิติ ดังนี้คือ

1. ทักษะทั่วไป เช่น การแก้ปัญหา ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์
2. ทักษะสารสนเทศ เช่น การค้นหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ
3. ค่านิยมและความเชื่อ เช่น การใช้สารสนเทศอย่างฉลาดและมีจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในชุมชน

ในการกำหนดเนื้อหา ต้องคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของเนื้อหากับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนจึงจะเห็นถึงประโยชน์ สนใจที่จะเรียนรู้ และนำความรู้ที่เรียนไปใช้ได้ นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงปริมาณ และระดับความยากง่ายของเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวิชา / หลักสูตรด้วย (Bundy. 2004: 7)

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (American of College and Research Libraries. 2003: Online) ได้เสนอว่า หลักสูตรการรู้สารสนเทศควรมีการสอนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะการใช้เครื่องมือ (Tool literacy) คือ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปของสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น หัวข้อการใช้ ICT หัวข้อภาพรวมของฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. ทักษะทางด้านทรัพยากรสารสนเทศ (Resource literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจรูปแบบ ตำแหน่ง และวิธีการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เช่น หัวข้อแหล่งสารสนเทศ การใช้โปรแกรมการค้นหา และการสืบค้นฐานข้อมูล
3. ทักษะทางด้านโครงสร้างทางสังคม (Social-structural literacy) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การมีอยู่ และการใช้สารสนเทศในสังคม ตลอดจนกระบวนการผลิตสารสนเทศทางวิชาการ เช่น หัวข้อการสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์
4. การสอนทักษะทางการวิจัย (Research literacy) ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการใช้ซอฟต์แวร์และทรัพยากรออนไลน์ในสาขาวิชา เช่น หัวข้อการประเมินสารสนเทศ จรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ การเขียน การอ้างอิงและบรรณานุกรม และการใช้ EndNote เพื่อการจัดการบรรณานุกรม
5. การสอนทักษะด้านการตีพิมพ์ (Publish literacy) ได้แก่ ความสามารถในการนำเสนอสารสนเทศ ทั้งที่เป็นรายงานและสื่อประสม เช่น หัวข้อการจัดการเอกสาร การจัดการสารสนเทศ และการนำเสนอด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการเรียนการสอน ช่วงเวลาประมาณ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา แนวโน้มการศึกษาโลกได้ปรับเปลี่ยนมาสู่ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist learning theory) ซึ่งเชื่อว่า มนุษย์สร้างความรู้และความหมายจากประสบการณ์ของตน ทฤษฎีนี้ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากเดิม ที่เน้นผู้สอนและการสอนมาสู่การเน้นผู้เรียนกับวิชาที่เรียน ผู้สอนและเพื่อนนักเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงมีลักษณะเป็นพลวัต ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา อภิปราย ศึกษาค้นคว้า แบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างกัน มีโอกาสคิดพิจารณาไตร่ตรองประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมซึ่งจะนำไปสู่การตรวจสอบ ปรับเปลี่ยน ขยาย และสร้างสรรค์ความคิดและความรู้ต่าง ๆ ผู้สอนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน การเรียนรู้แนวนี้เน้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (Resource-based learning) และการเรียนด้วยวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Inquiry-based learning) ผู้เรียนจึงต้องเป็นผู้รู้สารสนเทศ กล่าวได้ว่า ในขณะที่การรู้สารสนเทศเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตามทฤษฎี กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวก็เอื้อต่อการสร้างการรู้สารสนเทศด้วย

การรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ การสอนการรู้สารสนเทศมีมานานแล้วไม่น้อยกว่า 40 ปี โดยรู้จักกันในนามของการสอนการใช้ห้องสมุด (Library instruction) การสอนบรรณานุกรม (Bibliographic instruction) การให้การศึกษแก่ผู้ใช้ (User education) ซึ่งเน้นทักษะการใช้เครื่องมือช่วยค้นต่าง ๆ เช่น บัตรรายการ วรรณคดี สารสนเทศ เพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการทำรายงาน/ กิจกรรมในวิชาต่าง ๆ วิธีการสอนประกอบด้วยการนำชมห้องสมุด การบรรยาย การฝึกให้ใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้สอน เป็นการสอนที่ไม่ได้เชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาทั้งหมด นอกจากจะมีความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับบรรณารักษ์ อย่างไรก็ตามการสอนการรู้สารสนเทศดังกล่าว ได้พัฒนาตามกาลเวลา ขยายเนื้อหาครอบคลุมทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากทักษะการใช้ห้องสมุด และได้มีการจัดหลักสูตรการสอนการรู้สารสนเทศในลักษณะต่าง ๆ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สถาบันบริการสารสนเทศจัดให้บริการ หรือจากอินเทอร์เน็ต ได้จากทุกหนทุกแห่งที่มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ทำงาน ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศชุมชน สภาพแวดล้อมดังกล่าวประกอบกับการส่งเสริมแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสังคมสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นทั้งในชีวิตส่วนตัว การเรียน การงาน และสังคม แต่ถ้าปราศจากซึ่งทักษะการรู้สารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศที่บุคคลต้องการจากปริมาณสารสนเทศมหาศาลที่ปราศจากการกลั่นกรองในหลากหลายรูปแบบ กลับกลายเป็นเรื่องยาก ผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เช่น บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ ครู อาจารย์ นักการศึกษา ผู้บริหารองค์กร หน่วยงาน และชุมชน

ได้พยายามนำเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการสอนการรู้สารสนเทศโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Learning/ E-Learning) เป็นการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการบริการการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางไกล โดยใช้โปรแกรมที่หลากหลาย เช่น ATutor, Adobe, eFront, LAMS และ Moodle ในการสร้างบทเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การลงทะเบียนเรียน การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และการประเมินผลการเรียน การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในหลาย ๆ ประเทศ ที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่แข็งแกร่ง เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ และออสเตรเลีย เป็นต้น นอกจากวงการการศึกษาแล้ว สถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ยังได้นำการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการฝึกอบรมบุคลากรด้วย เนื่องจากมีข้อได้เปรียบหลายประการ เช่น เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการศึกษาในระบบ และไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามต้องการ และเทคโนโลยีช่วยให้การผลิต เผยแพร่ และเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นไปโดยสะดวก นอกจากนี้เทคโนโลยียังช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเป็นไปได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างบุคคล บุคคลและกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม ด้วยการสื่อสารหลายช่องทาง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

การสอนการรู้สารสนเทศทางออนไลน์ ในสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันบริการสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศตระหนักว่าการใช้บริการสารสนเทศสามารถกระทำได้อย่างสะดวกผ่านเครือข่ายโดยผู้ใช้ไม่ต้องเดินทางมาห้องสมุด การสำรวจของสมาคมห้องสมุดทางการวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of Research Libraries. 2003: Online) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจำนวนผู้ใช้ที่เข้าใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดทางการวิจัยผ่านเว็บไซต์เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ นอกจากนี้ โอซีแอลซี (OCLC. 2005: 1) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้ออนไลน์ในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา อินเดีย สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างนี้ประกอบด้วยเพศหญิงและชายที่มีอายุระหว่าง 14-65 และสูงกว่า เป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและคุ้นเคยกับแหล่งสารสนเทศทางออนไลน์ ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ทราบว่าห้องสมุดมีสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการด้วย

ผลการสำรวจทั้งสองเรื่องสนับสนุนบทบาทของห้องสมุดในการสอนหรือส่งเสริมการรู้สารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาทางไกลและผู้ใช้ที่เข้าถึงบริการห้องสมุดจากที่ต่าง ๆ ได้แก่ การแนะนำบริการห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ วิธีการสืบค้นสารสนเทศ การฝึกอบรมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ การค้นคว้าวิจัย การอ้างอิงทางบรรณานุกรม และการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทางอิเล็กทรอนิกส์

โดยทำเป็นบทเรียนออนไลน์ พร้อมด้วยแบบทดสอบสำหรับผู้เรียน และแบบประเมินบทเรียน รวมถึงการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์และโทรศัพท์เป็นช่องทางสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับบรรณารักษ์ ตัวอย่างการสอนการรู้สารสนเทศดังกล่าว มักปรากฏบนเว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรการศึกษาทางไกล เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เออร์ไวน์ (University of California, Irvine Libraries) ได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การสร้างการแลกเปลี่ยนและการค้นหาสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ ตอนที่ 2 แหล่งและทรัพยากรสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ และตอนที่ 3 การอ่าน การประเมิน และการอ้างอิงสารสนเทศ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนนี้ด้วยตนเอง และทดสอบความรู้ความเข้าใจภายในเวลาประมาณ 20 นาที

การรู้สารสนเทศกับเทคโนโลยีเว็บ 2.0 เทคโนโลยีดิจิทัลและเวปไซต์โต้ตอบได้ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสารสนเทศจำนวนมากที่สามารถเผยแพร่และเข้าถึงได้อย่างสะดวกทางอินเทอร์เน็ต ทำให้คนจำนวนมากในยุคดิจิทัลนิยมใช้อินเทอร์เน็ตแทนห้องสมุด โดยไม่ได้คำนึงว่าสารสนเทศเหล่านั้นมีคุณภาพหรือไม่ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศจึงไม่อาจจำกัดขอบเขตอยู่ในห้องสมุด/สถาบันการศึกษา แต่ต้องพยายามใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้ใช้ในโลกรออนไลน์ เทคโนโลยีล่าสุดที่นำมาใช้ในการสอนการรู้สารสนเทศ ได้แก่ เว็บ 2.0

เทคโนโลยีเว็บ 2.0 เป็นพัฒนาการของเทคโนโลยีเวปไซต์โต้ตอบและการออกแบบเว็บ มีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร การแบ่งปันสารสนเทศ การทำงานร่วมกันของผู้ใช้ และเพิ่มประโยชน์ใช้สอยของเว็บซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากการเรียกใช้สารสนเทศ แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมเว็บ (Web-culture communities) และการจัดเสนอบริการบนเว็บ (Web hosting service) ตัวอย่างเช่น

เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Network Sites-SNS) เช่น MySpace, YouTube, Facebook, LinkedIn ฯลฯ เป็นบริการเว็บที่ให้บุคคลที่เป็นสมาชิกสร้างข้อมูลส่วนตัวขึ้นได้ภายในขอบเขตของระบบ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายทางสังคมของตนขึ้นด้วยการเชิญเพื่อนหรือผู้รู้จักคุ้นเคยให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ด้วยวิธีนี้ เครือข่ายจะขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ กลายเป็นชุมชนออนไลน์ที่มีสมาชิกนับล้าน โดยอาจมีวัตถุประสงค์ทางสังคม เช่น สื่อสารกับเพื่อน หาเพื่อน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และต้องการแสดงตัวตน หรือเพื่อทำงาน/ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

เว็บไซต์แบ่งปันสื่อวีดิทัศน์ (Video Sharing Sites) หมายถึง เว็บไซต์ เช่น YouTube, Google Video ให้โอกาสผู้ผลิตวีดิทัศน์สมัครเล่นเผยแพร่วีดิทัศน์ของตน ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าชม ประเมินคุณภาพ ส่งข้อความแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ เผยแพร่วีดิทัศน์ไปสู่บุคคลอื่น รวมทั้งแลกเปลี่ยนวีดิทัศน์ระหว่างกัน นอกจากวีดิทัศน์แล้ว

กิจกรรมการแบ่งปันได้ขยายไปถึงสื่ออื่น ๆ ด้วย เช่น ไฟล์ดิจิทัลที่เป็นดนตรี เพลง แผ่นภาพ และไฟล์สื่อประสม

วิกิ (Wiki) คือโปรแกรมการสร้างเว็บเพจที่อนุญาตให้ผู้ใช้เข้าไปเขียนหรือเพิ่มเติมแก้ไขเนื้อหาได้โดยสะดวก วิกิใช้ประโยชน์ในการสร้างเว็บไซต์สำหรับการทำงานร่วมกัน บริษัทต่าง ๆ นำวิกิไปใช้กับระบบอินเทอร์เน็ตและระบบการจัดการความรู้ วิกิที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุด ได้แก่ วิกิพีเดีย หรือสารานุกรมเสรี

บล็อก (Blog) ย่อมาจากเว็บบล็อก (Web Log) เป็นเว็บไซต์ที่บุคคลจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกความคิดเห็น บรรยายเหตุการณ์ เผยแพร่ข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือโฆษณาผลงานหรือมีลักษณะเป็นไดอารี่ออนไลน์ บล็อกประกอบด้วยเนื้อหา ภาพ วิดีทัศน์ เสียง และให้ส่วนเชื่อมโยง (Link) ไปสู่บล็อกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้ามาอ่าน ได้ตอบแสดงความคิดเห็นต่อผู้สร้างบล็อกได้

เซ็คคันด์ไลฟ์ (Second Life) คือโลกเสมือนสามมิติที่มีลักษณะเป็นเกม ซึ่งเป็นโปรแกรมบริการของคอมพิวเตอร์แม่ข่าย โดยผู้อยู่อาศัยสามารถซื้อที่ดินเสมือน เมื่อซื้อพื้นที่แล้วบุคคลหรือกลุ่มก็สามารถสร้างอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในพื้นที่ของตน เซ็คคันด์ไลฟ์เปิดบริการเมื่อ ค.ศ. 2003 ด้วยที่ดินเสมือน 64 เอเคอร์ ปัจจุบันได้ขยายเป็น 65,000 เอเคอร์ มีผู้อยู่อาศัยเป็นจำนวนล้านจากทั่วโลก บนโลกเสมือนนี้ ผู้คนสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้ตามฝัน แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีที่ดินก็สามารถประกอบกิจการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่นเดียวกับในโลกจริง เช่น ทำธุรกิจ โฆษณา การประชาสัมพันธ์ ซื้อขายผลงาน จัดการริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมไปถึงการให้บริการห้องสมุดด้วย

อาร์เอสเอส ฟีดส์ (RSS Feed) หรือ Really Simple Syndication เป็นบริการจัดทำข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้ภาษาเอ็กซ์เอ็มแอล (XML) ดึงข่าวจากเว็บต่าง ๆ มาแสดงบนหน้าเว็บเพจ โดยนำมาเฉพาะหัวข้อข่าว ผู้ใช้สามารถคลิกส่วนเชื่อมโยง (Link) ซึ่งแสดงรายละเอียดของข่าวในเว็บต้นฉบับนั้น ๆ ด้วยวิธีนี้ ผู้ใช้จึงไม่ต้องไปค้นหาข่าวจากเว็บเช่นที่เคยเป็นมา

พ็อดแคสต์ (Podcast) เป็นการบันทึกรายการวิทยุกระจายเสียงหรือวีดิทัศน์ในระบบดิจิทัลที่จัดทำไว้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับดาวน์โหลดโดยอัตโนมัติ เข้าไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องเล่นออกดีไอส่วนตัวบุคคล เช่น MP3, iPod โดยผู้ใช้สมัครเป็นสมาชิก ในปัจจุบันการใช้พ็อดแคสต์ไม่ได้จำกัดเฉพาะความบันเทิงอย่างเดียว แต่นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา เช่น นำรายการจากวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์มาใช้ประกอบการเรียนการสอน การบรรยายระหว่างการศึกษาสถานที่ต่าง ๆ การเผยแพร่ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

วงการสารสนเทศได้นำเทคโนโลยีเว็บ 2.0 มาปรับใช้ โดยเรียกว่า ไลบรารี 2.0 (Library 2.0) เพื่อให้บริการสารสนเทศที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้ใช้เข้ามามีส่วนร่วม มีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับห้องสมุดมากขึ้น การสอนและส่งเสริมการรู้สารสนเทศเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาทดลองใช้ ดังตัวอย่าง

Blogs

-Information Literacy Webblog (<http://information-literacy.blogspot.com/>)

โดย ชิลา เว็บเบอร์ (Shiela Webber) อาจารย์ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ (Sheffield University) สหราชอาณาจักร เผยแพร่ข่าว รายงาน และกิจกรรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศจากทั่วโลก

-Information Literacy Land of Confusion (<http://www.information-literacy.net/>)

โดย ไมเคิล ลอเรนเซน (Michael Lorenzen) หัวหน้าแผนกตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ห้องสมุดพาร์ค (Park Library) มหาวิทยาลัยเซ็นทรัลมิชิแกน (Central Michigan University) สหรัฐอเมริกา บล็อกนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด วิชาชีพบรรณารักษ์ การรู้สารสนเทศ การศึกษา และโปรแกรมการค้นหาล็อกเหล่านี้จะเชื่อมโยงกัน และกัน และเชื่อมโยงไปสู่บล็อกอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

Social-networking Sites

-มหาวิทยาลัยแมรี วอชิงตัน (University Mary Washington) นำเสนอวีดิทัศน์เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Discover Information Literacy) ความยาว 8.02 นาที ผ่าน YouTube (<http://www.youtube.com/watch?v=JWzigkpR7yg>)

-โครงการวีดิทัศน์ มหาวิทยาลัยวินอนาแห่งรัฐมินเนโซตา (Winona State University) นำเสนอวีดิทัศน์นำชมห้องสมุด Darrell Krueger Library ความยาว 1.33 นาที ผ่าน YouTube (http://www.youtube.com/watch?v=Jv1r_JWEFAA) นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปยังวีดิทัศน์ อีกรายการที่แนะนำห้องสมุดอื่นๆ ตลอดจนวิธีค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ

-ห้องสมุดประชาชนแห่งเดนเวอร์ มลรัฐโคโลราโด (Denver Public Library, Cokorado) ได้จัดพื้นที่ซึ่งเรียกว่า eVolver-Denver Public Library Teens ใน MySpace (http://www.myspace.com/denver_evolver) เพื่อดึงดูดวัยรุ่นให้มาใช้ห้องสมุด โดยแนะนำบริการห้องสมุด และกิจกรรมที่สนุกสนานสำหรับวัยรุ่น แนะนำหนังสือ ดนตรี และภาพยนตร์ มีบริการให้ความช่วยเหลือในการทำการบ้าน การทำรายงาน และการฝึกหัดทำข้อสอบต่างๆ

Virtual World: Second Life

-ศูนย์การวิจัยการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ (Centre for Information Literacy Research, Sheffield University) ได้ซื้อพื้นที่ในโลกเสมือนสามมิติเซ็คคันด์ไลฟ์ (<http://secondlife.com/?v=1>) ซึ่งเรียกว่า Infolit iSchool สอนการรู้สารสนเทศ เช่น การเรียน

ด้วยวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กระบวนการค้นคว้าวิจัยในโลกเครือข่าย (<http://networkd-inquiry.pbwiki.com/About-LTEA2008-in-Second-Life>) นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่พักชุมชน อภิปราย จัดนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ ว่าด้วยการรู้สารสนเทศ

-ระบบห้องสมุดพันธมิตร (The Alliance Library System) มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา และโอपाल (OPAL-Online Programming for All Libraries) ได้ร่วมมือกันสร้างพื้นที่เรียกว่า Info Island ขึ้นในเซ็คคันด์ไลฟ์ โดยมีจุดหมายที่จะส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและบริการห้องสมุดทางออนไลน์ให้แก่ประชาชนผู้อาจจะไม่เคยใช้ห้องสมุดในโลกจริง โดยมีสภาพเหมือนกับห้องสมุดจริง ๆ คือ ประกอบด้วยทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือเสียง มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ การฝึกอบรม การประชุม การแสดงนิทรรศการ นอกจากนั้นแล้ว ยังประกอบด้วยศูนย์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงภาพ ห้องแสดงคอนเสิร์ต และหอประชุมกลางแจ้ง Info Island ได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่อาสาสมัครให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในโลกเสมือน

Wikis

-Eisenhower Information Literacy (<http://eisenhowerinfolit.pbwiki.com/>) เป็นวิกิเกี่ยวกับการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับห้องสมุดโรงเรียนไคเซ็นฮาวเออร์

-Alkek Library Information Wiki (http://alkek.library.txstate.edu/wiki/index.php?title=Alkek_Library_Information_literacy_Wiki) เป็นวิกิเกี่ยวกับการสอนการรู้สารสนเทศและบริการที่เกี่ยวข้องในด้านนี้ของมหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐเท็กซัส (Texas State University)

Podcasts

-ACRL Insider>>Podcasts (<http://feedburner.com/acrilinsiderpodcasts>) สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดทางการวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (American College and Research Libraries-ACRL) จัดทำพ็อดแคสต์ในหัวข้อต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิชาชีพ รวมทั้งการรู้สารสนเทศ

-ห้องสมุดอัลเดน มหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Alden Library, Ohio University) จัดทำพ็อดแคสต์การนำชมห้องสมุดในหลายภาษา เช่น สวาฮีรี ญี่ปุ่น แมนดาริน สเปน โปรตุเกส มาเลย์ และอาราคิค (http://www.library.ohiou.edu/podcasts/?page_id=14) นักศึกษาสามารถดาวน์โหลด iPod ได้ตามต้องการ โดยห้องสมุดมี iPod ให้ยืม

RSS Feeds

-LIBWORM (<http://www.libworm.com/rss/librarianqueries.php>) เป็นโปรแกรมสืบค้นที่รวบรวม อาร์เอสเอส ฟีด ไว้ประมาณ 1,400 รายการ และปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ LIBWORM เสนอหัวข้อข่าวที่หลากหลายในวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ บล็อกหรือเว็บไซต์เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ มักจะเสนอบริการอาร์เอสเอส ฟีดด้วย

ตัวอย่างข้างต้นได้แสดงให้เห็นความพยายามของนักวิชาชีพสารสนเทศในการนำเทคโนโลยีใหม่ล่าสุดที่มีอยู่ มาใช้ในการสอนการรู้สารสนเทศ โดยนำข้อดีของเทคโนโลยีใหม่มาใช้ประโยชน์เพิ่มเติมให้บทเรียนออนไลน์เพิ่มมิติทางภาพและเสียง ส่งเสริมให้การเรียนรู้มีลักษณะเป็นพลวัต ส่วนประสิทธิภาพการเรียนการสอนจากเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การใช้บล็อก อาจจะเหมาะสำหรับการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อความ ความคิด ความก้าวหน้า แต่อาจารย์ผู้สอนหรือบรรณารักษ์สามารถนำบล็อกมาใช้สอนให้นักศึกษาทำบันทึกกระหว่างกระบวนการวิจัย (Research log) ในขณะเดียวกันก็ใช้เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยนั้น ๆ การใช้วิกิมีประโยชน์ต่อการสร้างและสอนบทเรียนทางออนไลน์ โดยสามารถเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างและแบ่งปันความรู้ การผลิตสไลด์ วิดีทัศน์ พ็อดแคสต์ เกี่ยวกับทักษะการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ กลยุทธ์ในการสืบค้นฐานข้อมูลหรือการค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการอ้างอิงสารสนเทศ ช่วยเพิ่มมิติทางภาพและเสียงให้กับบทเรียนออนไลน์แบบเดิม ทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น และเมื่อนำไปเผยแพร่ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ก็เป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับทักษะสารสนเทศไปสู่บุคคลทั่วไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตแต่ไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ ตลอดจนบุคคลที่ไม่ใช้ห้องสมุดหรือไม่สะดวกที่จะใช้บริการห้องสมุด ส่วนการสอนการรู้สารสนเทศในโลกเสมือนเช่นคันทรีไลฟนั้น เว็บเบอร์ (Webber, 2008: Online) อธิบายว่ามีเนื้อหาคล้ายคลึงกับที่สอนในโลกจริง คือมุ่งเน้นการแก้ปัญหา เน้นแนวทางการเรียนรู้ด้วยวิธีตั้งคำถามและศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบ สิ่งที่แตกต่างกันคือวิธีการเรียนรู้ ซึ่งในโลกจริงเน้นตำราและวิธีค้นหา (Searching) แต่ในโลกเสมือนเน้นการสำรวจเลือกดู (Browsing) และการพบสารสนเทศโดยบังเอิญ (Encountering) ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสภาพสารสนเทศที่ไม่มีระเบียบ ต่างจากการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดในโลกจริงที่เป็นระบบ นอกจากนี้การเรียนรู้ในโลกจริงมีลักษณะเฉพาะบุคคล ในขณะที่โลกเสมือนเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การสังเคราะห์สารสนเทศจากหลาย ๆ แหล่งจากในโลกเสมือนและอินเทอร์เน็ต เน้นการมีส่วนร่วมในการอภิปราย ติดตามการอภิปราย การตัดสินใจ และการสรุปประเด็น

การสอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

การสอนการรู้สารสนเทศในระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย จะต้องดำเนินการให้เกิดผลในการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และสามารถสนองความต้องการของนักศึกษาได้เต็มที่ การสอนการรู้สารสนเทศในระดับปริญญาตรี มีการจัดการสอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการนั้นอาจจัดเป็นรายวิชา

ในหลักสูตร ซึ่งอาจจัดให้เป็นรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปที่มีลักษณะเป็นรายวิชาบังคับหรือวิชาเลือก เช่น **วิชา มศว 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ** ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีการสอนในหัวข้อเนื้อหา เช่น การใช้ ICT ในชีวิตประจำวัน การสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์ แหล่งสารสนเทศ โปรแกรมการค้นหา การสืบค้นฐานข้อมูล การจัดการเอกสาร การจัดการสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ จรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ การใช้โปรแกรมเพื่อการจัดทำรายการอ้างอิง **วิชา 000130 ทักษะการรู้สารสนเทศ** ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีการสอนในเรื่อง การรู้สารสนเทศกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา การให้ความหมายและการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ กลยุทธ์การค้นหาและทักษะการค้นหาสารสนเทศ การประเมินคุณค่า การวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ การเรียบเรียงและการอ้างอิง การนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554: ออนไลน์)

ส่วนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เปิดสอน **การรู้สารสนเทศ 1 ในรายวิชา บ.217** เป็นการสอนแบบไม่นับหน่วยกิตให้กับนักศึกษาวิชาเอกและโทของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยสอนในเรื่องความสำคัญของสารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า สื่อสารสนเทศในรูปแบบดั้งเดิมจนถึงสื่อดิจิทัล แหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และดิจิทัล วิธีการและเทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงและค้นคืนสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และการประเมินแหล่งสารสนเทศ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังเปิดสอน **รายวิชา บ.219 การรู้สารสนเทศ 2** ผู้เรียนต้องสอบผ่านรายวิชา บ.217 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับก่อน และไม่นับหน่วยกิตให้กับนักศึกษาวิชาเอกและโทของสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เช่นกัน เนื้อหาที่สอนจะมาเน้นที่หลักการเลือก รวบรวมสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ การอ้างอิงสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างฐานข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การนำเสนอสารสนเทศ กฎหมายและจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์)

ส่วนมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้เปิดสอน **รายวิชา 2203-111** เป็นวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาการสอนเกี่ยวข้องกับกระบวนการและกลยุทธ์ เทคนิควิธีการสืบค้นสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ การประเมินการสรุป การตีความและการนำเสนอ (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. 2554: ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุป การสอนการรู้สารสนเทศระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยที่สอนเป็นรายวิชา ในภาพรวมจะสอนในเนื้อหาต่อไปนี้

1. **การเข้าถึงสารสนเทศ** การกำหนดประเด็นปัญหา และการระบุแหล่งและค้นคืนสารสนเทศ

2. **การประเมินสารสนเทศ** การสังเคราะห์หรือตีความสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้

การประเมินสารสนเทศในเรื่อง ความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ค้นหา ความเที่ยงตรง ความน่าเชื่อถือ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ความเป็นปัจจุบัน และความครอบคลุมของสารสนเทศ

3. การใช้สารสนเทศ การจัดการกับสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้ มารยาทเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ

4. กระบวนการของการรู้สารสนเทศ การกำหนดปัญหา ความต้องการ การวางแผนการค้นหา และการระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ ตลอดจนกลยุทธ์การสืบค้นที่ต้องอาศัยทักษะการใช้เครื่องมือค้น การกำหนดหัวเรื่อง และเลือกคำศัพท์ในการสืบค้น และวิธีการค้นอย่างง่าย หรือค้นหาขั้นสูง

5. การรวบรวมและสังเคราะห์สารสนเทศ การคิดเชิงวิเคราะห์ การพัฒนาความคิดระหว่างความรู้เก่าและความรู้ใหม่

6. การประเมินสารสนเทศที่ตรงกับการนำไปใช้ การนำไปใช้งาน การนำเสนอ และเผยแพร่

การสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิธีสอนการรู้สารสนเทศ 2 วิธี ดังนี้

1. การสอนโดยสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยจัดโปรแกรมการสอนการรู้สารสนเทศ 3 โปรแกรม คือ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2554: ออนไลน์)

โปรแกรมที่ 1 การสืบค้น OPAC (Online Public Access Catalog) แนะนำวิธีการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เพื่อสืบค้นหนังสือ วิทยานิพนธ์ และทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ

โปรแกรมที่ 2 การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในเครือข่าย ThaiLIS (Thailand Library Integrated System) แนะนำวิธีการใช้ฐานข้อมูลของเครือข่าย เพื่อสืบค้นบทความ งานวิจัย และเอกสารวิชาการประเภทอื่นๆ

โปรแกรมที่ 3 การใช้โปรแกรม EndNote เพื่อการจัดการบรรณานุกรม และการอ้างอิงในรายงานงานวิจัย วิทยานิพนธ์

2. การสอนในรายวิชา การจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ แต่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้กำหนดให้อยู่ในรายวิชา มศว 141 (SWU 141) ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills) ซึ่งจัดอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี นิสิตจะได้เรียนรู้ในปีแรกที่เข้ามาศึกษา กำหนดภาระการเรียนในรายวิชานี้เป็น 3(2-2-5) หน่วยกิต โดยมีคำอธิบายรายวิชาดังนี้

“ศึกษาความสำคัญของระบบและกระบวนการสื่อสาร พัฒนาทักษะในการสืบค้น และอ้างอิงข้อมูล การใช้ซอฟต์แวร์ต่างๆ และการจัดการความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนฝึกทักษะการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ โดยตระหนัก ในจรรยาบรรณ ผลกระทบที่มีต่อบุคคลและสังคม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”

โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในรายวิชาไว้ว่า

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ในยุคสังคมสารสนเทศ
  2. เพื่อให้บัณฑิตมีทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้งานและรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ ในชีวิตประจำวัน
  3. เพื่อให้บัณฑิตรู้จักแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ วิธีการค้นหา การประเมิน การนำ สารสนเทศไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยเห็นคุณค่าของสารสนเทศที่มีต่อตนเอง และสังคม
  4. เพื่อให้สามารถนำเสนอสารสนเทศด้วยวิธีการและรูปแบบที่ถูกต้องได้ อย่างเหมาะสม
  5. เพื่อให้บัณฑิตตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา มีหลักการให้ทุกคณะที่จัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสอน เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาการรู้สารสนเทศไปกับหมวดวิชาเอก ของทุกคณะได้อย่างกลมกลืนและเกิดประโยชน์สูงสุดกับนิสิต และด้วยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรจากห้องสมุด ทั้งนี้บรรณารักษ์ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการสอน ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- เนื้อหาวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ สามารถแจกแจงเนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมและโครงการ ได้ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 -แนะนำการใช้โปรแกรม ATutor
-ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

แบบฝึกหัดที่ 1: แนะนำวิชา

งานมอบหมาย 1: ส่งเอกสารแนะนำตนเองผ่าน ATutor

(1 คะแนน)

งานมอบหมาย 2: การเข้าอบรม EndNote/ ICT (2 คะแนน)

สัปดาห์ที่ 2 -ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ

แบบฝึกหัดที่ 2: ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ

สัปดาห์ที่ 3 -โครงการ: การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง

แบบฝึกหัดที่ 3: การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง

- งานมอบหมาย 3: การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง
(2 คะแนน)
- แนะนำการทำโครงงานระยะที่ 1
- สัปดาห์ที่ 4 -การสืบค้นสารสนเทศด้วย OPAC (บรรยายสาธิตโดยบรรณารักษ์
จากห้องสมุด)
- แบบฝึกหัดที่ 4: การสืบค้นสารสนเทศด้วย OPAC
- งานมอบหมาย 4: การสืบค้นสารสนเทศด้วย OPAC (2 คะแนน)
- สัปดาห์ที่ 5 -นิสิตนำเสนอโครงงานครั้งที่ 1 และประเมินด้วยกระบวนการ
สะท้อนคิด (Reflection process)
- โครงการ 1: ประเมินโครงงานนิสิตด้วยกระบวนการสะท้อนคิด
ครั้งที่ 1 (5 คะแนน)
- สัปดาห์ที่ 6 -แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ (โปรแกรม
ค้นหาฐานข้อมูลออนไลน์)
- แบบฝึกหัดที่ 5: แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศ
ออนไลน์
- งานมอบหมาย 5: การสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ (2 คะแนน)
- การประเมินสารสนเทศ
- แบบฝึกหัดที่ 6: การประเมินสารสนเทศ
- งานมอบหมาย 6: การประเมินสารสนเทศ (2 คะแนน)
- สัปดาห์ที่ 7 -จริยธรรมการใช้สารสนเทศ
- การเรียบเรียงโครงงาน
- แนะนำการทำโครงงานระยะที่ 2
- แบบฝึกหัดที่ 7: จริยธรรมการใช้สารสนเทศ
- มอบหมายให้นิสิตอ่านและทำแบบฝึกหัดที่ 8
- สัปดาห์ที่ 8 -การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม
- แบบฝึกหัดที่ 8: การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม
- สัปดาห์ที่ 9 นิสิตนำเสนอโครงงานครั้งที่ 2 และประเมินด้วยกระบวนการ
สะท้อนคิด (Reflection process)
- โครงการ 2: ประเมินโครงงานนิสิตด้วยกระบวนการสะท้อนคิด
ครั้งที่ 2 (10 คะแนน)
- สัปดาห์ที่ 10 -การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word
- แบบฝึกหัดที่ 9: Word และ PowerPoint
- งานมอบหมาย 7: การใช้ Style Template และ TOC (2 คะแนน)

- การนำเสนอสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโปรแกรม MS PowerPoint
  - แนะนำการทำโครงงานระยะที่ 3
- สัปดาห์ที่ 11 -การจัดการข้อมูล ด้วยโปรแกรม MS Excel
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
  - การสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์
- แบบฝึกหัดที่ 10: การจัดการข้อมูลด้วย Excel
- แบบฝึกหัดที่ 11: การสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์
- งานมอบหมาย 8: การเผยแพร่โครงงานผ่านชุมชนออนไลน์
- (2 คะแนน)

- สัปดาห์ที่ 12 นิสิตนำเสนอโครงงานครั้งที่ 3 และประเมินด้วยกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection process)
- โครงงาน 3: ประเมินโครงงานนิสิตด้วยกระบวนการการสะท้อนคิดครั้งที่ 3 (20 คะแนนประกอบด้วย การนำเสนอ 10 คะแนน รูปเล่มโครงงาน 10 คะแนน)

- สัปดาห์ที่ 13 สอบปลายภาค

นอกจากเนื้อหา โครงงาน แบบฝึกหัด และงานที่ได้รับมอบหมายตามที่กำหนดไว้ในแต่ละสัปดาห์แล้ว สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ ยังกำหนดให้ผู้เรียนต้องเข้ารับการอบรมตามที่สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดองครักษ์ และสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดตารางการอบรมไว้ นิสิตต้องเลือกหัวข้อการอบรมอย่างน้อย 1 หัวข้อ (2 คะแนน) จากหน่วยงานที่ให้การฝึกอบรมดังกล่าว

สำนักหอสมุดกลางและหอสมุดองครักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดตารางการอบรม EndNote เพื่อให้ นิสิตตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ

ส่วนสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งที่ประสานมิตร และองครักษ์ จัดตารางการอบรมในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านไอซีที โดยมีหัวข้อต่าง ๆ ให้เลือกอบรม ดังนี้

- ATutor ระบบบริหารการเรียนการสอน
- การจัดการเอกสารขั้นสูง (Effective Word Processing)
- การออกแบบงานกราฟิกสำหรับเว็บไซต์เบื้องต้น (Computer Graphic for Website)
- การนำเสนอข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Presentation I)

- การสื่อสารสังคมออนไลน์ด้วย Facebook เพื่อการเรียนการสอน (Effective Communication II)
- การสืบค้นข้อมูลบนเว็บ (Web Searching Technique)
- การป้องกันและการรักษาความปลอดภัยบนเครื่องคอมพิวเตอร์ (PC Preventive Maintenance)
- การจัดการข้อมูลในระบบฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk Management)
- Introduction Oracle Administration
- การจัดการข้อมูลบนกระดานคำนวณอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Spreadsheet)

นอกจากกำหนดให้ผู้เรียนเข้าชั้นเรียน และเข้ารับการอบรมนอกชั้นเรียนแล้ว ทางสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ ยังได้จัดทำบทเรียนออนไลน์บน ATutor ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อีกช่องทางหนึ่งด้วย

จากเนื้อหา กิจกรรมและโครงการในรายวิชาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า หลักสูตรรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ ของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากเป็นหลักสูตรให้เรียนในชั้นเรียนแล้ว ยังมีการจัดฝึกอบรม และผู้เรียนสามารถใช้ชุดการเรียนออนไลน์บน ATutor เรียนรู้ด้วยตนเองได้อีกด้วย นอกจากนี้โครงสร้างหลักสูตรยังเป็นส่วนเสริมการเรียนการสอนในรายวิชาของเอกอื่น ๆ ได้อีกด้วย เนื้อหาและกิจกรรมในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศจะให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศและสมรรถนะด้านไอซีที ในการพัฒนาผู้เรียน อันมาจากการสนับสนุนการสอนของผู้สอนด้วยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งบุคลากรจากห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย (แผนการเรียนการสอน) แผนกลยุทธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าขององค์กรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย โดยเนื้อหาการสอนมุ่งให้ผู้เรียนรู้ความต้องการสารสนเทศของตน สามารถเข้าถึงสารสนเทศ ประเมินและใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ วิธีการค้นหา และวิธีการใช้สารสนเทศ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เป็นลักษณะความร่วมมือระหว่างผู้สอนและบรรณารักษ์ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน เป็นการสอนที่บูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรหรือโปรแกรมในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยมีทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น บทเรียนออนไลน์ คู่มือ และสื่อต่าง ๆ ผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบในการบูรณาการการรู้สารสนเทศในรายวิชาที่สอน พัฒนาความร่วมมือกับบรรณารักษ์ เพื่อการพัฒนา รูปแบบการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศและการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยงานวิจัยในต่างประเทศและงานวิจัยในประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในต่างประเทศ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ มี 2 ประเด็น คือ

- 1) การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เลคกี และ ฟูลเลอร์ตัน (Leckie; & Fullerton. 1999: 9-29) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากทัศนคติและวิธีการสอนของอาจารย์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ 2 แห่งในประเทศแคนาดา คือ มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลูและมหาวิทยาลัยเวสเทอร์นออนตาริโอ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า 1) การสอนทักษะการรู้สารสนเทศให้ได้ผล จำเป็นต้องออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับสาขาวิชา แทนที่จะเป็นหลักสูตรทั่วไป ดังนั้นบรรณารักษ์จึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ ภาควิชาต่าง ๆ ตลอดจนหลักสูตรการเรียนการสอน 2) บรรณารักษ์ต้องเตรียมพร้อมที่จะใช้แนวทางการสอนทักษะการรู้สารสนเทศที่ยืดหยุ่น อาจารย์บางคนสนใจที่จะร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการสอนทักษะการรู้สารสนเทศ ในขณะที่บางคนไม่สนใจ 3) ในการติดต่อกับภาควิชาและคณาจารย์เกี่ยวกับบริการสอนการใช้ห้องสมุดนั้น บรรณารักษ์ควรใช้กลยุทธ์เชิงรุกและกลยุทธ์การตลาดเพื่อเข้าถึงอาจารย์เป็นรายบุคคล 4) ห้องสมุดควรจัดหลักสูตรการสอนการใช้ห้องสมุดให้แก่คณาจารย์เป็นลำดับแรก ในลักษณะการฝึกอบรมและการฝึกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการค้นหาสารสนเทศ เพราะคณาจารย์มีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของตน 5) อาจารย์จำนวนมากมีความต้องการที่จะค้นหาสารสนเทศด้วยตนเอง และต้องการให้นักศึกษาของตนสามารถค้นหาสารสนเทศได้ด้วยตนเอง ดังนั้นห้องสมุดจึงควรส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำคู่มือแนะนำแนวทางการออกแบบจอภาพ และการให้ความช่วยเหลือในการค้นหาสารสนเทศหลากหลายประเภท อย่างไรก็ตาม อาจารย์มีความเห็นว่าสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับนักศึกษาและสิ่งที่นักศึกษาใช้ประโยชน์มีความแตกต่างกัน บรรณารักษ์จึงควรประเมินการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษา ก่อนที่จะทุ่มเทเวลาไปกับการสอนในสิ่งที่อาจไม่มีประโยชน์ เช่น การทำบรรณานุกรมอย่างสมบูรณ์ และ 6) เนื่องจากคณาจารย์มีความกังวลในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรใช้ความเชี่ยวชาญของตน สอนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางวิชาการ

เฮพเวิร์ธ (Hepworth. 1999: Online) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร ประเทศสิงคโปร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการทำรายงานในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ และเพื่อให้เข้าใจปัญหาอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ภาระงาน โดยตั้งคำถามว่านักศึกษาต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ภาระงานลุล่วง และมีวิธีการทำอย่างไร 2) การให้นักศึกษาพูดถึงสิ่งที่อยู่ในความคิดของตนในระหว่างการศึกษาค้นคว้า 3) การสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาทำ เช่น ระบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ และการใช้คำสั่งต่าง ๆ ระหว่างที่ค้นหาสารสนเทศในห้องสมุด ผลการศึกษาค้นคว้าพบ 1) การระบุหัวข้อ นักศึกษาประสบปัญหาในการทำความเข้าใจกับหัวข้อภายใต้บริบทที่กว้างกว่า จึงไม่สามารถระบุคำพ้อง หรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการค้นหา ซึ่งจะช่วยให้อ่านสารสนเทศที่เกี่ยวข้องได้ 2) การระบุแหล่งสารสนเทศ โดยทั่วไป นักศึกษาไม่ทราบว่าแหล่งสารสนเทศอันหลากหลายซึ่งตนสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นักศึกษาหลายคนไม่เข้าใจบทบาทของโอแพ็ก หลายคนไม่เข้าใจว่าสามารถค้นหาบทความวารสารได้จากดรรชนีวารสารสาขาวิชาต่าง ๆ จากซีดีรอม นอกจากนี้ยังไม่ทราบว่าวารสารที่มีคณะกรรมการพิจารณาค้นกรองบทความมีคุณค่ามากกว่าวารสารทั่วไป 3) การพัฒนากลยุทธ์การค้นหา แม้ว่านักศึกษาจะรู้จักตรรกะบูล แต่ก็ประสบปัญหาในการสร้างกลยุทธ์การค้นหา ไม่รู้ว่าสารสนเทศมีการจัดโครงสร้างอย่างไรในระบบสารสนเทศ และไม่รู้วาระบบสารสนเทศแต่ละระบบทำงานต่างกัน นักศึกษาใช้กลยุทธ์ต่อไปนี้เป็นระดับต่ำ ได้แก่ ระบบช่วยเทคนิคการตัดคำ คำพ้อง การค้นหาจากจุดเข้าถึงอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้แต่งและชื่อเรื่อง ตลอดจนการขยายการค้นหา หรือทำให้การค้นหาแคบลง การค้นหาสารสนเทศที่ตรงกับหัวข้อจึงมีอัตราความสำเร็จต่ำ 4) การค้นหาสารสนเทศในห้องสมุด นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการจัดระบบสารสนเทศในห้องสมุด ทำให้หาสารสนเทศไม่พบ 5) นักศึกษาพบว่าการพัฒนาความเข้าใจความรู้ในเชิงลึก ตลอดจนการขยายความเข้าใจจากข้อมูลหรือประสบการณ์ที่มีอยู่เป็นสิ่งท้าทาย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษามีความสามารถในการดึงสารสนเทศมาใช้ การจดบันทึก การสังเคราะห์สารสนเทศ ตลอดจนการนำเสนอผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาปริญญาตรีโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน

มิทเทอร์ไมเยอร์และควิรอน (Mittermeyer; & Quirion. 2003: Online) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐควิเบค ประเทศแคนาดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางจัดบริการสารสนเทศที่เหมาะสม ตลอดจนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เชื่อถือได้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสำหรับใช้เป็นข้อเสนอแนะในการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การระบุแนวคิดสำคัญ กลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศ ประเภทของเอกสารที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา และการนำเสนอ

การค้นหาไปใช้ แบบสอบถามที่แจกให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 5,281 ชุด แบบสอบถามที่ได้รับคืน และนำไปใช้วิเคราะห์มีจำนวน 3,003 ชุด คิดเป็นร้อยละ 56.9 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาประสบปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่สามารถระบุแนวคิดสำคัญเพื่อใช้เป็นคำค้น ไม่เข้าใจข้อมูลทางบรรณานุกรม ขาดความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของโอแพ็ก การใช้ศัพท์ควบคุม ตลอดจนกลยุทธ์การค้นหา 2) นักศึกษาใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลอย่างขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากทดลองใช้วิธีการสืบค้นต่าง ๆ โดยไม่ประสบความสำเร็จ การลองผิดลองถูกทำให้เสียเวลามากในการค้นหา และมีเวลาในการอ่านผลการค้นหาน้อย ไม่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับฐานความรู้ของตนเองในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และ 3) นักศึกษาเสี่ยงต่อการนำสารสนเทศมาใช้โดยไม่ได้อ้างอิงเจ้าของผลงาน เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้บรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิง

เอลลิสและซาลิสเบอรี (Ellis; & Sallisbury. 2004: Online) ศึกษาพื้นความรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศที่ใช้ และทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงการสอนการรู้สารสนเทศ ซึ่งรวมถึงทักษะทางสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากภาควิชาภาษาอังกฤษและการศึกษาวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ 1) แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ เกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษา การอบรมทักษะการใช้ห้องสมุด ทักษะคดีเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การทดสอบทักษะเบื้องต้นในการใช้ห้องสมุด 2) การเขียนบันทึกของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทักษะการใช้ห้องสมุด โดยให้นักศึกษาเขียนบรรยายประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ร้อยละ 52 ได้รับการฝึกอบรมขณะที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา และนักศึกษาร้อยละ 22 ได้รับการฝึกอบรมจากมหาวิทยาลัย โรงเรียน และจากแหล่งอื่น ๆ 2) แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การวิจัยพบว่านักศึกษาร้อยละ 65 ใช้เซิร์ชเอ็นจินในการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด ร้อยละ 24 ใช้ระบบโอแพ็กของห้องสมุดมากที่สุด ร้อยละ 7 ใช้ห้องสมุดมากที่สุด และร้อยละ 4 ใช้ฐานข้อมูลวารสารมากที่สุด สรุปได้ว่านักศึกษานิยมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการค้นหาสารสนเทศ 3) ความเชื่อถือในแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตนั้นไม่น่าเชื่อถือเสมอไป ในขณะที่นักศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า สารสนเทศที่ค้นได้จากระบบโอแพ็กของห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง และแม้ว่ามีนักศึกษาน้อยใช้ฐานข้อมูลวารสาร แต่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24 มีความเห็นว่าสารสนเทศจากฐานข้อมูลวารสารมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด 4) ความเข้าใจทักษะเบื้องต้นในการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพียงร้อยละ 32 ที่สามารถระบุคำสำคัญที่เหมาะสมจะใช้เป็นคำค้น ข้อมูลจากการเขียน

บันทึกของนักศึกษาก็ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการใช้คำสำคัญในการค้นหาสารสนเทศ นักศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่ค่อยเข้าใจการใช้คำเชื่อมบูลเลียน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาร้อยละ 49 ใช้ AND / OR / NOT ในการเชื่อมคำค้น และนักศึกษาร้อยละ 51 ผ่านใช้คำเชื่อมบูลเลียนได้อย่างถูกต้องในแบบสอบถาม มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 13 ที่สามารถใช้เทคนิคการตัดคำในการค้นหาสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ในการทดสอบว่านักศึกษาสามารถระบุและค้นหาสารสนเทศในรายการเอกสารประกอบการเรียนได้หรือไม่ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาประมาณร้อยละ 70 สามารถระบุสารสนเทศได้ถูกต้อง แต่มีเพียงร้อยละ 22 ที่รู้ว่าจะค้นหาสารสนเทศได้จากแหล่งใด ผลการวิจัยชิ้นนี้จึงชี้ให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่เพิ่งเข้ามาเรียนคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์นยังขาดทักษะในการใช้ห้องสมุดที่จำเป็นสำหรับการศึกษาวิจัย ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพในการเขียนความเรียงและรายงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการสอนทักษะการใช้ห้องสมุดเพื่อให้นักศึกษามีทักษะในการแสวงหาสารสนเทศในสาขาวิชาของตน ซึ่งเน้นให้ใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย นอกเหนือจากอินเทอร์เน็ต

อาร์มสตรองและจอร์แกส (Armstrong; & Georgas. 2006: 491-497) ได้รายงานถึงการพัฒนาและประเมินผลบทเรียนการสอนทักษะการรู้สารสนเทศทางออนไลน์ของมหาวิทยาลัยอิลลินอยแห่งชิคาโก บทเรียนดังกล่าวมีชื่อว่า “การทำวิจัย: การแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับการค้นหาสารสนเทศออนไลน์” สร้างขึ้นโดยใช้โปรแกรมมาโครมีเดีย แฟลช เพื่อแนะนำแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การเลือกคำสำคัญสำหรับหัวข้อวิจัย การระบุคำพ้องและคำที่เกี่ยวข้อง การเชื่อมคำค้นโดยใช้ตรรกะบูล และการอ่านรายการอ้างอิง บทเรียนมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วยภาพเคลื่อนไหวเป็นหลัก ใช้ตัวหนังสือน้อย ออกแบบให้เหมือนเกม เพื่อให้การเรียนรู้สนุกสนานเพลิดเพลิน บทเรียนที่พัฒนาขึ้นนี้ได้ผ่านการทดสอบการใช้ได้ (Usability testing) เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ใช้สามารถใช้บทเรียนได้โดยง่าย จากนั้นจึงนำมาประเมินโดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรี 30 คน การประเมินมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1) นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน 2) นักศึกษาเรียนรู้จากบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น 3) นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน ผลการประเมินพบว่า บทเรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้งานได้ประสบความสำเร็จ คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบระหว่างก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษายังให้คะแนนด้านประโยชน์ของบทเรียนในระดับสูง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 8.1 จากคะแนนเต็ม 10 นอกจากนี้ นักศึกษายังระบุว่า ตนจะใช้บทเรียนนี้หรือแนะนำให้นักศึกษาคณะอื่นใช้ เพราะมีความเห็นว่า บทเรียนแสดงถึงความสร้างสรรค์ใหม่ ๆ มีปฏิสัมพันธ์ มีลักษณะเหมือนเกม สนุก และสามารถตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย

บาโรและไฟน์แมน (Baro; & Fyneman. 2009: 659-675) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรีที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยไนเจอร์เดลตา ประเทศไนจีเรีย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดระดับการตระหนักรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศที่มีให้บริการในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังต้องการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศดิจิทัลและกลยุทธ์ต่าง ๆ

ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 105 คน ใน 4 ภาควิชา คือ ภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศชายมีความตระหนักรู้และใช้แหล่งสารสนเทศที่มีให้บริการมากกว่านักศึกษาเพศหญิง ในด้านกลยุทธ์การสืบค้น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย นอกจากนี้ ยังพบว่าเพศชายมีการรู้สารสนเทศดิจิทัลสูงกว่าเพศหญิง นักศึกษาชายใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ใช้กลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศที่หลากหลาย และใช้ซีดีรอมในแผนกห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าเพศหญิง ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้บรรณารักษ์จัดฝึกอบรมนักศึกษาให้สามารถค้นหาและเลือกสารสนเทศ ตลอดจนประเมินสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

กรอสส์และแลธแธม (Gross; & Latham. 2009: 336-350) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยเน้นประเด็นการให้คำจำกัดความทักษะการรู้สารสนเทศ การได้รับทักษะการรู้สารสนเทศ และการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของตนเอง ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์เปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ และใช้ทฤษฎีสรรถณะ (Competency theory) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิจัยแสดงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างทักษะการรู้สารสนเทศระดับต่ำกับการประเมินความสามารถของตนเองอย่างสูงของนักศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสรรถณะ โดยผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไป นักศึกษามีความเห็นที่ตนเป็นผู้แสวงหาสารสนเทศที่มีความสามารถ เน้นการแสวงหาสารสนเทศในแง่ของผลลัพธ์มากกว่าฐานความรู้หรือทักษะที่ช่วยให้สามารถหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นักศึกษาระบุว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ความสามารถในการเรียน การให้ความสนใจ และการทุ่มเทความพยายาม นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับศัพท์ *การรู้สารสนเทศ* และรายงานว่า ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศเพียงเล็กน้อย ไม่ได้กล่าวถึงการรู้คอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้ห้องสมุด และความสามารถพื้นฐานอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการประเมินคุณภาพสารสนเทศ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตระหนักถึงประเด็นทางกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ การที่นักศึกษาไม่ได้เน้นถึงฐานความรู้และทักษะเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการแสวงหาสารสนเทศที่ประสบความสำเร็จ อาจเป็นเพราะนักศึกษาเข้าใจว่าความสามารถหรือทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนมี อีกทั้งยังเห็นว่าการเติบโตมากับคอมพิวเตอร์ทำให้มีต้นทักษะเหล่านี้ และไม่ว่าตนต้องการเรียนรู้อะไร ก็สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ความเชื่อมั่นเหล่านี้ทำให้นักศึกษาขาดความตระหนักว่าตนสามารถจะเรียนรู้เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมได้อีก ตลอดจนปรับปรุงความสามารถที่มีอยู่ แม้ว่าผลการทดสอบจะแสดงว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ แต่ก็มีนักศึกษาเพียง 1 คน ในจำนวน 20 คน ที่ให้สัมภาษณ์ที่ได้คะแนนในระดับสูง ร้อยละ 65 ของนักศึกษากลุ่มนี้ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ร่วมในการวิจัยเป็นตัวแทนของนักศึกษาที่เก่งที่สุด แต่คะแนนการทดสอบ

ทักษะการรู้สารสนเทศไม่ได้อยู่ในระดับดีเยี่ยมอย่างที่ควรเป็น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า นักศึกษานิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลซึ่งสะดวกต่อการแสวงหาสารสนเทศ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เพื่อนที่เรียนด้วยกัน หรือคนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ มากกว่าที่จะเสาะหาคำตอบจากอาจารย์ผู้สอน หรือ บรรณารักษ์

ดาห์ลสตรอม (Dahlstrom. 2012: Online) ได้ทำวิจัยให้กับศูนย์เอ็ดดูคอสม เพื่อการวิจัยเชิงประยุกต์ (EDUCAUSE Center for Applied Research—ECAR) เพื่อศึกษาถึงการเป็นเจ้าของเทคโนโลยี รูปแบบการใช้ ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อเทคโนโลยีของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูลจากนักศึกษากว่า 100,000 คน จากสถาบัน 195 แห่งทั่วโลก ข้อค้นพบที่สำคัญจากงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ 1) สภาพการเรียนรู้แบบผสมผสาน สนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดีที่สุด นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเทคโนโลยีเป็นประโยชน์ต่อการลงทุนด้านวิธีการสอนเชิงกลยุทธ์ 2) นักศึกษานิยมใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีแบบพกพาขนาดเล็ก เช่น สมาร์ทโฟน โน้ตบุ๊ก ซึ่งมีรูปแบบ แปรนด์ และแพลตฟอร์มที่หลากหลาย นักศึกษาต้องการเข้าถึงสารสนเทศทางวิชาการ ตลอดจนเอกสารประกอบการเรียนการสอนได้จากอุปกรณ์เทคโนโลยีของตนเอง 3) นักศึกษาเชื่อว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเตรียมแผนการอนาคต อีกทั้งยังมีผลกระทบอย่างยิ่งยวดต่อความสำเร็จของตน การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษา มากกว่าการจัดการหาเทคโนโลยีที่ใหม่กว่า มากกว่า หรือดีกว่าเข้ามา 4) นักศึกษาต้องการช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อวัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้รับที่ต่างกัน เช่น ต้องการใช้อุปกรณ์สังคมเพื่อติดต่อกับเพื่อน ส่วนในด้านการเรียนการสอน นักศึกษาต้องการใช้อีเมล การสื่อสารแบบเผชิญหน้า และระบบการจัดการการเรียนรู้ / รายวิชา งานวิจัยชิ้นนี้ช่วยให้สถาบันการอุดมศึกษาเข้าใจถึงความต้องการเทคโนโลยี ประสบการณ์ และความคาดหวังเกี่ยวกับเทคโนโลยีของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมและความคิดเห็นของนักศึกษายังเป็นบรรทัดฐานที่วัดการใช้เทคโนโลยีกระแสหลักของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการใช้เทคโนโลยีของอาจารย์ และบุคลากรต่อไป

2. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี

มาคานี และชู (Makani; & Shue. 2005: Online) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาสาขาธุรกิจที่คณะธุรกิจ มหาวิทยาลัยดัลฮูซี (School of Business, Dalhousie University) โดยใช้วิธีวิจัยผสมผสาน ได้แก่ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาในสาขาวิชานี้ ไม่ว่าจะเป็นระดับปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษา

นิยมค้นหาสารสนเทศโดยใช้โปรแกรมค้นหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กูเกิล นักศึกษานิยมใช้อีเมลล์เป็นหลักเพื่อสื่อสารและแบ่งปันสารสนเทศกับอาจารย์ ผู้ช่วยสอน เพื่อนร่วมชั้น และผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาได้ระบุว่าการสื่อสารทางอีเมลล์มักได้รับคำตอบช้า จึงต้องใช้ช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ด้วย เช่น โทรศัพท์ อินสแตนท์แมสเสจ และเวทีกการสนทนา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่านักศึกษาเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่าย ความสามารถในการเข้าถึง การใช้ง่าย ความเร็วของการนำส่งสารสนเทศ และความสะดวก ในด้านการประโยชน์ใช้สอยของระบบห้องสมุดดิจิทัล นักศึกษาต้องการส่วนต่อประสานผู้ใช้ที่สามารถปรับได้ตามความต้องการเฉพาะตน และต้องการพื้นที่สื่อสารเสมือนสำหรับติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับเพื่อนร่วมชั้นแบบเรียลไทม์ ผลการวิจัยดังกล่าวเน้นให้เห็นแนวคิดที่สำคัญ 3 แนวคิดในการพัฒนาระบบห้องสมุดดิจิทัลสำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจ ได้แก่ ความร่วมมือกันของนักศึกษาในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการบริการเฉพาะบุคคล

รายงานการวิจัยของสภาระบบสารสนเทศร่วม หรือ จิสซ์ (Joint Information Systems Council —JISC) เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหราชอาณาจักรพบว่านักศึกษาประเมินสารสนเทศโดยใช้เกณฑ์ความเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยของตน และเข้าใจว่าสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหาเพื่อการวิจัยมีคุณค่าแตกต่างจากสารสนเทศที่สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ต นักศึกษาประสบปัญหาในการเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มและสารสนเทศทางออนไลน์ แม้ว่าจะเข้ามาค้นหาภายในห้องสมุดแล้วก็ตาม ห้องสมุดจึงควรปรับปรุงบริการให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศเพื่อการวิจัยได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหา วารสารฉบับลงเวลา สารสนเทศที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย คลังสารสนเทศ และเอกสารฉบับเต็ม (Hampton-Reeves; et al. 2009: Online)

เออร์ควฮาร์ทและโรลีย์ (Urquhart; & Rowley. 2007: 1188-1197) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร โดยใช้วิธีวิจัยผสมผสาน ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ติดตามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้เข้าใจพัฒนาการของพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา และเพื่อสร้างตัวแบบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาในการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศนี้จำแนกปัจจัยออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจุลภาคและระดับมหภาค ในระดับจุลภาค ผู้วิจัยระบุถึงปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา มี 6 ประการ ได้แก่ (1) การรู้สารสนเทศ คือ สมรรถนะที่นักศึกษานำมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมความสามารถและทักษะในการระบุความต้องการสารสนเทศของตน การเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศ (2) กลยุทธ์การค้นหา หมายถึงรูปแบบต่าง ๆ ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา (3) พฤติกรรมสารสนเทศของอาจารย์ผู้สอน หมายถึงบทบาทของผู้สอนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา เช่น การแนะนำเว็บไซต์ การกำหนดแหล่งสารสนเทศสำคัญ

สำหรับการศึกษาค้นคว้า เช่น วารสาร (4) ความแตกต่างของสาขาวิชาและหลักสูตร หมายถึง วิธีการแสวงหาความรู้ ทักษะคิดที่มีต่อความรู้ วิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันระหว่างสาขาวิชา ย่อมมีผลต่อระดับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (5) วิธีการสอน และ (6) การให้ความช่วยเหลือ และการฝึกอบรมในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะสารสนเทศ ที่จัดโดยห้องสมุด ส่วนในระดับมหภาค มีปัจจัย 5 ประการที่เกี่ยวข้องกับบริบทของพฤติกรรมสารสนเทศ และอาจมีผลต่อปัจจัยในระดับจุลภาคด้วย ดังนี้ (1) การออกแบบทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง การออกแบบทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา (2) โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบเสมือนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากระบบการเรียนรู้ดิจิทัลที่ชี้แนะนักศึกษาไปยังทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล (3) การเข้าถึงสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถเข้าถึงสารสนเทศในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย เช่น สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้โดยสะดวกจากบ้าน (4) ความเป็นผู้นำ และวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง การที่ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญและการสนับสนุนต่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ (5) นโยบายและทุนสนับสนุนในระดับต่าง ๆ เพื่อจัดให้มีการเข้าถึงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศ

ใน ค.ศ. 2008 โรงเรียนสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ได้จัดทำโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy—PIL) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำชุดโครงการวิจัยระดับชาติเพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยในการแสวงหาสารสนเทศ และค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อใช้สารสนเทศแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โครงการดังกล่าวมุ่งหาคำตอบจากการวิจัยใน 3 ประเด็น คือ 1) นักศึกษานำสมรรถนะด้านการรู้สารสนเทศไปปฏิบัติในสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ยุคดิจิทัลอย่างไร 2) ในสภาพแวดล้อมที่มีแหล่งสารสนเทศออนไลน์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมายอย่างรวดเร็ว นักศึกษาระบุความต้องการสารสนเทศ ระบุแหล่ง ประเมิน คัดเลือก และใช้สารสนเทศอย่างไร 3) จะสอนทักษะการรู้สารสนเทศและการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาอย่างไรให้ได้ประสิทธิผล (Project Information Literacy, 2012: Online)

ใน ค.ศ. 2009 โครงการการรู้สารสนเทศ โดย เฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg, 2009: Online) ได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล ใช้แบบสอบถามทางออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 2,318 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรนักศึกษาจำนวน 27,666 คน จากวิทยาลัยชุมชน 6 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ นอกจากแบบสอบถาม ยังมีการสัมภาษณ์นักศึกษาที่สมัครใจเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม เฮดและไอเซ็นเบิร์กได้รายงานผลการวิจัยที่สำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าตนมีความอยากรู้อยากเห็น เอาใจใส่ และกระตือรือร้นในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาที่เรียน หรือเพื่อการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากความต้องการในการหาข้อมูลซึ่งเป็นภาพรวม บริบท หรือ ภูมิหลังของหัวข้อ

2. ในการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทุกคน เริ่มต้นที่เอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือกูเกิล ในขณะที่ การค้นคว้าเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับชีวิตประจำวัน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดจะใช้กูเกิลและวิกิพีเดีย

3. นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพาบรรณารักษ์ นักศึกษา 9 ใน 10 คน ตอบว่าเกือบจะไม่เคยขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์เมื่อต้องค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

4. นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 9 ใน 10 คน ใช้ห้องสมุดเพื่อสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ด้านวิจัยและวิชาการ เช่น EBSCO, JSTOR หรือ ProQuest ในการค้นคว้าเพื่อทำงานในรายวิชาที่เรียน เพราะเห็นว่าแหล่งสารสนเทศเหล่านี้ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ลึก และละเอียดถี่ถ้วน เป็นข้อมูลที่อาจารย์ผู้สอนคาดหวัง

5. ถึงแม้ว่าบรรณารักษ์จะเป็นผู้แนะนำให้ศึกษารู้จักใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในระหว่างการฝึกอบรม ขณะที่นักศึกษาเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษาเรียนในชั้นที่สูงขึ้น จะหันไปปรึกษา ขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอน

6. การที่นักศึกษาส่งงานล่าช้า ไม่ได้เป็นเพราะว่ากลัวว่าผลงานไม่ดี หรือขาดความมั่นใจอย่างที่เคยเป็นมาในทศวรรษ 1980 หากเป็นเพราะว่านักศึกษาต้องทำงานหลายชิ้นที่ได้รับมอบหมายจากรายวิชาต่าง ๆ

ต่อมาใน ค.ศ. 2010 โรงเรียนสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ได้ดำเนินการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยข้างต้น งานวิจัยชิ้นใหม่เป็นการสำรวจเกี่ยวกับการประเมินและใช้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล จากมหาวิทยาลัย 25 แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันนั้น นักศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมในการค้นคว้าและใช้สารสนเทศอย่างไร กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 8,353 คน ที่คัดเลือกตามความสมัครใจจากประชากรนักศึกษา 112,844 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม นอกจากนี้ ยังใช้วิธีสัมภาษณ์นักศึกษาที่สมัครใจเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม เฮดและไอเซนเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ได้รายงานผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากเว็บ และจากห้องสมุด โดยมีเกณฑ์ในการประเมินคือ ความทันสมัยของสารสนเทศ

2. การประเมินสารสนเทศส่วนใหญ่เป็นกระบวนการความร่วมมือ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสองในสามปรึกษาเพื่อน และ/หรือสมาชิกในครอบครัวเมื่อต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำในการประเมินและคัดเลือกสารสนเทศเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอนเมื่อต้องการประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 11 ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานที่ได้รับมอบหมายชิ้นหนึ่งให้เสร็จก่อน แล้วจึงเริ่มทำอีกชิ้นหนึ่ง โดยดำเนินการค้นคว้าไปตามกระบวนการ เช่น การกำหนดปัญหา/หัวข้อ (ร้อยละ 58) เพิ่มมุมมองของตนเองในงานค้นคว้า (ร้อยละ 55) และวางโครงสร้างในการทำงาน (ร้อยละ 51) การสัมภาษณ์เพิ่มเติมชี้ให้เห็นว่านักศึกษาใช้วิธีการค้นคว้าที่เคยเรียนรู้มาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. แม้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ กลับปรากฏว่า มีนักศึกษาจำนวนน้อยในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เว็บ 2.0 เพื่อร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย และ/หรือจัดการงานที่ศึกษาค้นคว้าในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ (ร้อยละ 84) ระบุว่าขั้นตอนที่ยากที่สุดของกระบวนการค้นคว้าในรายวิชาต่าง ๆ คือ การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับขั้นตอนอื่น ๆ ที่นักศึกษาพบว่ายาก ได้แก่ การกำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 66) การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 62) และการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ การสัมภาษณ์เพิ่มเติมชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาขาดความเข้าใจในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ในยุคดิจิทัล ซึ่งมีสารสนเทศจำนวนมาก นักศึกษาพบว่า การค้นหาสารสนเทศได้จำนวนมากกลับเป็นปัญหา

6. ในทางกลับกัน ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า การค้นหาสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีปัญหาน้อยกว่าการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจำนวนมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 41) มีความเห็นว่าการเลือกสารสนเทศที่ค้นหาได้เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ยาก

7. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ การสอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 99) การทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 97) การได้คะแนนดี (ร้อยละ 97) อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 78) และการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (ร้อยละ 78)

งานวิจัยทั้งสองฉบับข้างต้นชี้ให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่ากระบวนการแสวงหาสารสนเทศเป็นกิจวัตรที่ตายตัว ซ้ำซาก ไม่ว่าจะทำงาน

ในหัวข้อใดก็ตาม นักศึกษามักจะใช้แหล่งสารสนเทศจำนวนน้อย ชั่ว ๆ ดำเนินการค้นคว้าภายใต้กระบวนการที่ถูกจำกัดด้วยเวลา คะแนน และความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอน ใช้เทคนิคการค้นคว้าที่เรียนมาจากโรงเรียนมัธยม ฟังพาอาจารย์ผู้สอนให้เป็นผู้ชี้แนะแหล่งสารสนเทศเพิ่มเติม แต่ใช้บริการห้องสมุดและขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์น้อย ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าการประเมินสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ แต่เกณฑ์ที่ใช้ประเมินสารสนเทศยังจำกัด แม้ว่านักศึกษาจะรู้สึกอยากรู้ อยากเห็น และเอาใจใส่ในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการค้นคว้า แต่ต่อมาก็รู้สึกท้อถอย ท้อแท้กับสารสนเทศจำนวนมากมายที่ค้นหาได้ ประสบปัญหาในการกำหนดหัวข้อ ลักษณะ ขอบเขต และกรอบแนวคิดของงานที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษาจำนวนมากไม่ได้ให้คุณค่ากับประสบการณ์การเรียนรู้ พอใจเพียงแค่ว่าแสวงหาสารสนเทศที่มีคุณภาพพอใช้ได้เพื่อทำงานให้ลุล่วงไป จึงขาดโอกาสที่จะสำรวจ ค้นพบ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนการเรียนรู้เชิงลึกซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษา กล่าวได้ว่า แม้นักศึกษาจะมีความสนใจ ใฝ่รู้ และเอาใจใส่ในการเรียน แต่ยังมีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศที่บกพร่องซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์ และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศในหลายแง่มุมจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ตลอดจนฝึกฝนทักษะการรู้สารสนเทศและนำทักษะไปใช้ในการศึกษาวิจัย บรรณารักษ์ควรแสวงหาความร่วมมือกับคณาจารย์ในการปลูกฝังกลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรประเมินบริการห้องสมุดที่จัดให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมให้มีการใช้บริการอย่างทั่วถึง

เฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ได้รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในชีวิตประจำวันของนักศึกษา โดยใช้วิธีการสำรวจจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 8,353 คน จากมหาวิทยาลัย 25 แห่ง ของสหรัฐอเมริกา ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้

1. หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) ประเด็นสุขภาพ การงาน และการเดินทาง
2. ในการค้นหาสารสนเทศในชีวิตประจำวัน นักศึกษาระบุถึงประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ โปรแกรมการค้นหา เพื่อน / ครอบครัว วิกิพีเดีย เพื่อนที่เรียนด้วยกัน และข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง
3. ในการประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากเว็บไซต์ นักศึกษาใช้เกณฑ์การประเมินต่อไปนี้ คือ การออกแบบส่วนต่อประสาน ความคุ้นเคยเพราะเคยใช้มาก่อน ความทันสมัยของเว็บไซต์ ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) และความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล
4. บุคคลที่นักศึกษาขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ได้แก่

เพื่อน / ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ผู้สอน ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต และ บรรณารักษ์

5. นักศึกษาระบุความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน 5 อันดับแรก ดังนี้ ยากที่กลั่นกรองเฉพาะสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถหาคำตอบจาก สารสนเทศออนไลน์ ยากที่จะตัดสินใจว่าแหล่งข้อมูลที่พบน่าเชื่อถือหรือไม่ ยากที่การประเมิน แหล่งข้อมูลที่ค้นหาได้ และยากที่ต้องตัดสินใจว่าค้นคว้าเสร็จแล้วหรือยัง

ดันแคนและฮอลท์สแลนเดอร์ (Duncan; & Holtslander. 2012: 20-27) ได้ใช้วิธี วิจัยเชิงคุณภาพ แบบทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่นักศึกษาพยาบาล ใช้ในการค้นหาสารสนเทศสำหรับทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และระบุปัญหาอุปสรรค ในการค้นหาสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 11 คนที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ของมหาวิทยาลัยแคนาดาตะวันตก (Western Canadian University) ซึ่งคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง นักศึกษาเหล่านี้ได้เรียนรู้ทักษะการรู้สารสนเทศมาแล้ว เช่น การประเมินเว็บไซต์ และทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รับการฝึกอบรม ในการใช้ฐานข้อมูล การค้นหาด้วยคำสำคัญ และหัวข้อเรื่อง ตลอดจนการแนะนำการใช้ห้องสมุด โดยเฉพาะการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและทรัพยากรสารสนเทศทางพยาบาล ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอให้กลุ่มตัวอย่างจัดบันทึกกระบวนการค้นหาสารสนเทศในระหว่างที่ ทำรายงาน ตามรูปแบบการบันทึกที่ผู้วิจัยกำหนด จากนั้นจึงสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรายบุคคล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสนทนาถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการค้นหาที่นักศึกษา บันทึกไว้ ตลอดจนข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาสารสนเทศ กลยุทธ์ที่ใช้ และปัญหา อุปสรรคในการค้นหา ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการค้นหา สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อรายงาน แต่ก็มีความหงุดหงิดเกิดขึ้นตลอดกระบวนการค้นหา นับตั้งแต่การกำหนดคำค้น การใช้ฐานข้อมูล การกลั่นกรองสารสนเทศที่ต้องการจากสารสนเทศ จำนวนมาก และการค้นหาเอกสารฉบับเต็ม ปัญหาที่ทำให้ทนายนักศึกษามากที่สุด คือ การกำหนด คำหรือวลีที่ใช้ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการจากฐานข้อมูล นักศึกษาจะเริ่มด้วยการใช้คำที่ตนคุ้นเคย จากตำราเรียนหรือจากอาจารย์ผู้สอน แต่ไม่ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนคำค้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสามารถค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และจากผลลัพธ์ที่ได้ นักศึกษาจึงค้นพบ คำค้นที่ถูกต้อง นักศึกษารู้สึกว่าเป็นกระบวนการที่เสียเวลามากและทำให้หงุดหงิดเมื่อไม่สามารถ ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นอกจากนี้ นักศึกษายังไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างการค้น ด้วยคำสำคัญและการค้นด้วยหัวเรื่อง และมีความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ ฐานข้อมูล เช่น CINAHL เป็นสิ่งสำคัญ ผลการวิจัยช่วยให้อาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์เข้าใจ ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาพยาบาล และมีแนวทางในการแสวงหาวิธีแก้ปัญหา เหล่านี้ เช่น การออกแบบโครงการสอนทักษะการรู้สารสนเทศ การสอนกลยุทธ์ในการกำหนดคำค้น ตลอดจนการฝึกทักษะในการค้นหาฐานข้อมูลที่สำคัญในสาขาพยาบาล

งานวิจัยในประเทศ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี 3 ประเด็น คือ 1) การรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 2) พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และ 3) การสอนการรู้สารสนเทศ

1. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

ดวงกมล อุณหจิตติ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีการเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ใช้แบบทดสอบและแบบประเมินตนเองในการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนักศึกษาประเมินการรู้สารสนเทศของตนเอง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน ระดับการรู้สารสนเทศต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ระดับการรู้สารสนเทศกับการประเมินตนเองของนิสิตพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ชุตินา ยิงสุวิวัฒนา (2547) ศึกษาความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ต่อระดับความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545 ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ ตามเกณฑ์ของ ACRL พบว่าผู้ใช้บัณฑิตทั้งจากส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ และบริษัท/ เอกชน เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ และการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับ การคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องของสารสนเทศในบริบทของสังคม อยู่ในระดับพอใช้ สำหรับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตจากทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน คาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้ความสามารถด้านรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 7 โมดูล

ตามเกณฑ์ของ ICDL พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตจากส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านแนวคิดพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการจัดการแฟ้มข้อมูล การประมวลผลคำ ฐานข้อมูล การนำเสนอผลงาน และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านการใช้ตารางวิเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนผู้ใช้บัณฑิตจากบริษัท / เอกชน เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านแนวคิดพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการจัดการแฟ้มข้อมูล การประมวลผลคำ การใช้ตารางวิเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอผลงาน และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านฐานข้อมูล อยู่ในระดับพอใช้ สำหรับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตจากทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน คาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานทั้ง 7 โมดูล อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน พร้อมทั้งสามารถบูรณาการเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มพูนทักษะของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการปฏิบัติงานต่อไป

ปภาดา เจียวก๊ก (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 เป็นต้นไป ปีการศึกษา 2545 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คือ แบบทดสอบผลของการทดสอบดังกล่าว จะนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรียกาญจน์ ใจสะอาด (2547) ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถด้าน การรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นและระดับความจำเป็นต่อความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน มาจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

ในปีการศึกษา 2545 ที่มึงานมาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ ซึ่งมี 5 มาตรฐานตามเกณฑ์ของ ACRL บัณฑิตมีความเห็นว่ามีค่าจำเป็นในการปฏิบัติงานในระดับมาก ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่อยู่ในระดับดี คือ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องสารสนเทศในบริบทของสังคม บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี คือกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนในระดับพอใช้คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ พบว่า บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดีคือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับพอใช้

สุวัฒน์ พระนิมิตร (2552) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ นอกจากนั้นยังได้นำมาเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนั้นยังนำมาประเมิน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวม และเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับมัธยมตอนปลายปานกลาง มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง นอกจากนั้น นิสิตที่มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่า มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกลุ่มสาขาวิชาที่นิสิตสังกัดต่างกัน ระดับการรู้สารสนเทศจะแตกต่างกัน ยกเว้นความแตกต่างกันในเรื่องเพศ จะไม่เห็นความแตกต่างกันในระดับการรู้สารสนเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศมีทั้งที่ศึกษาจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และศึกษาจากผู้ใช้บัณฑิตจากทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน นอกจากนี้ จะศึกษาวิจัยในเรื่องการรู้สารสนเทศแล้ว ยังได้ศึกษาถึงความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ พื้นฐานอีกด้วย พบว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านคอมพิวเตอร์พื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ยกเว้นด้านการใช้ตารางวิเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับพอใช้

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

สุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมุ่งศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษพยาบาล และปัญหาด้านแหล่งและสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบที่พัฒนามาจากแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของ UCLA โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทย แล้วจึงนำไปวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2547 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี เมื่อวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของทักษะการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศในระดับดีมากในการกำหนดวิเคราะห์แนวคิดหลักและประเด็นย่อยของเรื่องที่ศึกษา และในระดับดีในการรู้จักแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ สามารถใช้และเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท สามารถค้นหาสารสนเทศจากห้องสมุดและเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ ใช้ฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเบื้องต้นได้ รวบรวมบรรณานุกรมและเขียนการอ้างอิงได้ ในส่วนทักษะการรู้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ นักศึกษายังทำคะแนนได้ในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษายังมีทักษะต่ำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการถ่ายโอน หรือส่งสารสนเทศทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนของการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามชั้นปีที่ศึกษา ผลการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาระดับน้อยในด้านแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ และมีปัญหาระดับมากในด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เนื่องจากจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ สภาพเก่าหรือชำรุด ใช้งานไม่สะดวกและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยขัดข้องบ่อย ทำให้ไม่สะดวก

ชูชีพ มามาก (2553) ศึกษาการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาปริญญาตรี ภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 403 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานทักษะสามมิติยะสารสนเทศสำหรับนักศึกษาทางธุรกิจ ของแนนซี เอ. คันนิงแฮม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศปานกลางเกือบทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ ความสามารถใช้วิจารณ์ญาณในการประเมินสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้กับความรู้ที่มีอยู่เดิม ความสามารถในการใช้สารสนเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวกับการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย ยกเว้นความสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรพบว่า นักศึกษาเพศชายมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง และนักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และปานกลาง มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลางและน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เฉพาะสาขาของสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเฉพาะเจาะจงสถาบันใดสถาบันหนึ่ง หรือศึกษาจากกลุ่มสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลางถึงดี ยกเว้นทักษะการรู้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยี ในการถ่ายโอน หรือการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ ยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียน และประสบการณ์การเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ มีผลต่อระดับการรู้สารสนเทศ

ของนักศึกษา สำหรับปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มีปัญหาระดับมากในด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และระดับน้อยในด้านแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ นอกจากนี้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษายังมีผลต่อระดับการรู้สารสนเทศอีกด้วย โดยนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลางและน้อย

2. พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษา

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2547) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยมุ่งศึกษาการแสวงหาสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนของนักศึกษา การใช้หนังสือ/ สื่อในห้องสมุดวิทยาเขตของนักศึกษา และปัญหาในการใช้ห้องสมุดวิทยาเขต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนนทบุรี วิทยาเขตบึงพระมิตร มหาเมฆ และวิทยาเขตปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ในการศึกษาพบว่ารายงาน/ ภาคนิพนธ์ การทำโครงการ/ โปรเจค และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นักศึกษาใช้ห้องสมุดวิทยาเขตมากที่สุด ในการฝึกปฏิบัตินักศึกษาใช้คู่มือประกอบมากที่สุด ในการฝึกงานนักศึกษาใช้ระเบียบวิธีการของหน่วยงานมากที่สุด ในการศึกษาต่อและหางานทำนักศึกษาใช้ข่าวสารประชาสัมพันธ์มากที่สุด และในการเตรียมตัวสอบนักศึกษาใช้ข้อมูลส่วนตัวมากที่สุด ทั้งนี้สาขาวิชาเป็นตัวแปรที่จำแนกความแตกต่างในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อกิจกรรมการเรียนได้ดีกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมและเพศ ในการศึกษาการใช้สื่อ พบว่านักศึกษาใช้สื่อทุกประเภทในห้องสมุดวิทยาเขตที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์และหนังสือวิชาการ ส่วนการศึกษาปัญหาในการใช้ห้องสมุดวิทยาเขต ปัญหาที่นักศึกษาประสบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ จำนวนหนังสือ/ สื่อไม่เพียงพอ หนังสือ/สื่อล้าสมัย และห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์

ศิริสุภา เอมหยวก (2549) ศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในจำนวน 7 สาขาวิชา โดยมุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านรูปแบบสารสนเทศ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นตัวบุคคล นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ใช้อยู่ในระดับมาก โดยสอบถามและขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ใช้สารสนเทศมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศพบว่าได้ใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ในระดับ

ปานกลาง และการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์พบว่า นักศึกษาสาขาวิชา
 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาไทยใช้สื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับมาก
 โดยใช้หนังสือตำรา/ วิชาการ ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ใช้ในระดับปานกลาง สื่อโสตทัศน์ พบว่า
 นักศึกษาทุกสาขาวิชาใช้วีซีดีอยู่ในระดับปานกลาง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษา
 ทุกสาขาวิชาใช้เว็บไซต์สาธารณะอยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศ
 ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นตัวบุคคล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น
 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากด้านผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเฉพาะมีจำนวน
 จำกัด ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา
 อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านสารสนเทศ
 ที่ต้องการมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอ และด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า
 นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเชื่อมต่อระบบข่ายงานคอมพิวเตอร์ไปยังแหล่งสารสนเทศ
 ที่ต้องการใช้เป็นเวลานานในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหา
 อยู่ในระดับมากด้านยูอาร์แอลที่ต้องการสารสนเทศยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงบ่อย ปัญหาและ
 อุปสรรคการใช้สารสนเทศ ด้านรูปแบบสารสนเทศสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา
 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านวิธีการใช้ บางประเภทยากแก่การใช้งาน ด้านสื่อโสตทัศน์ พบว่า
 นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านภาพ เสียง ขนาด และความคมชัด สมบูรณ์ของ
 สื่อและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ
 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านความเมื่อยล้าของสายตาในการรับรู้สารสนเทศผ่านจอเทอร์มินัล
 เป็นเวลานาน

สุคนธ์ทิพย์ คำจันทร์ (2549) ศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการ
 การแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย โดยมุ่งศึกษา
 ความต้องการใช้สารสนเทศและกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับ
 ปริญญาตรีจาก 7 คณะ ของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวม
 ข้อมูลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในระดับชั้นปีการศึกษาที่ 2
 ในคณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ใน
 กรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มความเข้าใจ
 ในบทเรียน ประเภทสารสนเทศที่ต้องการใช้คือ เอกสารส่วนตัว สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 แหล่งสารสนเทศบุคคล นักศึกษามีความต้องการใช้ในระดับมาก ส่วนกระบวนการแสวงหา
 สารสนเทศ นักศึกษาเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากอาจารย์ ค้นหาจากเว็บบนอินเทอร์เน็ต
 และกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับจากหน้าสารบัญหนังสือ หรือสารบัญวารสาร ประเมินสารสนเทศ
 จากคำแนะนำของอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษาติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ จากการสำรวจ
 สารสนเทศบนเว็บ เมื่อได้รับสารสนเทศตรงกับความต้องการก็จะมีกระบวนการบันทึกข้อมูลไว้
 เพื่อพิจารณาความถูกต้อง/ความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการอ่านสาระสังเขป และสิ้นสุด

การแสวงหาสารสนเทศจากการสอบถามอาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญ ปัญหาและอุปสรรคความต้องการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาและอุปสรรคด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปี การศึกษา และภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน ยกเว้นนักศึกษาที่คณะต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้พบว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะนิติศาสตร์ มีปัญหาและอุปสรรคมากกว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ญาณภา อินพรหม (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทยและสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต โปรแกรมค้นหาที่ใช้มากที่สุดคือ กูเกิล นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ใช้ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ โดยมีความถี่ในการเข้าใช้บริการ 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ สำหรับสืบค้นอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลที่มีในห้องสมุด และนิยมสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตจากห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงเวลาบ่าย นักศึกษาเห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และมีวิธีการประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำสารสนเทศ ความทันสมัยของสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศตามลำดับ นอกจากนี้ นักศึกษายังนิยมใช้หนังสือประกอบการสอนของอาจารย์เพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด นอกเหนือจากการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUL OPAC) พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก ส่วนด้านปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ พบว่า ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหาด้านเทคโนโลยี ปัญหาการแสวงหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดให้บริการ และปัญหาการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาด้านบุคลากรและสถานที่อยู่ในระดับน้อย

สนทยา สาลี (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีมุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา และเพื่อมุ่งเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ และปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในกลุ่มเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้านวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ ด้านภาษา ประเภท ตลอดจนด้านเครื่องมือที่ใช้อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนด้านที่มีพฤติกรรมการใช้อยู่ในระดับมากคือ แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่เป็นเพื่อน ส่วนภายนอกมหาวิทยาลัยคือวารสาร ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้ แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านรูปแบบ/ เนื้อหาสารสนเทศ ไม่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบถึงบริการต่างๆ ที่มีในห้องสมุด/ สำนักวิทยบริการ และ สารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ สำหรับปัญหาในการใช้สารสนเทศที่พบจากแหล่งสารสนเทศ ภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม นักศึกษามีปัญหาทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัญหา ด้านการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ยากซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะเห็น พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีว่า นักศึกษาที่อยู่ในสาขาวิชา ที่ต่างกันมีพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อกิจกรรมการเรียนต่างกัน มากกว่าในเรื่องระดับ คະแนนเฉลี่ยสะสมและในเรื่องเพศ สำหรับการใช้อีบุ๊ก นักศึกษาจะใช้อีบุ๊กสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือ/ตำรา วิชาการ ส่วนอีบุ๊กอิเล็กทรอนิกส์นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมค้นหา และฐานข้อมูลของห้องสมุด ตลอดจนมีการประเมินสารสนเทศที่แสวงหามาได้โดยยึดหลักความน่าเชื่อถือ ผู้จัดทำ ความทันสมัย และภาษาของสารสนเทศ ปัญหาที่นักศึกษาพบในการแสวงหาสารสนเทศคือ หนังสือ สื่อ ไม่เพียงพอ ล้าสมัย ไม่ตรงกับความต้องการ และหากเป็นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ จะพบปัญหา ในเรื่องการเชื่อมต่อ และห้องสมุดยังขาดการประชาสัมพันธ์

3. การสอนการรู้สารสนเทศ

ประภาส พาวินันท์ (2546) ศึกษาการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะ ทางสารสนเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการสอนการใช้ ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ อาจารย์ที่มีระดับการศึกษา สาขาวิชาเอก ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์การสอน และ มหาวิทยาลัยที่สังกัดต่างกัน การวิจัยได้ศึกษาถึงเนื้อหาในรายวิชาที่สอนและลักษณะการจัดการ เรียนการสอน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 93 คน เป็นอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ ใช้แบบสอบถามในการรวบรวม ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ต้องการให้มีการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศ เป็นวิชาบังคับ โดยมีบรรณารักษ์ห้องสมุดร่วมในการสอน และให้ความสำคัญกับการสอนเนื้อหา ดังกล่าวในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการสอนเนื้อหาวิชาการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศ อาจารย์มหาวิทยาลัยเปิดต้องการให้มีการสอนสารสนเทศนอกมหาวิทยาลัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนและอินเทอร์เน็ตมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต้องการให้มีการสอนการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรมมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิทางสาขาวิชาอื่น ๆ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอาจารย์ยังต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และนักศึกษาคควรได้ปฏิบัติจริงและทำรายงาน การศึกษาค้นคว้า การนำชมห้องสมุด ใช้ของจริงประกอบการสอน และมีการประเมินผลผู้สอน ภาคเรียน นอกจากนั้นยังได้เปรียบเทียบลักษณะการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย ปิดต้องการสอนโดยให้นักศึกษาปฏิบัติจริงมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเปิด อาจารย์มหาวิทยาลัย เปิดต้องการให้มีการวัดผลโดยใช้ข้อสอบปรนัยมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ต้องการสอนโดยการนำชมห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิทางสาขาวิชา อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิวราช ราชพัฒน์ (2547) ศึกษาการสอนการรู้สารสนเทศทางเว็บไซต์ ของห้องสมุด มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศ โดยการสำรวจเว็บไซต์ของห้องสมุด ที่สอนการรู้สารสนเทศ โดยนำเนื้อหาที่สอนมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. 2000 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เว็บไซต์ห้องสมุดจำนวน 17 เว็บไซต์ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมคือ แบบสำรวจเว็บไซต์ห้องสมุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คำร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดที่จัดทำเว็บไซต์เป็นห้องสมุด ระดับอุดมศึกษาทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา 15 เว็บไซต์ จัดทำในประเทศออสเตรเลียและเขตเศรษฐกิจฮ่องกงอย่างละ 1 เว็บไซต์ เว็บไซต์ส่วนใหญ่จำนวน 10 เว็บไซต์ ระบุผู้รับผิดชอบเว็บไซต์ และมีเว็บไซต์จำนวน 11 เว็บไซต์ ที่ระบุวันที่ปรับปรุงข้อมูล ส่วนข้อมูลเนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ห้องสมุดเปรียบเทียบกับมาตรฐานการรู้ สารสนเทศระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ 2000 พบว่าห้องสมุด ที่สอนการรู้สารสนเทศครบทั้ง 5 มาตรฐานมีจำนวน 5 แห่ง ห้องสมุดที่สอนได้ 4 มาตรฐานมีจำนวน 7 แห่ง ห้องสมุดที่สอน 3 มาตรฐานมีจำนวน 4 แห่ง และมีเพียง 1 แห่ง สอนจำนวน 2 มาตรฐาน มาตรฐานที่เว็บไซต์ห้องสมุดใช้ในการสอนการรู้สารสนเทศมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 1 และมาตรฐาน ที่ 2 พบจำนวน 17 เว็บไซต์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ และสอนการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ใช้สอนน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 4 พบจำนวน 5 เว็บไซต์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่าเนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศของห้องสมุดส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ 2000 ทั้ง 5 มาตรฐาน

ประวิติวงศ์ ยางกลาง (2548) ศึกษาผลของการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศ บนเว็บตามกระบวนการ BIG 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมุ่งเปรียบเทียบผลของการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ BIG 6 เปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ ต่างกัน เปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์การใช้

เครื่องมือในการค้นหาต่างกัน และศึกษาความพึงพอใจเว็บการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ BIG 6 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ณ รามสแควร์ จำนวน 71 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีบทเรียนบนเว็บเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลทางด้านประสิทธิภาพในการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้เครื่องมือในการค้นหา นอกจากนี้ยังใช้แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศและแบบประเมินความพึงพอใจบนเว็บการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ BIG 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์และประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือในการค้นหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนด้วยเว็บการเรียนรู้มีความพึงพอใจมากในเว็บการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ BIG 6

รัสรินทร์ เกตุชาติ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในด้านเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้มหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศและการใช้ห้องสมุด จำนวน 77 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า วิชาการรู้สารสนเทศส่วนใหญ่จัดเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดจัดเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยเป็นวิชาบังคับ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (ACRL) พบว่าวิชาการรู้สารสนเทศมีเนื้อหาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศทุกมาตรฐาน ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาตามมาตรฐาน 4 มาตรฐาน ด้านอาจารย์ผู้สอนพบว่าส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการสอน 10 ปีขึ้นไป ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้รับผิดชอบคือภาควิชา แผนกวิชา และผู้จัดโปรแกรม

แหวดดา เตชาทวิวรรณ (2551) ศึกษาการบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีวิจัยตามวิธีการเชิงระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพและปัญหา การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ การพัฒนาระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ การทดลองใช้ระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ และการประเมินผลระบบจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ บทเรียนการรู้สารสนเทศ แบบประเมินคุณภาพบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามมาตรฐานสามมิติยะการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (ACRL)

และแบบประเมินรายงานของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 52 คน ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศกับระบบจัดการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะการรู้สารสนเทศสูงมากขึ้น ต้นแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเป็นการเรียนรู้ที่นำไปปฏิบัติได้จริงในรายวิชา

สัจจารีย์ ศิริชัย (2552) ศึกษาการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมุ่งศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ปัญหาและความต้องการพัฒนาการรู้สารสนเทศ และการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 270 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับนโยบาย 9 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติ 42 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาโดยเฉลี่ยมีการรู้สารสนเทศอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 51-60 คะแนน และพบว่ามีความต้องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศในระดับมาก 5 เรื่อง ได้แก่ การใช้ฐานข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ร้อยละ 45.2)

เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2554) ศึกษาการบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยมุ่งศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ และพัฒนารูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปริญญาตรี สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย องค์ประกอบระดับนโยบาย ซึ่งมี 6 องค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบระดับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมี 11 องค์ประกอบย่อย

2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย ส่วนสำคัญคือ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมี 8 องค์ประกอบย่อย และการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ซึ่งมี 7 ขั้นตอน

3. รูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ บริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป องค์ประกอบของรูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ และรูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการใช้สารสนเทศ จะเห็นได้ว่าได้มีความพยายามในการศึกษารูปแบบการสอนตั้งแต่ครั้งที่เป็นการสอนการใช้ห้องสมุด จนกระทั่งมาเป็นการสอนทักษะการรู้สารสนเทศ ตามพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทในการศึกษา

ค้นคว้าในสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัยที่ผ่านมาได้พยายามที่จะกำหนดเนื้อหาในรายวิชาที่จะสอน ลักษณะการจัดการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการสอนในชั้นเรียน การสอนผ่านเว็บไซต์ห้องสมุด จนพัฒนาการวิจัยในชั้นบูรณาการ การรู้สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ศึกษาบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียน การสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรปริญญาตรี เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและคณะวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	
คณะพลศึกษา	911
คณะพยาบาลศาสตร์	292
คณะแพทยศาสตร์	386
คณะทันตแพทยศาสตร์	176
คณะเภสัชศาสตร์	254
คณะสหเวชศาสตร์	165
รวม	2,184
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ	
คณะวิทยาศาสตร์	1,824
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์	
คณะวิศวกรรมศาสตร์	848
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์	
คณะศิลปกรรมศาสตร์	1,129

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร
กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	
คณะศึกษาศาสตร์	454
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์	
คณะมนุษยศาสตร์	1,365
คณะสังคมศาสตร์	1,195
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม	506
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	298
รวม	3,364
รวมทั้งหมด	9,803

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตาม ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610)

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง			
		รวม	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ					
คณะพลศึกษา	911	35	14	12	9
คณะพยาบาลศาสตร์	292	11	4	4	3
คณะแพทยศาสตร์	386	15	5	5	5
คณะทันตแพทยศาสตร์	176	7	2	2	2
คณะเภสัชศาสตร์	254	10	4	3	3
คณะสหเวชศาสตร์	165	6	2	2	2
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ					
คณะวิทยาศาสตร์	1,824	70	23	21	70

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง			
		รวม	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์	848	32	12	10	10
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์	1,129	43	17	13	13
กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์	454	17	8	5	5
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	1,365	52	22	15	15
คณะสังคมศาสตร์	1,195	46	15	13	17
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม	506	19	9	7	4
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	298	12	4	4	4
รวม	9,803	375	143	118	114

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยคนที่ 1 ได้ติดต่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา (คุณลภาพรรณ จวงส์) แปลแบบสอบถามที่คณะกรรมการวิจัยระดับภูมิภาคของยูเนสโก (UNESCO) ส่งมาให้ใช้แบบสอบถามดังกล่าว ได้แก่ PIL Survey Instrument ซึ่งโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) มหาวิทยาลัยวอชิงตันใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจเกี่ยวกับการประเมินและใช้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
2. นำแบบสอบถามที่แปลแล้ว มาจัดรูปแบบให้สะดวกต่อการใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจากประเทศศรีลังกาได้จัดเตรียมรูปแบบไว้ให้
3. นำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยเสนอต่อคณะผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนในคำถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะผู้วิจัยในเรื่องของข้อคำถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แบบสอบถามฉบับภาษาไทย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาเอก คณะวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. คำถามเกี่ยวกับประเภทงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นแบบเลือกได้หลายคำตอบ
2. คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการใช้ทรัพยากรในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
3. คำถามเกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
4. คำถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลในเว็ลด์ไวด์เว็บ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
5. คำถามเกี่ยวกับการขอให้บุคคลอื่นช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
6. คำถามเกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยทำ (4) ไม่เคยทำ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
7. คำถามเกี่ยวกับโปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คือ ใช้ (4) ไม่ใช้ (3) จำไม่ได้ (2) ไม่เคยได้ยินมาก่อน (1)
8. คำถามเกี่ยวกับสิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ สำคัญมาก (7) สำคัญ (6) สำคัญปานกลาง (5) ไม่ค่อยสำคัญ (4) ไม่สำคัญ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
9. คำถามเกี่ยวกับความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (7) เห็นด้วย (6) เฉย ๆ (5) ไม่ค่อยเห็นด้วย (4) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

1. คำถามเกี่ยวกับหัวข้อในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบเลือกได้หลายคำตอบ
  2. คำถามเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (6) บ่อย (5) บางครั้ง (4) ไม่ค่อยใช้ (3) ไม่เคยใช้ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
  3. คำถามเกี่ยวกับการประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยคำนึง (4) ไม่เคยคำนึง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
  4. คำถามเกี่ยวกับบุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยขอ (4) ไม่เคยขอ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
  5. คำถามเกี่ยวกับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (7) เห็นด้วย (6) เฉย ๆ (5) ไม่ค่อยเห็นด้วย (4) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศิลปากรและวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ในระหว่างวันที่ 15-17 กุมภาพันธ์ 2554 จากนั้นนำมาคำนวณเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) และตั้งค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94
5. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามฉบับภาษาไทยให้แก่มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ โดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงสำนักงานคณบดี คณะต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 500 ชุด ตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2554 ถึง 18 มีนาคม 2554 รวมระยะเวลาที่แจกแบบสอบถามจำนวน 12 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด

3. แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 24 ชุด ดังนั้นจึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 456 ชุด ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ที่กำหนดไว้ 375 คน จึงคัดเลือกไว้โดยการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 375 ฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาป้อนลงในโปรแกรมคำนวณสำเร็จจนครบทุกฉบับ
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้
  - ใช้คำร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความลงในช่องว่าง
  - แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า
  - แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นหาเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นหาในชีวิตประจำวัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
18 - 20 ปี	54	14.4	93	24.8	147	39.2
21 - 22 ปี	66	17.6	145	38.7	211	56.3
23 - 25 ปี	7	1.9	10	2.7	17	4.5
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100
ชั้นปีที่ศึกษา						
ปีที่ 2	43	11.5	76	20.3	119	31.7
ปีที่ 3	44	11.7	89	23.7	133	35.5
ปีที่ 4	40	10.7	83	22.1	123	32.8
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มสาขาวิชา						
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	33	8.8	51	13.6	84	22.4
วิทยาศาสตร์กายภาพ	23	6.1	47	12.5	70	18.7
วิศวกรรมศาสตร์	15	4.0	17	4.5	32	8.5
ศึกษาศาสตร์	3	.8	14	3.7	17	4.5
ศิลปกรรมศาสตร์	9	2.4	34	9.1	43	11.5
สังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์	44	11.7	85	22.7	129	34.4
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100
ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม						
น้อยกว่า 2.00	1	0.3	1	0.3	2	0.5
2.01 - 2.50	26	6.9	24	6.4	50	13.3
2.51 - 3.00	55	14.7	88	23.5	143	38.2
3.01 - 3.50	33	8.8	109	29.1	142	37.9
3.51 - 4.00	12	3.2	26	6.9	38	10.1
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 66.1) มีอายุระหว่าง 21 - 22 ปี (ร้อยละ 56.3) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 35.5) ในกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 34.4) และมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 (ร้อยละ 38.2)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตาราง 4 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	213	13.10
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	71	4.37
3. รายงานเชิงตีความ	112	6.89
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	157	9.66
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	104	6.40
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	214	13.16
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	234	14.39
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	292	17.96
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	211	12.98
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	18	1.09
รวม	1626	100

จากตาราง 4 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.9) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 14.39) รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 13.16) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.10) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 12.98) ตามลำดับ

ตาราง 5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	36	9.70
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	11	2.96
3. รายงานเชิงตีความ	20	5.39
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	44	11.86
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	28	7.55
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	58	15.63
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	59	15.90
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	70	18.88
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	42	11.32
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	3	0.81
รวม	371	100

จากตาราง 5 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 18.88) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 15.90) รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 15.63) รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา (ร้อยละ 11.86) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 11.32) ตามลำดับ

ตาราง 6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	37	13.03
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	22	7.75
3. รายงานเชิงตีความ	24	8.45
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	21	7.39
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	27	9.51
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	29	10.21
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	37	13.03
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	42	14.79
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	39	13.73
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	6	2.11
รวม	284	100

จากตาราง 6 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 14.79) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.73) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.03) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 10.21) ตามลำดับ

ตาราง 7 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	11	10.09
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	2	1.83
3. รายงานเชิงตีความ	3	2.75
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	10	9.17
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	6	5.50
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	26	23.88
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	14	12.84
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	24	22.02
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	11	10.09
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	2	1.83
รวม	109	100

จากตาราง 7 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 23.88) นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.02) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 12.84) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 10.09) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 10.09) ตามลำดับ

ตาราง 8 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	7	11.29
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	1	1.61
3. รายงานเชิงตีความ	2	3.23
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	4	6.45
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	2	3.23
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	7	11.29
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	11	17.74
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	14	22.58
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	13	20.97
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	1	1.61
รวม	62	100

จากตาราง 8 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.58) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 20.97) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 17.74) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 11.29) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.29) ตามลำดับ

ตาราง 9 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	22	13.75
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	4	2.50
3. รายงานเชิงตีความ	11	6.88
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	10	6.25
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	7	4.38
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	20	12.50
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	29	18.11
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	33	20.63
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	22	13.75
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	2	1.25
รวม	160	100

จากตาราง 9 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 20.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 18.11) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.75) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 13.75) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

ตาราง 10 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์/ มนุษยศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	100	15.63
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	31	4.84
3. รายงานเชิงตีความ	52	8.13
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	68	10.63
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	34	5.31
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	74	11.56
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	84	13.13
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	109	17.03
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	84	13.11
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	4	0.63
รวม	640	100

จากตาราง 10 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 15.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.13) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.11) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.56) ตามลำดับ

ตาราง 11 ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย	เกือบทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อยใช้	ไม่เคยใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานที่เช่นนี้มาก่อน	รวม
1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
2. บล็อก (Blog)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.40	100
3. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)	242	86	42	5	0	0	0	375
ร้อยละ	64.53	22.93	11.20	1.33	0	0	0	100
4. วิกีพีเดีย (Wikipedia)	70	128	123	44	7	1	2	375
ร้อยละ	18.67	34.13	32.80	11.73	1.87	0.27	0.53	100
5. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
6. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.40	100
7. บรรณารักษ์	242	86	42	5	0	0	0	375
ร้อยละ	64.53	22.93	11.20	1.34	0	0	0	100

ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย	เกือบทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อยใช้	ไม่เคยใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานที่การณ์เช่นนี้มาก่อน	รวม
8. หนังสือในห้องสมุด	70	128	123	44	7	1	2	375
ร้อยละ	18.67	34.13	32.80	11.73	1.87	0.27	0.53	100
9. อาจารย์ผู้สอน	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
10. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์หรือ ออนไลน์)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.41	100
11. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	80	167	92	28	6	1	1	375
ร้อยละ	21.33	44.53	24.53	7.47	1.60	0.27	0.26	100
12. เพื่อน / ครอบครัว	36	124	130	63	20	1	1	375
ร้อยละ	9.60	33.07	34.67	16.80	5.33	0.27	0.27	100
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้)	31	91	155	62	27	7	2	375
ร้อยละ	8.27	24.27	41.33	16.53	7.20	1.87	0.53	100

จากตาราง 11 แสดงว่า ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 64.53) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 64.53)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.53) เอกสารประกอบการสอนรายวิชา (ร้อยละ 43.73) เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.73) อาจารย์

ผู้สอน (ร้อยละ 43.73) วิกีพีเดีย (Wikipedia) (ร้อยละ 34.13) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 34.13) ตามลำดับ

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เป็นบางครั้ง มีดังนี้ ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 41.33) บล็อก (Blog) (ร้อยละ 36.00) ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest) (ร้อยละ 36.00) สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือออนไลน์) (ร้อยละ 36.00) และเพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 34.67)

ตาราง 12 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด

การประเมินสารสนเทศ ที่ได้จากแหล่งข้อมูล จากห้องสมุด	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้น ทันสมัยมากน้อยเพียงใด	52	146	130	32	9	5	1	375
ร้อยละ	13.87	38.93	34.67	8.53	2.40	1.33	0.27	100
2. ผู้เขียนนำเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน)	54	127	149	31	6	5	3	375
ร้อยละ	14.40	33.87	39.73	8.27	1.60	1.33	0.80	100
3. เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง)	50	131	141	39	9	4	1	375
ร้อยละ	13.33	34.93	37.60	10.40	2.40	1.07	0.27	100
4. ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิด ต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุ ไว้ในเชิงอรรถ)	45	137	127	48	11	5	2	375
ร้อยละ	12.00	36.53	33.87	12.80	2.93	1.33	0.54	100
5. แหล่งข้อมูลนั้นมี บรรณานุกรม หรือ รายการอ้างอิงหรือไม่	90	132	106	30	7	6	4	375
ร้อยละ	24.00	35.20	28.27	8.00	1.87	1.60	1.06	100
6. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	51	130	136	39	11	5	3	375
ร้อยละ	13.60	34.67	36.27	10.40	2.93	1.33	0.80	100

การประเมินสารสนเทศ ที่ได้จากแหล่งข้อมูล จากห้องสมุด	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. ผู้พิมพ์คือใคร	44	111	128	65	17	6	4	375
ร้อยละ	11.73	29.60	34.13	17.33	4.53	1.60	1.08	100
8. บรรณาธิการแนะนำการใช้ แหล่งข้อมูลนี้	15	72	119	96	52	12	9	375
ร้อยละ	4.00	19.20	31.73	25.60	13.87	3.20	2.40	100
9. นิสิตเคยได้ยินถึง แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน	23	85	166	69	19	10	3	375
ร้อยละ	6.13	22.67	44.27	18.40	5.06	2.67	0.80	100
10. นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้ มาก่อน	33	100	153	61	17	9	2	375
ร้อยละ	8.80	26.67	40.80	16.27	4.53	2.40	0.53	100

จากตาราง 12 แสดงว่า การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ นิสิตเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 44.27) นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 40.80) ผู้เขียนนำเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน) (ร้อยละ 39.73) เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 37.60) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27) นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 38.93) ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 36.53) และแหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 35.20)

ตาราง 13 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลต์ไวด์เว็บ

การประเมินสารสนเทศที่ ได้จากแหล่งข้อมูลใน เว็ลต์ไวด์เว็บ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมาก น้อยเพียงใด	92	148	107	19	6	2	1	375
ร้อยละ	24.53	39.47	28.53	5.07	1.60	0.53	0.27	100
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้น น่าเชื่อถือเพียงใด	74	141	121	29	3	6	1	375
ร้อยละ	19.73	37.60	32.27	7.73	0.80	1.60	0.27	100
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)	65	132	138	30	4	4	2	375
ร้อยละ	17.33	35.20	36.80	8.00	1.07	1.07	0.53	100
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่า ว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจาก ใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)	51	115	144	49	11	3	2	375
ร้อยละ	13.60	30.67	38.40	13.07	2.93	0.80	0.53	100
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมี ความหมายอะไร	69	96	140	46	17	6	1	375
ร้อยละ	18.40	25.60	37.33	12.27	4.53	1.60	0.27	100
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยง ไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บ หรือไม่	56	136	126	42	8	5	2	375
ร้อยละ	14.93	36.27	33.60	11.20	2.13	1.33	0.54	100

การประเมินสารสนเทศที่ ได้จากแหล่งข้อมูลใน เว็ลด์ไวต์เว็บ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่	60	110	133	54	12	4	2	375
ร้อยละ	16.00	29.33	35.47	14.40	3.20	1.07	0.53	100
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	44	136	147	32	10	3	3	375
ร้อยละ	11.73	36.27	39.20	8.53	2.67	0.80	0.80	100
9. บรรณารักษ์แนะนำ การใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่	15	74	126	89	47	10	14	375
ร้อยละ	4.00	19.73	33.60	23.73	12.53	2.67	3.74	100
10. นิสิตเคยได้ยินถึง เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่	32	103	145	63	19	10	3	375
ร้อยละ	8.53	27.47	38.67	16.80	5.07	2.66	0.80	100
11. นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มา ก่อนหรือไม่	26	120	167	43	11	6	2	375
ร้อยละ	6.93	32.00	44.53	11.47	2.93	1.60	0.54	100
12. การออกแบบของ เว็บไซต์นี้ดีกว่าเว็บไซต์นี้ ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่	31	109	142	45	22	19	7	375
ร้อยละ	8.27	29.07	37.87	12.00	5.87	5.07	1.85	100

จากตาราง 13 แสดงว่าการประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลด์ไวต์เว็บ นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อน (ร้อยละ 44.53) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)

(ร้อยละ 39.20) นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 38.67) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่านั้นได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และการออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้เป็นคือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด(ร้อยละ 39.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 37.60) เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 36.27) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

ตาราง 14 บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน

บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วย ประเมินแหล่งข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. อาจารย์ผู้สอน	67	144	110	29	18	4	3	375
ร้อยละ	17.87	38.40	29.33	7.73	4.80	1.07	0.80	100
2. บรรณารักษ์	14	58	102	96	83	8	14	375
ร้อยละ	3.73	15.47	27.20	25.60	22.13	2.13	3.74	100
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	62	142	107	41	16	5	2	375
ร้อยละ	16.53	37.87	28.53	10.93	4.27	1.33	0.54	100
4. เพื่อน / ครอบครัว	31	99	141	68	28	4	4	375
ร้อยละ	8.27	26.40	37.60	18.13	7.47	1.07	1.06	100
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้อง มีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)	12	65	133	78	68	9	10	375
ร้อยละ	3.20	17.33	35.47	20.80	18.13	2.40	2.67	100

จากตาราง 14 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 38.40) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียนเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 37.60) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 35.47) และอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 29.33)

ตาราง 15 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. เมื่อมีรายการอ้างอิงครบ ตามจำนวนที่อาจารย์สั่ง ก็หยุดค้น	39	136	135	41	14	3	7	375
ร้อยละ	10.40	36.27	36.00	10.93	3.73	0.80	1.87	100
2. ถ้าลองค้นหาข้อมูล สักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบ อะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่	32	114	153	58	13	3	2	375
ร้อยละ	8.53	30.40	40.80	15.47	3.47	0.80	0.53	100
3. เพิ่มมุมมองของนิสิตเอง ในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์ จะได้ทราบว่านิสิตคิดอย่างไร	29	112	177	46	7	1	3	375
ร้อยละ	7.73	29.87	47.20	12.27	1.87	0.26	0.80	100
4. นิสิตเริ่มต้นด้วย การกำหนดปัญหา / หัวข้อ ตั้งแต่เนิ่น ๆ	35	155	142	34	5	3	1	375
ร้อยละ	9.33	41.33	37.87	9.07	1.33	0.80	0.27	100
5. นิสิตวางโครงร่าง ว่าจะทำงาน (เช่น เขียน รายงาน) อย่างไร	50	172	109	35	6	2	1	375
ร้อยละ	13.33	45.87	29.07	9.33	1.60	0.53	0.27	100

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
6. ถ้างานที่ได้รับมอบหมาย คือการเขียนรายงาน นิสิตก็ ลงมือเขียนเลย โดยไม่ได้ วางแผนให้ดีว่าจะเขียน อะไรบ้าง	14	104	139	81	32	3	2	375
ร้อยละ	3.73	27.73	37.07	21.60	8.53	0.80	0.54	100
7. นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหา คำค้น (Search terms) ก่อน	64	158	120	23	6	3	1	375
ร้อยละ	17.07	42.13	32.00	6.13	1.60	0.80	0.27	100
8. นิสิตวางแผนการค้นคว้า ทั้งหมดไว้เป็นแนวทางใน การดำเนินงานที่ได้รับ มอบหมาย	43	166	124	31	6	4	1	375
ร้อยละ	11.47	44.27	33.07	8.27	1.60	1.07	0.25	100
9. นิสิตมีระบบการจัดการ ข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่าง การศึกษาค้นคว้า	41	142	151	29	5	6	1	375
ร้อยละ	10.93	37.87	40.27	7.73	1.33	1.60	0.27	100
10. นิสิตใช้บริการระหว่าง ห้องสมุด หรือบริการส่ง เอกสารถ้าห้องสมุดที่ มหาวิทยาลัยไม่มีสิ่งที่นิสิต ต้องการ	34	104	140	48	38	6	5	375
ร้อยละ	9.07	27.73	37.33	12.80	10.13	1.60	1.34	100

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
11. นิสิตมักจะใช้ข้อมูล เดิม ๆ สำหรับการทำงาน หลาย ๆ ชั้น	14	88	166	83	16	4	4	375
ร้อยละ	3.73	23.47	44.27	22.13	4.27	1.07	1.06	100
12. นิสิตมักจะทำหัวข้อ ซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมาย งานแต่ละชั้น	11	77	116	126	39	2	4	375
ร้อยละ	2.93	20.53	30.93	33.60	10.40	0.53	1.08	100
13. นิสิตมักจะใช้เวลาในการ ทำงานแต่ละชั้นเท่า ๆ กัน	22	78	172	74	14	12	3	375
ร้อยละ	5.87	20.80	45.87	19.73	3.73	3.20	0.80	100

จากตาราง 15 แสดงว่าวิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่
ทำเป็นบางครั้ง 5 อันดับแรกมีดังนี้ เพิ่มมุมมองของนิสิตเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบ
ว่านิสิตคิดอย่างไร (ร้อยละ 47.20) นิสิตมักจะใช้เวลาในการทำงานแต่ละชั้นเท่า ๆ กัน (ร้อยละ
45.87) นิสิตมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการทำงานหลาย ๆ ชั้น (ร้อยละ 44.27) ถ้าวางค้นหา
ข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่ (ร้อยละ 40.80) และนิสิตมีระบบการ
จัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 40.27)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง 5 อันดับแรก
มีดังนี้ นิสิตวางแผนว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร (ร้อยละ 45.87) นิสิตวางแผน
การค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 44.27)
นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน (ร้อยละ 42.13) นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนด
ปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ (ร้อยละ 41.33) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่าง
การศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 37.87)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำ คือ นิสิต
มักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชั้น (ร้อยละ 33.60)

ตาราง 16 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงาน ที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ	ใช้	ไม่ใช้	จำไม่ได้	ไม่เคยได้ ยินมา ก่อน	รวม
1. ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์	116	168	65	26	375
ร้อยละ	30.93	44.80	17.33	6.94	100
2. กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท)	113	162	61	39	375
ร้อยละ	30.13	43.20	16.27	10.40	100
3. โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib)	88	180	66	41	375
ร้อยละ	23.47	48.00	17.60	10.93	100
4. โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious)	85	170	72	48	375
ร้อยละ	22.67	45.33	19.20	12.80	100
5. บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดย อัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ)	122	162	56	35	375
ร้อยละ	32.53	43.20	14.93	9.34	100
6. ไมโครบล็อก (เช่น Twitter)	143	152	64	16	375
ร้อยละ	38.13	40.53	17.07	4.27	100
7. โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)	171	134	51	19	375
ร้อยละ	45.60	35.73	13.60	5.07	100
8. โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook)	147	161	46	21	375
ร้อยละ	39.20	42.93	12.27	5.60	100

โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงาน ที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ	ใช้	ไม่ใช้	จำไม่ได้	ไม่เคยได้ ยินมา ก่อน	รวม
9. วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่ วิกิพีเดีย)	102	182	66	25	375
ร้อยละ	27.20	48.53	17.60	6.67	100
10. เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket)	131	162	57	25	375
ร้อยละ	34.93	43.20	15.20	6.67	100
11. การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments)	68	189	62	56	375
ร้อยละ	18.13	50.40	16.53	14.94	100
12. การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal)	65	194	68	48	375
ร้อยละ	17.33	51.73	18.14	12.80	100
13. การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้ โทรศัพท์ (เช่น Skype)	197	114	43	21	375
ร้อยละ	52.53	30.40	11.47	5.60	100
14. เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถาม คำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา	109	179	59	28	375
ร้อยละ	29.07	47.73	15.73	7.47	100

จากตาราง 16 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) (ร้อยละ 52.53) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) (ร้อยละ 45.60)

สำหรับโปรแกรมที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ มีดังนี้ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) (ร้อยละ 51.73) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) (ร้อยละ 50.40) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) (ร้อยละ 48.53) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) (ร้อยละ 48.00) เวทีออนไลน์ (Online forum)

ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา(ร้อยละ 47.73) โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) (ร้อยละ 45.33) ไฮไลท์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์(ร้อยละ 44.80) กระดาษโน้ตดิจิทัล สำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) (ร้อยละ 43.20) บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) (ร้อยละ 43.20) เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) (ร้อยละ 43.20) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) (ร้อยละ 42.93) และไมโครบล็อก (เช่น Twitter) (ร้อยละ 40.53)

ตาราง 17 สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย	สำคัญมาก	สำคัญปานกลาง	สำคัญ	ไม่ค่อยสำคัญ	ไม่สำคัญ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานที่ การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. ได้คะแนนดี	135	145	70	13	6	4	2	375
ร้อยละ	36.00	38.67	18.67	3.47	1.60	1.07	0.52	100
2. สอบผ่านวิชานั้น ๆ	176	136	41	14	4	4	0	375
ร้อยละ	46.93	36.27	10.93	3.73	1.07	1.07	0	100
3. ทำรายงานเสร็จ	168	141	43	12	7	3	1	375
ร้อยละ	44.80	37.60	11.47	3.20	1.87	0.80	0.26	100
4. ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด)	104	176	67	18	6	4	0	375
ร้อยละ	27.73	46.93	17.87	4.80	1.60	1.07	0	100
5. มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด)	101	169	83	9	8	4	1	375
ร้อยละ	26.93	45.07	22.13	2.40	2.13	1.07	0.27	100
6. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม	126	173	57	12	2	5	0	375
ร้อยละ	33.60	46.13	15.20	3.20	0.53	1.34	0	100
7. พบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง	125	167	62	12	6	3	0	375
ร้อยละ	33.33	44.53	16.53	3.20	1.60	0.81	0	100

สิ่งสำคัญในขณะการศึกษา ค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	สำคัญ มาก	สำคัญ	สำคัญ ปาน กลาง	ไม่ค่อย สำคัญ	ไม่ สำคัญ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. ได้ปรับปรุงทักษะการเขียน	95	164	85	21	6	3	1	375
ร้อยละ	25.33	43.73	22.67	5.60	1.60	0.80	0.27	100
9. ได้ปรับปรุงทักษะการสืบค้น	105	148	89	21	9	2	1	375
ร้อยละ	28.00	39.47	23.73	5.60	2.40	0.53	0.27	100
10. ได้ปรับปรุงทักษะ การวิเคราะห์	91	188	82	6	3	5	0	375
ร้อยละ	24.27	50.13	21.87	1.60	0.80	1.33	0	100
11. ได้ใส่มุมมองของนิสิตเองไว้ ในรายงานด้วย	83	157	98	25	9	3	0	375
ร้อยละ	22.13	41.87	26.13	6.67	2.40	0.80	0	100
12. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	126	156	76	15		2	0	375
ร้อยละ	33.60	41.60	20.27	4.00	0.00	0.53	0	100
13. ได้ทำให้อาจารย์ประทับใจ ในความสามารถทางปัญญา ของนิสิต	71	147	107	36	10	3	1	375
ร้อยละ	18.93	39.20	28.53	9.60	2.67	0.80	0.27	100
14. ได้ทำให้พ่อแม่ประทับใจที่ นิสิตได้คะแนนดี	88	151	85	32	13	6	0	375
ร้อยละ	23.47	40.27	22.67	8.53	3.46	1.60	0	100
15. ได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ใน การทำรายงาน	107	159	76	25	5	3	0	375
ร้อยละ	28.53	42.40	20.27	6.67	1.33	0.80	0	100

จากตาราง 17 แสดงว่า ในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 46.93) และทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 44.80)

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งต่อไปที่สำคัญ จำนวน 5 อันดับแรก ดังนี้ ได้ปรับปรุงทักษะ การวิเคราะห์ (ร้อยละ 50.13) ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 46.93) ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 46.13) มีรายการอ้างอิงครบ ตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 45.07) และพบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อ แสดงว่าได้ค้นคว้าจริง (ร้อยละ 44.53)

ตาราง 18 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. ยากที่การเริ่มต้นทำงาน ที่ได้รับมอบหมาย	45	173	127	16	8	4	2	375
ร้อยละ	12.00	46.13	33.87	4.27	2.13	1.07	0.53	100
2. ยากที่การกำหนดหัวข้อ	53	175	124	16	6	1	0	375
ร้อยละ	14.13	46.67	33.07	4.27	1.60	0.26	0	100
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องาน ให้แคบลง	50	190	115	15	4	1	0	375
ร้อยละ	13.33	50.67	30.67	4.00	1.07	0.26	0	100
4. ยากที่การกำหนดคำค้น	40	143	155	24	10	2	1	375
ร้อยละ	10.67	38.13	41.33	6.40	2.67	0.53	0.27	100
5. ยากที่การค้นหาคำความใน ฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)	52	136	140	27	2	13	5	375
ร้อยละ	13.87	36.27	37.33	7.20	0.53	3.47	1.33	100
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จาก เว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงานราชการ)	25	109	147	62	26	4	2	375
ร้อยละ	6.67	29.07	39.20	16.53	6.93	1.07	0.53	100
7. ยากที่จะตัดสินใจว่าเว็บไซต์ น่าเชื่อถือหรือไม่	44	144	145	30	7	4	1	375
ร้อยละ	11.73	38.40	38.67	8.00	1.87	1.07	0.26	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. ยากที่จะต้องคิดว่าจะไปหา แหล่งข้อมูลจากที่ไหนได้บ้าง ภายในมหาวิทยาลัย	38	126	156	38	12	4	1	375
ร้อยละ	10.13	33.60	41.60	10.13	3.20	1.07	0.27	100
9. ยากที่การหาข้อมูล ที่ทันสมัย	50	146	129	26	14	9	1	375
ร้อยละ	13.33	38.93	34.40	6.93	3.73	2.40	0.28	100
10. ยากที่ต้องเลือกข้อมูล ที่จะนำมาใช้ได้จากผลการ สืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ	44	150	136	27	12	5	1	375
ร้อยละ	11.73	40.00	36.27	7.20	3.20	1.33	0.27	100
11. ยากที่การประเมิน แหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้	49	139	143	28	12	4	0	375
ร้อยละ	13.07	37.07	38.13	7.47	3.20	1.06	0	100
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสาร ที่ค้นหามาได้	38	115	161	41	17	3	0	375
ร้อยละ	10.13	30.67	42.93	10.93	4.54	0.80	0	100
13. ยากที่การจดโน้ต	25	110	166	55	15	4	0	375
ร้อยละ	6.67	29.33	44.27	14.67	4.00	1.06	0	100
14. ยากที่การผนวกเอา แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจาก การสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน	33	143	140	42	14	2	1	375
ร้อยละ	8.80	38.13	37.33	11.20	3.73	0.53	0.28	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
15. ยากที่การเขียน	42	131	152	32	14	4	0	375
ร้อยละ	11.20	34.93	40.53	8.53	3.73	1.08	0	100
16. ยากที่ต้องรู้ว่าเมื่อไร จึงควรอ้างอิงแหล่งข้อมูล	34	128	148	45	17	3	0	375
ร้อยละ	9.07	34.13	39.47	12.00	4.53	0.80	0	100
17. ยากที่ต้องรู้ว่าการใช้ แหล่งข้อมูลที่ค้นมาได้ในบาง กรณีถือเป็นการขโมยหรือไม่	40	137	148	31	11	7	1	375
ร้อยละ	10.67	36.53	39.47	8.27	2.93	1.87	0.26	100
18. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าทำงาน เสร็จแล้วหรือยัง	36	114	149	51	22	2	1	375
ร้อยละ	9.60	30.40	39.73	13.60	5.87	0.53	0.27	100
19. ยากที่จะรู้ว่ามีลิตทำงาน ชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่	56	125	140	35	15	4	0	375
ร้อยละ	14.93	33.33	37.33	9.33	4.00	1.08	0	100

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความยากในกระบวนการค้นคว้า ดังต่อไปนี้ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 50.67) ยากที่การกำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 46.67) ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 46.13) ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ (ร้อยละ 40.00) ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (ร้อยละ 38.93) และยากที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน (ร้อยละ 38.13)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นหาในชีวิตประจำวัน

ตาราง 19 หัวข้อที่นิสิตค้นหา

หัวข้อที่นิสิตค้นหา	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	200	10.75
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	289	15.54
3. ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	193	10.38
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	255	13.71
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	147	7.90
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	116	6.24
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	84	4.52
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	226	12.15
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	113	6.08
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	165	8.87
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	72	3.86
รวม	1860	100

จากตาราง 19 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.54) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.15) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.75) และชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 10.38) ตามลำดับ

ตาราง 20 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	64	14.51
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	63	14.29
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	36	8.16
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	60	13.61
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	32	7.26
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	27	6.12
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	19	4.31
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	56	12.70
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	19	4.31
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	37	8.39
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	28	6.34
รวม	441	100

จากตาราง 20 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 14.51) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.29) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.61) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.70) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.39) ตามลำดับ

ตาราง 21 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	36	10.81
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	54	16.22
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	29	8.71
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	34	10.21
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	30	9.01
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	19	5.71
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	24	7.21
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	38	11.41
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	27	8.10
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	30	9.01
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	12	3.60
รวม	333	100

จากตาราง 21 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.22) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 11.41) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.81) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ(ร้อยละ 10.21) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.01) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 9.01) ตามลำดับ

ตาราง 22 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	14	7.37
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	29	15.26
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	21	11.05
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	29	15.26
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	13	6.84
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	18	9.47
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	7	3.68
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	19	10.00
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	13	6.84
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	19	10.00
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	8	4.23
รวม	190	100

จากตาราง 22 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.26) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.26) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.05) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 10.00) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ

ตาราง 23 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	7	10.00
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	13	18.57
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	6	8.57
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	11	15.71
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	6	8.57
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	5	7.14
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	1	1.43
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	10	14.29
9. ข้อมูลเพื่อความสนุกสนาน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	4	5.71
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	6	8.57
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	1	1.44
รวม	70	100

จากตาราง 23 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 18.57) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 14.29) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.00) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 8.57) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 8.57) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

ตาราง 24 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	17	9.66
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	26	14.77
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	26	14.77
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	35	19.89
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	17	9.66
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	8	4.55
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	3	1.70
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	23	13.07
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	4	2.28
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	14	7.95
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	3	1.70
รวม	176	100

จากตาราง 24 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 19.89) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.77) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 14.77) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 13.07) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.66) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.66) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 7.95) ตามลำดับ

ตาราง 25 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์/ สังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	62	9.54
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	104	16.00
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	75	11.54
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	86	13.23
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	49	7.54
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	39	6.00
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	30	4.62
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	80	12.31
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	46	7.08
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	59	9.08
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	20	3.06
รวม	650	100

จากตาราง 25 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.00) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.23) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.31) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.54) และประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.54) ตามลำดับ

ตาราง 26 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูล สำหรับชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. บล็อก	35	112	134	58	32	4	375
ร้อยละ	9.33	29.87	35.73	15.47	8.53	1.07	100
2. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)	214	122	32	4	3	0	375
ร้อยละ	57.07	32.53	8.53	1.07	0.80	0	100
3. วิกีพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่ เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง)	113	148	96	15	3	0	375
ร้อยละ	30.13	39.47	25.60	4.00	0.80	0	100
4. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ	35	118	162	48	8	4	375
ร้อยละ	9.33	31.47	43.20	12.80	2.13	1.07	100
5. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)	23	97	127	89	32	7	375
ร้อยละ	6.13	25.87	33.87	23.73	8.53	1.87	100
6. บรรณารักษ์	27	72	118	97	58	3	375
ร้อยละ	7.20	19.20	31.47	25.87	15.46	0.80	100
7. หนังสือในห้องสมุด	81	147	109	31	5	2	375
ร้อยละ	21.60	39.20	29.07	8.27	1.33	0.53	100

ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูล สำหรับชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. อาจารย์	59	117	141	43	15	0	375
ร้อยละ	15.73	31.20	37.60	11.47	4.00	0	100
9. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับ พิมพ์ หรือ ออนไลน์)	38	90	130	83	30	4	375
ร้อยละ	10.13	24.00	34.67	22.13	8.00	1.07	100
10. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	89	165	83	26	8	4	375
ร้อยละ	23.73	44.00	22.13	6.93	2.13	1.08	100
11. เพื่อน / ครอบครัว	64	152	94	47	18	0	375
ร้อยละ	17.07	40.53	25.07	12.53	4.80	0.00	100
12. เครือข่ายทางสังคม	51	125	127	51	20	1	375
ร้อยละ	13.60	33.33	33.87	13.60	5.33	0.27	100
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือ ซื้อไว้)	44	112	136	53	27	3	375
ร้อยละ	11.73	29.87	36.27	14.13	7.20	0.80	100

จากตาราง 26 แสดงว่า ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 57.07) ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.00) เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 40.53) วิกิพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง) (ร้อยละ 39.47) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 39.20)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บางครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.20) อาจารย์ (ร้อยละ 37.60) ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 36.27) บล็อก (ร้อยละ 35.73) และสารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์) (ร้อยละ 34.67)

ตาราง 27 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

การประเมินสิ่งที่ค้นพบจาก การค้นคว้าเรื่อง ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย คำหนึ่ง	ไม่เคย คำหนึ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มา ก่อน	รวม
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อย เพียงใด	60	163	119	26	3	3	1	375
ร้อยละ	16.00	43.47	31.73	6.93	0.80	0.80	0.27	100
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้น น่าเชื่อถือเพียงใด	57	153	131	27	5	1	1	375
ร้อยละ	15.20	40.80	34.93	7.20	1.33	0.27	0.27	100
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)	56	146	138	31	2	2	0	375
ร้อยละ	14.93	38.93	36.80	8.27	0.53	0.54	0	100
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่า ได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)	45	144	130	48	4	4	0	375
ร้อยละ	12.00	38.40	34.67	12.80	1.07	1.06	0	100
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คือ อะไร หรืออาจมีความหมาย อะไร	51	134	137	40	8	4	1	375
ร้อยละ	13.60	35.73	36.53	10.67	2.13	1.07	0.27	100
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยง ไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บ หรือไม่	42	137	142	45	7	2	0	375
ร้อยละ	11.20	36.53	37.87	12.00	1.87	0.53	0	100

การประเมินสิ่งที่ค้นพบจาก การค้นคว้าเรื่อง ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย คำหนึ่ง	ไม่เคย คำหนึ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มา ก่อน	รวม
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่	43	140	134	46	10	2	0	375
ร้อยละ	11.47	37.33	35.73	12.27	2.67	0.53	0	100
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	46	135	139	44	8	3	0	375
ร้อยละ	12.27	36.00	37.07	11.73	2.13	0.80	0	100
9. บรรณาธิการแนะนำการใช้ เว็บไซต์นี้หรือไม่	36	97	123	62	42	8	7	375
ร้อยละ	9.60	25.87	32.80	16.53	11.20	2.13	1.87	100
10. นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้ มาก่อนหรือไม่	38	124	131	57	20	4	1	375
ร้อยละ	10.13	33.07	34.93	15.20	5.33	1.07	0.27	100
11. นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มา ก่อนหรือไม่	43	128	139	37	22	6	0	375
ร้อยละ	11.47	34.13	37.07	9.87	5.86	1.60	0	100
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้ บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตาม กฎหมายหรือไม่	35	128	114	59	32	7	0	375
ร้อยละ	9.33	34.13	30.40	15.73	8.53	1.88	0	100

จากตาราง 27 แสดงว่า การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 43.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 40.80) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น

มีหลากมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 38.93) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และเว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 37.33)

นิสิตส่วนใหญ่ค้ำึ่งเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 37.87) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 37.07) นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 37.07) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 36.80) ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร (ร้อยละ 36.53) และนิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 34.93)

ตาราง 28 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมิน แหล่งข้อมูลสำหรับ ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ขอ	ไม่เคย ขอ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. อาจารย์ผู้สอน	52	132	110	35	41	2	3	375
ร้อยละ	13.87	35.20	29.33	9.33	10.93	0.54	0.80	100
2. บรรณารักษ์	17	63	114	81	85	9	6	375
ร้อยละ	4.53	16.80	30.40	21.60	22.67	2.40	1.60	100
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	62	126	122	34	27	3	1	375
ร้อยละ	16.53	33.60	32.53	9.07	7.20	0.80	0.27	100
4. เพื่อน / ครอบครัว	46	117	123	54	33	1	1	375
ร้อยละ	12.27	31.20	32.80	14.40	8.80	0.27	0.26	100
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้อง มีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)	23	70	118	81	74	3	6	375
ร้อยละ	6.13	18.67	31.47	21.60	19.73	0.80	1.60	100

จากตาราง 28 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 35.20) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 33.60)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 32.80) เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 32.53) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 31.47) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 30.40)

ตาราง 29 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. ยากที่การเริ่มต้นค้นคว้า เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน	32	125	160	40	15	1	2	375
ร้อยละ	8.53	33.33	42.67	10.67	4.00	0.27	0.53	100
2. ยากที่การระบุว่าต้องการ อะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	25	102	190	44	11	2	1	375
ร้อยละ	6.67	27.20	50.67	11.73	2.93	0.53	0.27	100
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องาน ให้แคบลง	33	112	172	44	10	3	1	375
ร้อยละ	8.80	29.87	45.87	11.73	2.67	0.80	0.26	100
4. ยากที่การกำหนดคำค้น	27	122	173	41	10	1	1	375
ร้อยละ	7.20	32.53	46.13	10.93	2.67	0.27	0.27	100
5. ยากที่การค้นหาคำค้น ในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บ ห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)	32	103	175	40	9	11	5	375
ร้อยละ	8.53	27.47	46.67	10.67	2.40	2.93	1.33	100
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้ จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์ หน่วยราชการ)	34	91	157	54	27	8	4	375
ร้อยละ	9.07	24.27	41.87	14.40	7.20	2.13	1.06	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. ยากที่จะตัดสินใจ แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หรือไม่หรือไม่	33	119	168	36	12	5	2	375
ร้อยละ	8.80	31.73	44.80	9.60	3.20	1.33	0.54	100
8. ยากที่การหาข้อมูล ที่ทันสมัย (เช่น ที่เป็น ออนไลน์ และสิ่งพิมพ์)	36	111	167	40	16	3	2	375
ร้อยละ	9.60	29.60	44.53	10.67	4.27	0.80	0.53	100
9. ยากที่ต้องเลือกข้อมูล เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน จะนำมาใช้ได้จากการ สืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ	41	122	167	28	13	3	1	375
ร้อยละ	10.93	32.53	44.53	7.47	3.47	0.80	0.27	100
10. ยากที่การประเมิน แหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้	39	130	166	27	9	4	0	375
ร้อยละ	10.40	34.67	44.27	7.20	2.40	1.06	0	100
11. ยากที่ต้องคิดว่าจะหา แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันได้ที่ไหน	24	126	182	26	14	3	0	375
ร้อยละ	6.40	33.60	48.53	6.93	3.74	0.80	0	100
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสาร ที่ค้นหามาได้	28	112	173	37	19	6	0	375
ร้อยละ	7.47	29.87	46.13	9.87	5.06	1.60	0	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
13. ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลัง ค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ	30	125	179	26	11	3	1	375
ร้อยละ	8.00	33.33	47.73	6.93	2.93	0.80	0.28	100
14. ยากที่ต้องรวบรวม แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจาก การสืบค้นเข้าไว้ด้วยกัน	30	129	168	31	14	3	0	375
ร้อยละ	8.00	34.40	44.80	8.27	3.73	0.80	0	100
15. ยากที่ต้องตัดสินใจค้นคว้า เสร็จแล้วหรือยัง	40	104	163	44	19	3	2	375
ร้อยละ	10.67	27.73	43.47	11.73	5.07	0.80	0.53	100

จากตาราง 29 แสดงว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ ความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด มีดังนี้ ยากที่การระบุความต้องการอะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน(ร้อยละ 50.67) ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน(ร้อยละ 48.53) ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ (ร้อยละ 47.73) ยากที่การค้นหาคำถามในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) (ร้อยละ 46.67) ยากที่การกำหนดคำค้น (ร้อยละ 46.13) และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้(ร้อยละ 46.13)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน
2. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนชั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยแปลจากแบบสอบถาม (PIL Survey Instrument) ซึ่งโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) มหาวิทยาลัยวอชิงตันสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ
  - ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ ถึง 8 มีนาคม 2554 จำนวนทั้งหมด 500 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 24 ชุด ดังนั้นจึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 456 ชุด ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครื่องซีและมอร์แกน ที่กำหนดไว้ 375 คน จึงคัดเลือกไว้โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 375 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จในการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ เพื่อทราบถึง สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการค้นคว้า เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ
3. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 66.1) มีอายุระหว่าง 21 - 22 ปี (ร้อยละ 56.3) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 35.5) ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 34.4) และมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 (ร้อยละ 38.2)

2. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

2.1 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.9) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 14.39) รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 13.16) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.10) และผลงานในรูปมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 12.98) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มสาขาวิชา ปรากฏผลดังนี้

2.1.1 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 18.88) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 15.90) รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 15.63) รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา (ร้อยละ 11.86) และผลงานในรูปมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 11.32) ตามลำดับ

2.1.2 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 14.79)

ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.73) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.03) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 10.21) ตามลำดับ

2.1.3 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 23.88) นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.02) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 12.84) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 10.09) และผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 10.09) ตามลำดับ

2.1.4 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.58) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 20.97) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 17.74) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 11.29) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.29) ตามลำดับ

2.1.5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 20.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 18.11) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.75) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.75) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

2.1.6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 15.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.13) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.11) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.56) ตามลำดับ

2.2 ทักษะที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 64.53) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 64.53)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.53) เอกสารประกอบการสอนรายวิชา (ร้อยละ 43.73) เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.73) อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 43.73) วิกิพีเดีย (Wikipedia) (ร้อยละ 34.13) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 34.13) ตามลำดับ

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เป็นบางครั้ง มีดังนี้ ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 41.33) บล็อก (Blog) (ร้อยละ 36.00) ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest) (ร้อยละ 36.00) สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือออนไลน์) (ร้อยละ 36.00) และเพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 34.67)

2.3 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด

นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ นิสิตเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 44.27) นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 40.80) ผู้เขียนนำเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน) (ร้อยละ 39.73) เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 37.60) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 38.93) ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 36.53) และแหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 35.20)

2.4 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลด์ไวด์เว็บ

นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อน (ร้อยละ 44.53) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 39.20) นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 38.67) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่านั้นได้ว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และการออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่ค่านึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 39.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นนำเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 37.60) เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 36.27) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

2.5 บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 38.40) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียนเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 37.60) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 35.47) และอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 29.33)

2.6 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำเป็นบางครั้ง 5 อันดับแรกมีดังนี้ เพิ่มมุมมองของนิสิตเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบที่นิสิตคิดอย่างไร (ร้อยละ 47.20) นิสิตมักจะใช้เวลาในการทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 45.87) นิสิตมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการงานหลาย ๆ ชิ้น (ร้อยละ 44.27) ถ้าวางค้นหาข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่ (ร้อยละ 40.80) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 40.27)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ นิสิตวางแผนโครงร่างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร (ร้อยละ 45.87) นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 44.27) นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน (ร้อยละ 42.13) นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนด ปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ (ร้อยละ 41.33) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 37.87)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำ คือ นิสิตมักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชิ้น (ร้อยละ 33.60)

2.7 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

นิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม ดังนี้ การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) (ร้อยละ 52.53) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) (ร้อยละ 45.60)

สำหรับโปรแกรมที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ มีดังนี้ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) (ร้อยละ 51.73) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) (ร้อยละ 50.40) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) (ร้อยละ 48.53) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) (ร้อยละ 48.00) เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา (ร้อยละ 47.73) โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) (ร้อยละ 45.33) ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 44.80) กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) (ร้อยละ 43.20) บริการจ้างหา (เช่น โปรแกรมที่จ้างให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) (ร้อยละ 43.20) เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) (ร้อยละ 43.20) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) (ร้อยละ 42.93) และไมโครบล็อก (เช่น Twitter) (ร้อยละ 40.53)

2.8 สิ่งสำคัญในขณะศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 46.93) และทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 44.80)

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งต่อไปที่สำคัญ จำนวน 5 อันดับแรก ดังนี้ ได้ปรับปรุงทักษะการวิเคราะห์ (ร้อยละ 50.13) ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 46.93) ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 46.13) มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 45.07) และพบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง (ร้อยละ 44.53)

2.9 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด

นิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความยากในกระบวนการค้นคว้า ดังต่อไปนี้

ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 50.67) ยากที่การกำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 46.67) ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 46.13) ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จาก ผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ (ร้อยละ 40.00) และยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (ร้อยละ 38.93)

3. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

3.1 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.54) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.15) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.75) และชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 10.38) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มสาขาวิชา ปรากฏผลดังนี้

3.1.1 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 14.51) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.29) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.61) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.70) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.39) ตามลำดับ

3.1.2 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.22) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 11.41) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.81) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 10.21) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.01) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 9.01) ตามลำดับ

3.1.3 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.26) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.26) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.05) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 10.00) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ

3.1.4 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 18.57) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 14.29) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.00) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 8.57) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 8.57) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

3.1.5 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรก คือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 19.89) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.77) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 14.77) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 13.07) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.66) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.66) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 7.95) ตามลำดับ

3.1.6 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.00) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.23) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.31) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.54) และประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.54) ตามลำดับ

3.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 57.07)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.00) เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 40.53) วิกิพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง) (ร้อยละ 39.47) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 39.20)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บางครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.20) อาจารย์ (ร้อยละ 37.60) ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 36.27) บล็อก (ร้อยละ 35.73) และสารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือออนไลน์) (ร้อยละ 34.67)

3.3 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 43.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 40.80) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 38.93) เว็บไซต์นั้นระบุหรือแปลว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และเว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 37.33)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 37.87) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 37.07) นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 37.07) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 36.80) ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร (ร้อยละ 36.53) และนิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 34.93)

3.4 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้นักช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 35.20) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 33.60)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้นักช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 32.80) เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 32.53) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 31.47) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 30.40)

3.5 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ ความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด มีดังนี้ ยากที่การระบุว่าการอะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 50.67) ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน (ร้อยละ 48.53) ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ (ร้อยละ 47.73) ยากที่การค้นหาคำความในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) (ร้อยละ 46.67) ยากที่การกำหนดคำค้น (ร้อยละ 46.13) และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้ (ร้อยละ 46.13)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นที่สมควรหยิบยกมาอภิปราย ดังนี้

พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. ประเภทงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการศึกษาพบว่าประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน นำเสนอผลงานด้วยวาจา รายงานเสนอหัวข้อ /เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปแบบลิตมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) ตามลำดับ ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าถึงแม้นิสิตจะศึกษาในสาขาที่แตกต่างกัน แต่ประเภทของงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนให้ค้นคว้าไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ ได้รับมอบหมายมากที่สุดได้แก่ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน มีข้อยกเว้นคือ ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด คือ รายงานเสนอหัวข้อ /เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าการมอบหมายงานประเภทรายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปแบบลิตมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) ที่จะส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีไม่มากนัก

2. ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) และทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เอกสารประกอบการสอนรายวิชา เว็บไซต์ของหน่วยราชการ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของเอลลิสและซาลิสเบอรี (Ellis; & Sallisbury. 2004: Online) ที่ศึกษาพื้นความรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศที่ใช้ และทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย และรายงานว่าการค้นหาสารสนเทศ ร้อยละ 65 ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมการค้นหามากที่สุด ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของมาคานีและชู (Makani; & Shue. 2005: Online) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาสาขาธุรกิจที่คณะธุรกิจ มหาวิทยาลัยดัลฮูซี (School of Business, Dalhousie University) และพบว่านักศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษานิยมค้นหาสารสนเทศโดยใช้โปรแกรมค้นหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กูเกิลงานวิจัยของกรอสส์ และแลธแธม (Gross; & Latham. 2009: 336-350) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยเน้นประเด็นการให้คำจำกัดความทักษะการรู้สารสนเทศ การได้รับทักษะการรู้สารสนเทศ และการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของตนเอง พบว่านักศึกษานิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลซึ่งสะดวกต่อการแสวงหาสารสนเทศ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เพื่อนที่เรียนด้วยกัน หรือแม้แต่คนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2009 ที่พบว่าในการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทุกคนเริ่มต้นที่เอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือกูเกิล (Head; & Eisenberg. 2009: Online) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวินิจฉัยนี้ยังพบว่าทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ บรรณารักษ์ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวอชิงตันที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพาบรรณารักษ์

3. การประเมินสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลของห้องสมุดหรือจากแหล่งสารสนเทศในเว็ลด์ไวด์เว็บ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านิสิตใช้เกณฑ์ความทันสมัยของสารสนเทศเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 ที่พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากเว็บและจากห้องสมุดโดยมีเกณฑ์ในการประเมินคือ ความทันสมัยของสารสนเทศ (Head; & Eisenberg. 2011: Online) นอกจากนี้ผลการศึกษาายังพบว่า แม้นิสิตจะมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ เช่น ความทันสมัย ความน่าเชื่อถือ มุมมองที่หลากหลายของสารสนเทศ และเว็บไซต์ที่มีลิงค์เชื่อมโยงไปยังทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ แต่สัดส่วนร้อยละที่ต่ำ สะท้อนให้เห็นว่านิสิตยังขาดทักษะในการประเมินสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล อุณจิตติ (2546) และ ชุตินา ยิงสุววัฒนา (2547) ที่พบว่านักศึกษามีความสามารถในการประเมินสารสนเทศในระดับปานกลางและพอใช้

4. วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ผลการศึกษาพบว่า วิธีการศึกษาค้นคว้าซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง ได้แก่ นิสิตวางโครงร่างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ที่ได้รับมอบหมาย นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนด ปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นิสิตผ่านการศึกษารายวิชา การรู้ทักษะสารสนเทศ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการงาน

5. โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา ต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของมาคานี และชู (Makani; & Shue, 2005: Online) ที่พบว่านักศึกษา นิยมใช้อีเมลเป็นหลักเพื่อสื่อสารและแบ่งปันสารสนเทศกับอาจารย์ ผู้ช่วยสอน เพื่อนร่วมชั้น และผู้เชี่ยวชาญ แต่เนื่องจากการสื่อสารทางอีเมลมักได้รับคำตอบช้า จึงต้องใช้ช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ด้วย เช่น โทรศัพท์ อินสแตนท์แมสเสจ และเวทีกการสนทนา

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังรายงานถึงโปรแกรมจำนวนมากที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ ได้แก่ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์ กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) บริการแจ๊ซาว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) และไมโครบล็อก (เช่น Twitter) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตยังไม่มีความรู้และทักษะในการใช้โปรแกรมเหล่านี้ ตลอดจนขาดความเข้าใจถึงประโยชน์ในการใช้โปรแกรมเหล่านี้เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย

6. สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ และทำรายงานเสร็จ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 (Head; & Eisenberg. 2011: Online)

7. ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นเรื่องความยากในกระบวนการค้นคว้าต่อไปนี้ ยากที่การตีกรอบหัวข้องาน ให้แคบลง ยากที่การกำหนดหัวข้อ ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย และยาก

ที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน ผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับ เช่น งานวิจัยของเฮพเวิร์ท (Hepworth. 1999: Online) ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยนันทยาง ประเทศสิงคโปร์มีปัญหาในการระบุหัวข้อ การค้นหา สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเพราะไม่สามารถระบุแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ งานวิจัย ของมิทเทอร์เมเยอร์ และควิรอน (Mittermeyer; & Quirion. 2003. Online) ศึกษาทักษะการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐควิเบค ประเทศแคนาดา และพบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่สามารถระบุแนวคิดสำคัญ เพื่อใช้เป็นคำค้น งานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 ที่รายงานว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ ระบุว่าขั้นตอนที่ยากที่สุดของกระบวนการค้นคว้า ในรายวิชาต่าง ๆ คือ การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับขั้นตอนอื่น ๆ ที่นักศึกษาพบว่ายาก ได้แก่ การกำหนดหัวข้อ การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง และการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้ จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ นอกจากนี้ ยังคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของตันแคน และฮอลท์สแลนเดอร์ (Duncan; & Holtlander. 2012) ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีฐาน ราก (Grounded theory) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่นักศึกษาพยาบาลใช้ในการค้นหาสารสนเทศสำหรับ งานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และพบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการค้นหา สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อรายงาน แต่ก็มีความหงุดหงิดเกิดขึ้นตลอดกระบวนการค้นหา นับตั้งแต่การกำหนดคำค้น การใช้ฐานข้อมูล การกลั่นกรองสารสนเทศที่ต้องการจากสารสนเทศ จำนวนมาก และการค้นหาเอกสารฉบับเต็ม

พฤติกรรมการค้นหาในชีวิตประจำวัน

1. หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า ผลการศึกษาพบว่าหัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่ศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 25 แห่งในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่า นิสิตมีความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวันมีความหลากหลายพอสมควร นอกจากข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน แล้ว นิสิตยังต้องการสารสนเทศเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) และซื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่าผลการศึกษา ส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสาขาวิชาอาจเป็นตัวแปรที่กำหนดความต้องการสารสนเทศของนิสิต ดังจะเห็นได้ว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามามากที่สุด คือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) และหัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด คือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ

2. ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่าในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) เช่นเดียวกับกับทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย ส่วนทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เพื่อน / ครอบครัว และวิกิพีเดีย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่าทรัพยากรที่นักศึกษาใช้มากที่สุดในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน 4 อันดับแรก ได้แก่ โปรแกรมค้นหา เพื่อน / ครอบครัว วิกิพีเดีย และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

3. การประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ในการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์การประเมินที่นิสิตใช้มากเป็นอันดับแรก คือ ความทันสมัยของเว็บไซต์ ซึ่งต่างจากผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่าเกณฑ์การประเมินที่นักศึกษาใช้มากเป็นอันดับแรก คือ การออกแบบส่วนต่อประสานของเว็บไซต์

4. บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน อยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ในขณะที่เฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) พบว่าบุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง คือ เพื่อน / ครอบครัว

5. ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ อย่างไรก็ตาม นิสิตระบุความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด ดังนี้ ยากที่การระบุว่าการอะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันยากที่ต้องคิดว่าหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ ยากที่การค้นหาคำความในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) ยากที่การกำหนดคำค้น และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหาได้ ผลการศึกษานี้แตกต่างจากผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่านิสิตระบุความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน 5 อันดับแรก ดังนี้ ยากที่กลั่นกรองเฉพาะสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถหาคำตอบจากสารสนเทศออนไลน์ ยากที่จะตัดสินใจว่าแหล่งข้อมูลที่พบบนเครือข่ายเชื่อถือหรือไม่ ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหาได้ และยากที่ต้องตัดสินใจว่าค้นคว้าเสร็จแล้วหรือยัง

ข้อเสนอแนะ

1. ในการมอบหมายงานให้นิสิตค้นคว้า อาจารย์ผู้สอนควรเพิ่มงานประเภทที่ส่งเสริมทักษะในการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ วิจารณ์ การตีความ และการสังเคราะห์สารสนเทศเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ได้แก่ รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์ รายงานเชิงตีความ รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา และรายงานเสนอผล

การศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนงานประเภทที่ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)

2. ในการมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้า และการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ ผู้สอนต้องเน้นการเรียนรู้ซึ่งใช้สารสนเทศที่หลากหลาย เพราะสารสนเทศที่แตกต่างกันนำเสนอมุมมองที่ต่างกัน ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน ดังนั้น จึงช่วยให้นักศึกษาค้นคว้าได้ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ตัวอย่างเช่น การศึกษาเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถค้นคว้าได้จากสารานุกรมออนไลน์ซึ่งให้ข้อเท็จจริง และยังเรียนรู้ได้จากหนังสือนิยายอิงประวัติศาสตร์ สารคดี ภาพยนตร์ ฐานข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นวัตถุสิ่งของในยุคสมัยนั้น ๆ ตลอดจนการสนทนากับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์

3. ในการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ ควรเพิ่มหลักสูตรการสอนที่เกี่ยวกับโปรแกรมต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้า เช่น การสร้างบล็อก การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (วิกิเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สิตสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

4. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านิตยยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย และการแสวงหาสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การจัดหลักสูตรการสอนทักษะการรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ ควรเป็นการสอนโดยบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรแต่ละรายวิชา หลักสูตรการสอนทักษะการรู้สารสนเทศจึงต้องมีลักษณะเฉพาะสาขาวิชา แทนที่จะเป็นหลักสูตรทั่วไป บรรณารักษ์ห้องสมุดจึงต้องร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตรการสอนที่มีประสิทธิผลเพื่อปลูกฝังให้สิตมีความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การค้นหาและประเมินสารสนเทศภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีสารสนเทศหลากหลายประเภทในปริมาณมหาศาล ตลอดจนวิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคในการค้นคว้าวิจัยเบื้องต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชุตติมา ยิ่งสุขวัฒนา. (2547). ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชีพ มามาก. (2553). การรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ญาณภา อินพรหม. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงกมล อุ้นจิตติ. (2546). การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. (สารสนเทศศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปภาดา เจียวก๊ก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาส พาวินันท์. (2546, มกราคม-ธันวาคม). การสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 6(1): 21-43.
- ประวิติวงศ์ ยางกลาง. (2548). ผลของการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียกาญจน์ ใจสะอาด. (2547). ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักหอสมุด. โปรแกรมสอนการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Instruction). สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.lib.ku.ac.th/ili/index.php>

- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สำนักศึกษาทั่วไป. (2554). 000130 ทักษะการรู้สารสนเทศ. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2554, จาก <http://genedu.kku.ac.th/000130/?page=about>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุด. (2554). บริการสอนการรู้สารสนเทศ (Information Literacy). สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2554, จาก <http://library.tu/tulib/index.php/infliteracy-Service>
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการ. (2554). Information Literacy. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.library.msu.ac.th/education/even.php>
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. ศูนย์บริการการศึกษา. (2549). การรู้สารสนเทศ. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2554, จาก http://ces.wu.ac.th/registrar/program_info_1.asp?f_cmd=2&levelid=1&programid=45220301&facultyid=22&programname
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักหอสมุดกลาง. (2552). โปรแกรมแนะนำเพื่อการศึกษาค้นคว้า. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2554, จาก http://lib.swu.ac.th/index.php?option=com_content&task=View&id=36&Itemid=75
- รัชนีกร เกตุชาติ. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาความรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แววตา เตชาทวิวรรณ. (2551). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระดับจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (คอมพิวเตอร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศิริสุภา เอมหยวก. (2549). การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- ศิวราช ราชพัฒน์. (2547). การสอนการรู้สารสนเทศทางเว็บไซต์ของห้องสมุด. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สนทยา สาลี. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สัจจารีย์ ศิริชัย. (2552). การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สารสนเทศศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุคนธ์ทิพย์ คำจันทร์. (2549). *ความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุดาวดี ศรีสุดดา. (2549). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวัฒน์ พระนิมิตร. (2552). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท ศศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2549). *ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผู้ใช้และการใช้สารสนเทศ*. ใน *ประมวลสารระชุดวิชาสัมมนาการบริการสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2554). *พฤติกรรมสารสนเทศ*. ใน *ประมวลสารระชุดวิชาการจัดโครงสร้างสารสนเทศและการค้นคืน หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2547). *การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาด้านเทคโนโลยีราชวมงคล*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- American Library Association. (2000). *Introduction to Information Literacy*. Retrieved January 12, 2007, from <http://www.ala.org/ala/acrlinfolit/infolitoverview/introtoinfolit>
- American of College and Research Libraries. (2000). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved March 1, 2005, from <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/standards.pdf>
- (2003). *Guidelines for Instruction Programs in Academic Libraries*. Retrieved February 10, 2009, from <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/guidelinesinstruction.cfm>
- Armstrong, Annie; & Georgas, Helen. (2006). Using Interactive Technology to Teach Information Literacy Concepts to Undergraduate Students. *Reference Services Review*. 34(4): 491-497.
- Association of Research Libraries. (2003, October/November). *Documenting Usage Patterns of Networked Electronic Services: ARL Bimonthly Report, 230/231*. Retrieved April 18, 2009, from [http://www.arl.org/bm doc/usage.pdf](http://www.arl.org/bm%20doc/usage.pdf)

- Australian School Library Association; & Australian Library and Information Association.
(2001). *Learning for the Future: Developing Information Services in Schools*. 2nd ed.
Australia: Curriculum Corporation.
- Baro, Emmanuel E.; & Fyneman, Biokuromoye. (2009). Information Literacy Among Graduate Students in Niger Delta University. *Electronic Library*. 27(4): 659-675.
- Bates, Marcia J. (2002). Toward an Integrated Model of Information Seeking and Searching. *New Review of Information Behavior Research*. 3: 1-15.
- Borgman, Christine L. (2000). *From Gutenberg to the Global Information Infrastructure: Access to Information in the Networked World*. London: The MIT Press.
- Breivik, Patricia Senn. (1991). Information Literacy. *Bulletin of the Medical Library Association*. 79: 226-229.
- Breivik, Patricia Senn; & Gee, Elwood Gordon. (1989). *Information Literacy: Revolution in the Library*. New York: American Council on Education.
- Bundy, A. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice*. 2nd ed. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy.
- Cardiff University Information Services. (2009). *Information Literacy Training*. Retrieved April 18, 2009, from <http://www.cardiff.ac.uk/insrv/educationandtraining/infolit/index.html>
- Council of Australian University Librarian. (2001). *Information Literacy Standards*. Canberra: Council of Australian University Librarian.
- Dahlstrom, Eden. (2012). ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology, 2012 (Research Report). Louisville, CO: EDUCAUSE Center for Applied Research. Retrieved November 1, 2012, from <http://www.educause.edu/ecar>
- Dervin, Brenda; & et al. (1976). The Everyday Information Needs of the Average Citizen: A Taxonomy for Analysis. In Kochen, M.; & Donahue, J. *Information for the Community*, pp. 23-35. Chicago: American Library Association.
- Doyle, Christina S. (1992). *Development of a Model of Information Literacy Outcome Measures within National Education Goals of 1990 (Education Policy)*. Thesis (ED.D.) Northern Arizona University. Retrieved November 12, 2011, from <http://www.uni.net.th/dao/detail.nsp>

- Doyle, Christina S. (1994). *Information Literacy in an Information Society: A Concept for the Information Age*. New York: ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse University.
- Duncan, Vicky; & Holtslander, Lorraine. (2012). Utilizing Grounded Theory to Explore the Information-Seeking Behavior of Senior Nursing Students. *Journal of Medical Library Association*. 100(1): 20-27.
- Eisenberg, M. (2006). *A Big 6 Skills Overview*. Retrieved November 12, 2006, from <http://www.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>
- Ellis, Jenny; & Sallisbury, Fiona. (2004). Information Literacy Milestones: Building Upon the Prior Knowledge of First-Year Students. *The Australian Library Journal*. Retrieved November 1, 2012, from <http://www.alia.org.au/publishing/alj/53.4/full.text/ellis.salisbury.html>
- Ford, Nigel; Miller, David; & Moss, Nicola. (2001). The Role of Individual Differences in Internet Searching: An Empirical Study. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 52 (12): 1049-1066.
- Foster, Andrea L. (2006, October 27). Students Fall Short on 'Information Literacy Educational Testing Service's Study Finds. *The Chronicle of Higher Education*. 53(10): A36. Retrieved from <http://chronicle.com/article/Students-Fall-Short-on/27038>
- Gross, Melissa; & Latham, Don. (2009, July). Undergraduate Perceptions of Information Literacy: Defining, Attaining, and Self-Assessing Skills. *College & Research Libraries*. 70(4): 336-350.
- Hampton-Reeves, Stuart; et al. (2009). *Students' Use of Research Content in Teaching and Learning: A Report of the Joint Information System Council*. Retrieved January 10, 2012, from http://www.jisc.ac.uk/media/documents/aboutus/workinggroups/studentsuse_researchcontent.pdf
- Head, Alison J.; & Eisenberg, Michael B. (2009). Lessons Learned: How College Students Seek Information in the Digital Age. Retrieved January 8, 2011, from http://projectinfolit.org/pdfs/PIL_Fall2009_Year1Report_12_2009.pdf
- (2011). How College Students Use the Web to Conduct Everyday-Life Research Retrieved August 25, 2011, from <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/%0Barticle/view/3484/2857>

- Hepworth, Mark. (1999). A Study of Undergraduate Information Literacy and Skills: The Inclusion of Information Literacy and Skills in the Undergraduate Curriculum. A Paper Presented at the 65th IFLA Council and General Conference, 20-28 August 1999, Bangkok, Thailand. Retrieved November 1, 2012, from: <http://archive.ifla.org/IV/ifla65/papers/107-124e.htm>.
- Horton, Jr., F.W. (2008). *Understanding Information Literacy: A Power*. Paris: UNESCO.
- Humes, Barbara. (1998). *Understanding Information Literacy*. Retrieved August 25, 2011, from <http://www.ed.gov/Pubs/UnderLit/libraries>
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Daryle W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30: 606-610.
- Kuhlthau, Carol Collier. (1989). Information Search Process: A Summary of Research and Implication for School Library Media Program. *School Library Media Quarterly*. 18(1): 19-25.
- Leckie, G.J.; & Fullerton, A. (1999). Information Literacy in Science and Engineering Undergraduate Education: Faculty Attitudes and Pedagogical Practices. *College & Research Libraries*. 60(1): 9-29.
- MacLeod, Colin M. (1992). Individual Differences in Learning and Memory. In *Encyclopedia of Learning and Memory*, pp. 268-270. New York: Macmillan.
- Makani, Joyline; & Shue, Kelli Woo. (2005). Information Seeking Behaviours of Business Students and the Development of Academic Digital Libraries. Retrieved April 17, 2012, from <http://conferences.alia.org.au/ebl2005/Makani.pdf>
- Mann, Thomas. (1993). *Library Research Models: A guide to Classification, Cataloging, and Computer*. New York: Oxford University Press.
- Marchionini, Gary. (1995). *Information Seeking in Electronic Environments*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mendrinis, Roxanne. (1994). *Building Information Literacy Using High Technology: A Guide for Schools and Libraries*. Englewood, CO: Library Unlimited.
- Mittermeyer, Diane; & Quirion, Diane. (2003). Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Retrieved November 1, 2012, from <http://library.cordia.ca/services/users/faculty/infolit/infolit-crepuq.pdf>

- OCLC. (2005). *Perceptions of Libraries and Information Resources*. Retrieved January 31, 2009, from http://www.oclc.org/reports/pdfs/percept_pt2.pdf
- Project Information Literacy. (2012). Retrieved February 19, 2012, from <http://projectinfolit.org>
- Society of College, National and University Libraries. (2011). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy Core Model for Higher Education*. Retrieved October 10, 2011, from http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf
- UNESCO. (2010). *News: UNESCO Convened Expert Meeting on Media and Information Literacy Indicators*. Retrieved January 2, 2011, from http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=30968&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- (2010). *Towards Media and Information Literacy Indicators: Background Document of the Expert Meeting, 4-6 November 2010, Bangkok, Thailand*. Retrieved November 1, 2012, from http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/unesco_mil_indicators_background_document_2011_final_en.pdf
- Urquhart, Christine; & Rowley, Jennifer. (2007). Understanding Student Information Behavior in Relation to Electronic Information Services: Lessons From Longitudinal Monitoring and Evaluation, Part 2. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 58(8): 1188-1197.
- Webber, S. (2008). *Information Literate in the Second Life*. Retrieved January 31, 2012, from <http://www.slideshare.net/sheilawebber/information-literate-in-second-life-presentation>
- Wilson, T. D. (1997). Information Behaviour: An Interdisciplinary Perspective. *Information Processing & Management*. 33(4): 551-572.
- Wired Campus: Students lack 'Information Literacy'. (2006, September 17). *The Chronicle of Higher Education*. Retrieved January 31, 2009, from <https://chronicle.com/blogs/wiredcampus/students-lack-information-literacy/2613>

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

คำนิยาม

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ การแสวงหาและวิธีการค้นคืนสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ และประเมินค่าสารสนเทศที่ค้นคืนได้ และการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็น 2 ประการ คือ

1. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ หมายถึง เมื่อนิสิตได้รับมอบหมายให้ทำงานในรายวิชาที่เรียน เช่น รายงาน โครงงาน และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า

2. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน หมายถึง เมื่อนิสิตมีคำถามหรือประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น สุขภาพ การเดินทาง นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 18 - 20 ปี
 21 - 22 ปี
 23 - 25 ปี
3. ชั้นปีที่ศึกษา ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4
4. กำลังศึกษาสาขาวิชาเอก .....
5. คณะวิชา 1. คณะมนุษยศาสตร์ 2. คณะวิทยาศาสตร์
 3. คณะสังคมศาสตร์ 4. คณะพลศึกษา
 5. คณะศึกษาศาสตร์ 6. คณะพยาบาลศาสตร์
 7. คณะแพทยศาสตร์ 8. คณะวิศวกรรมศาสตร์
 9. คณะศิลปกรรมศาสตร์ 10. คณะทันตแพทยศาสตร์
 11. คณะเภสัชศาสตร์ 12. คณะสหเวชศาสตร์
 13. วิทยาลัยนวัตกรรมการเพื่อสารสังคม
 14. วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน
6. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงภาคเรียนสุดท้ายของท่าน
 1. น้อยกว่า 2.00 2. 2.01 - 2.50
 3. 2.51 - 3.00 4. 3.01 - 3.50
 5. 3.51 - 4.00

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. ตลอดปีที่ผ่านมาท่านมีงานที่ได้รับมอบหมายประเภทใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- 1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ
- 2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์
- 3. รายงานเชิงตีความ
- 4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา
- 5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม
- 6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ
- 7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา
- 8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน
- 9. ผลงานในรูปแบบใดก็ได้ที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีโอ)
- 10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน
- 11. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านใช้ทรัพยากรต่อไปนี้บ่อยเพียงใดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา							
2. บล็อก (Blog)							
3. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)							
4. วิกิพีเดีย (Wikipedia)							
5. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
6. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของ ห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)							
7. บรรณารักษ์							
8. หนังสือในห้องสมุด							
9. อาจารย์ผู้สอน							
10. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์)							
11. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
12. เพื่อน / ครอบครัว							
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้)							

3. การประเมินสารสนเทศที่ท่านค้นหาได้

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด (หนังสือ หรือ บทความจากฐานข้อมูลในเว็บของห้องสมุด)
ท่านคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อยใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมาก น้อยเพียงใด							
2. ผู้เขียนน่าเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน)							
3. เนื้อหาหลกามุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อยใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. ผู้เขียนบอกหรือเปล่าว่่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. แหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรม หรือ รายการอ้างอิงหรือไม่							
6. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
7. ผู้พิมพ์คือใคร							
8. บรรณาธิการแนะนำการใช้แหล่งข้อมูลนี้หรือไม่							
9. ท่านเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อนหรือไม่							
10. ท่านเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อนหรือไม่							

4. แหล่งข้อมูลในเว็ลต์ไวด์เว็บ

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลใน “เว็บ” ท่านคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด							
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด							
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร							
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่							
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่							
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
9. บรรณารักษ์แนะนำการใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่							
10. ท่านเคยได้ยืมถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
11. ท่านเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่							

5. นิสิต / นักศึกษาบางคนขอให้บุคคลอื่นช่วยประเมินแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้ แต่บางคนก็ไม่ได้ทำเช่นนั้น ท่านขอให้บุคคลต่อไปนี้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ท่านเรียนหรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่ เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. อาจารย์ผู้สอน							
2. บรรณารักษ์							
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
4. เพื่อน / ครอบครัว							
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)							
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)							

6. ท่านมีวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างไร นิสิต / นักศึกษามีการปฏิบัติ กิจวัตร เทคนิค และวิธีการทำงานต่างกัน ข้อความต่อไปนี้ เป็นคำพูดของนิสิต / นักศึกษา เกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้า ท่านปฏิบัติเช่นนี้บ่อยเพียงไร ขณะที่ดำเนินการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เมื่อมีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่อาจารย์สั่ง ก็หยุดค้น							
2. ถ้าลองค้นหาข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่							
3. เพิ่มมุมมองของตนเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบว่าฉันคิดอย่างไร							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. ฉันเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ							
5. ฉันวางโครงสร้างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร							
6. ถ้างานที่ได้รับมอบหมายคือการเขียนรายงาน ฉันก็ลงมือเขียนเลย โดยไม่ได้วางแผนให้ดูว่าจะเขียนอะไรบ้าง							
7. ฉันเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน							
8. ฉันวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย							
9. ฉันมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า							
10. ฉันใช้บริการระหว่างห้องสมุดหรือบริการส่งเอกสารถ้าห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยไม่มีสิ่งที่คุณต้องการ							
11. ฉันมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการทำงานหลาย ๆ ชิ้น							
12. ฉันมักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชิ้น							
13. ฉันมักจะใช้เวลาในการทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน							

7. มีการผลิตโปรแกรมหลายอย่างที่ผลิต / นักศึกษานำไปใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการศึกษาค้นคว้าได้ โปรแกรมเหล่านี้มีทั้งที่เป็นออนไลน์และไม่ใช้ ในช่วงเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านใช้โปรแกรมอะไรเป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ข้อความ	ใช้ 4	ไม่ใช้ 3	จำไม่ได้ 2	ไม่เคยได้ ยืมมา ก่อน 1
1. ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์				
2. กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท)				
3. โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib)				
4. โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious)				
5. บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ)				
6. ไมโครบล็อก (เช่น Twitter)				
7. โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)				
8. โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook)				
9. วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย)				
10. เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket)				
11. การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments)				
12. การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal)				
13. การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype)				
14. เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่ฉันเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา				

8. เวลาที่ท่านศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย สิ่งต่อไปนี้สำคัญมากเพียงไร

ข้อความ	สำคัญ มาก 7	สำคัญ 6	สำคัญ ปาน กลาง 5	ไม่ค่อย สำคัญ 4	ไม่ สำคัญ 3	ไม่ ทราบ 2	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน 1
1. ได้คะแนนดี							
2. สอบผ่านวิชานั้น ๆ							
3. ทำรายงานเสร็จ							
4. ทำรายงานที่มีความยาวตาม กำหนด (ถ้ามีกำหนด)							
5. มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวน ที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด)							
6. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน หัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม							
7. พบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ใน รายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง							
8. ได้ปรับปรุงทักษะการเขียน							
9. ได้ปรับปรุงทักษะการสืบค้น							
10. ได้ปรับปรุงทักษะการวิเคราะห์							
11. ได้ใส่มุมมองของตนเองไว้ใน รายงานด้วย							
12. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ							
13. ได้ทำให้อาจารย์ประทับใจใน ความสามารถทางปัญญาของฉัน							
14. ได้ทำให้พ่อแม่ประทับใจที่ฉัน ได้คะแนนดี							
15. ได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ใน การทำรายงาน							

9. ในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด นับตั้งแต่อาจารย์มอบงานให้จนกระทั่งท่านส่งรายงาน ส่วนไหนบ้างที่ยาก ท่านเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่างยิ่ง	ไม่ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย							
2. ยากที่การกำหนดหัวข้อ							
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง							
4. ยากที่การกำหนดคำค้น							
5. ยากที่การค้นหาคำค้นในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)							
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงาน)							
7. ยากที่จะตัดสินใจว่าเว็บไซต์น่าเชื่อถือหรือไม่							
8. ยากที่จะต้องคิดว่าจะไปหาแหล่งข้อมูลจากที่ไหนได้บ้างภายในมหาวิทยาลัย							
9. ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย							
10. ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่							

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
ตรงกับหัวข้อ							
11. ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้							
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้							
13. ยากที่การจดโน้ต							
14. ยากที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน							
15. ยากที่การเขียน							
16. ยากที่ต้องรู้ว่าเมื่อไรจึงควรอ้างอิงแหล่งข้อมูล							
17. ยากที่ต้องรู้ว่าการใช้แหล่งข้อมูลที่ค้นหาได้ในบางกรณีถือเป็นการขโมยหรือไม่							
18. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าทำงานเสร็จแล้วหรือยัง							
19. ยากที่จะรู้ว่าฉันทำงานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่							

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวันของนิสิต / นักศึกษา ซึ่งหมายถึงการรวบรวมข้อมูลมาช่วยใช้ในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1. ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมาท่านเคยได้ค้นคว้าในหัวข้อต่อไปนี้บ้างหรือไม่

(เลือกทุกคำตอบที่เกี่ยวข้อง)

- 1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)
  - 2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน
  - 3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)
  - 4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ
  - 5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)
  - 6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)
  - 7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)
  - 8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)
  - 9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)
  - 10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)
  - 11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)
  - 12. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- .....

2. บางคนใช้ทรัพยากรเฉพาะบางอย่าง เวลาค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ท่านใช้อะไรบ้าง

ข้อความ	เกือบทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	6	5	4	3	2	1
1. บล็อก						
2. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)						
3. วิกีพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง)						
4. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ						
5. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)						
6. บรรณารักษ์						
7. หนังสือในห้องสมุด						
8. อาจารย์						
9. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์)						
10. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน						
11. เพื่อน / ครอบครัว						
12. เครื่องช่วยทางสังคม						
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้หรือซื้อไว้)						

3. การประเมินสิ่งที่ท่านค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในเว็บ ท่านคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้หรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่ค่อย คำนึง	ไม่เคย คำนึง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานกา รณเช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด							
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด							
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นี้มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือแปลว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร							
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่							
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่							
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
9. บรรณารักษ์แนะนำการใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่							
10. ท่านเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
11. ท่านเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเป็นเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่							

4. ท่านขอให้บุคคลต่อไปนี้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันหรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ขอ	ไม่ เคย ขอ	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานที่ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. อาจารย์ผู้สอน							
2. บรรณารักษ์							
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
4. เพื่อน / ครอบครัว							
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)							
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)							

5. ในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั้งหมด ส่วนไหนบ้างที่ท่านเห็นว่ายาก

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานที่ เช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. ยากที่การเริ่มต้นค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน							
2. ยากที่การระบุว่าต้องการอะไรจากการ ค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน							
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง							
4. ยากที่การกำหนดคำค้น							
5. ยากที่การค้นหาคำค้นในฐานข้อมูล วิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)							

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงานราชการ)							
7. ยากที่จะตัดสินใจว่าแหล่งข้อมูลที่พบน่าเชื่อถือหรือไม่หรือไม่							
8. ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (เช่น ที่เป็นออนไลน์ และสิ่งพิมพ์)							
9. ยากที่ต้องเลือกข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ							
10. ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้							
11. ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน							
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้							
13. ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ							
14. ยากที่ต้องรวบรวมแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเข้าไว้ด้วยกัน							
15. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าค้นคว้าเสร็จแล้วหรือยัง							

6. หากท่านยินดีที่จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกสัก 15 – 30 นาที เพื่อเล่าถึงประสบการณ์ในการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน กรุณาให้ชื่อ (ไม่ต้องให้นามสกุล) หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลที่ติดต่อไว้ด้วย

ชื่อ:.....

หมายเลขโทรศัพท์: .....

อีเมล:.....

** กรุณาตรวจสอบว่า ท่านได้ตอบคำถามครบทุกข้อ **

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)   นางสาวอารีย์ ชื่นวัฒนา
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)   Miss Aree Cheunwattana
2. ตำแหน่งปัจจุบัน   ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และE-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495000 ต่อ 6309, 081-4552909 โทรสาร 02-2581428
Email: areech@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
อ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2518
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2524
Ph.D. (Library & Information Science)	Indiana University, USA	2541

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ภาษาอังกฤษ

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

6.1.1 ได้รับเชิญเป็นนักวิจัย (A Visiting Research Scholar) ของศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ (The Center for Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น เป็นเวลา 20 วัน ตั้งแต่วันที่ 1-20 กุมภาพันธ์ 2544 โดยได้รับทุนการวิจัยจาก Japan Society for the Promotion of Science (JSPS)

6.1.2 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม ถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2546

6.1.3 เป็นประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทและสารนิพนธ์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

งานวิจัยเดี่ยว

Cheunwattana, Aree. (2008, February). Bunko, the Home and Community Library in Japan. *Information Development*. 24 (1): 17-23.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวนุชรี ตรีโลจน์วงศ์
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Nusharee Trelojwong
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และE-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6306, 089-4568301 โทรสาร 02-2581428
Email: nusharee@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
อ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2522
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2525

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุนสาขาวิชาการ

- 5.1 ศาสตร์ปรัชญาเพื่อความเข้าใจแห่งชีวิต
- 5.2 การศึกษาทางเลือก
- 5.3 สังคมวิทยา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

6.1.1 เสนอผลงานด้านการส่งเสริมการอ่านในชุมชนชนบท ในการประชุมของ Congress of Southeast Asian Librarians-CONSAL ครั้งที่7 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ วันที่ 20 มิถุนายน 2529

6.1.2 เสนอผลงานเรื่อง การให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ (User Education: Formulating Programs in Response to Faculty Needs) ณ ประเทศมาเลเซีย วันที่ 2 เมษายน 2539

6.1.3 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ถึงวันที่ 5 มิถุนายน 2542

6.1.4 คณะกรรมการดำเนินการจัดสัมมนานานาชาติ เรื่อง Pre-Session: Marketing Your Library และ Post-Session : Informal Programs to Support Reading and Libraries in Developing Communities (ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ 1147/2542)

6.1.5 เป็นกรรมการควบคุมปริญญาโทและปริญญาตรี ประจำสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.2.1 งานวิจัยเดี่ยว

นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2530). *การออกปฏิบัติกิจกรรมโครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่
ในชนบท*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

Trelojwong, Nusharee. (1987). *Training Workshop Programme for Experimental Project
Rural Development through Continuing Education for Children and Adults*.
Mahasarakham : Academic Resources Center and Library Science Department,
Srinakharinwirot University Mahasarakham Campus.

6.2.2 งานวิจัยร่วม

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์; และคนอื่น ๆ. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียน
การสอนวิชา บส 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

อรทัย วารีสอาด; และคนอื่น ๆ. (2552). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคม
ฐานความรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

6.3 บทความวิจัย

อรทัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2552, ภาคเรียนที่ 1). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนา
หลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้*. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31: 57-76.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นายสมชาย วรรณญาณุไกร
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Somchai Warunyanugrai
2. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6302, 089-8840585 โทรสาร 02-2581428
Email: somchaiw@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
กศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2524
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2539

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุนสาขาวิชาการ

- 5.1 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์
- 5.2 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล
- 5.3 การพัฒนาเว็บไซต์

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

สมชาย วรรณญาณุไกร. (2543). บริการฐานข้อมูลในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2544). ฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2545). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมชาย วรรณญาณุไกร. (2546). การสังเคราะห์ปริญาณิพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2547). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2548). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารนิเทศบนเว็ลด์ไวด์เว็บ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2551). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเว็บกับการสอนปกติ เรื่อง เทคนิคการค้นคืนสารนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

6.1.2 งานวิจัยกลุ่ม

- การประเมินผลการเรียนการสอนวิชา บส 101 สารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า. (2546). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถานภาพการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532-2548. (2550). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

6.2 บทความวิจัย

- สมชาย วรรณญาณุไกร. (2544). บริการฐานข้อมูลในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 19(1): 41-53.
- (2545). ฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 20(1): 28-42.
- (2548). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 27(1):117-135.

- สมชาย วรรณญาณไกร. (2549). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลบนเว็ลต์ไวด์เว็บ. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 28(1): 7-22.
- (2551). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเว็บกับการสอนปกติ เรื่อง เทคนิคการค้นคืนสารสนเทศเบื้องต้น. ใน รายงานการประชุมสรีนครินทร์วิโรฒวิชาการ ครั้งที่ 3 (เล่ม2). หน้า 504-521.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวอรัทัย วารีสะอาด
- ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Aurathai Wareesa-ard
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสารและ E-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6306, 086-7602979 โทรสาร 02-2581428
Email: aurathai@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
ศษ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2524
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2527

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบบสาขาวิชาการ

- 5.1 การบริหารและดูแลระบบงานห้องสมุดอัตโนมัติ
- 5.2 Bibliographic Management Software
- 5.3 การประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

6.1.1 ได้รับเชิญเป็นนักวิจัยรับเชิญ (A Visiting Research Scholar)

ของศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ (The Center for Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น เป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2535 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2536

6.1.2 เป็นกรรมการแผนกวิจัยและพัฒนาของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประจำปี 2538-2539

6.1.3 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ถึงวันที่ 5 มิถุนายน 2547

6.1.4 ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง การสะท้อนประสบการณ์ของอาจารย์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์: การศึกษา

กระบวนการค้นคว้าเพิ่มเติมความรู้ (Reflective Practice of Thai Faculty in Library and Information Studies: a Study of Sources of Up-to-Date Knowledge and Learning Processes) เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 โดย ดร. คริสติน เอชเซนเฟลเดอร์ (อาจารย์ที่ปรึกษา) และนางสาวจอมขวัญ ผลภาณี (นิสิต) จาก School of Library and Information Studies, University of Wisconsin-Madison

6.1.5 เป็นกรรมการควบคุมปริญญาโทและปริญญาตรี ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.2.1 งานวิจัยเดี่ยว

- อรรถัย วารีสอาด. (2531). รายงานผลโครงการสำรวจหนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ครั้งที่ 1: 9 พฤษภาคม -1 มิถุนายน 2531. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2535). การศึกษาข้อมูลในการลงรายการเอกสารการประชุมภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)
- (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)
- (2547). รายงานผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องจากโรงเรียนสู่แหล่งสารสนเทศสำคัญทางอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ.
- (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2550)
- Wareesa-ard, Aurathai. (1992). *Library Acquisitions List: Thai Materials; No. 11(December 1992) Volume 1-2*. Kyoto: The Center for Southeast Asian Studies, Kyoto University.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)

6.2.2 งานวิจัยร่วม

- อัญชลี อำนางธรรม; และคนอื่น ๆ. (2533). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้และบุคลากรห้องสมุดต่ออาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2533) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (2538). การศึกษาสถานภาพงานอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุดในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ: สมาคมฯ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ)
- อรทัย วารีสอาด; และคนอื่น ๆ. (2552). การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)
- น้ำทิพย์ วิภาวิน; และคนอื่น ๆ. (2554). สถานภาพบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2552)

6.3 บทความวิจัย

- อรทัย วารีสอาด. (2551, ภาคเรียนที่ 1). การใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 30: 29-44.
- อรทัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2552, ภาคเรียนที่ 1). การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31: 57-76.
- Wareesa-ard, Aurathai. (2009). Bibliographic Management Software and Z39.50 Connection in Thai Academic Libraries. In *Academic Librarianship in the 21st Century*. Edited by Garcia, Claudia M.; & Flores, Teresa A. pp. 33-52. Hauppauge, NY: Nova Science.